

ПОЛИТИКИН

450

Шведска 28.00 SEK,
USA 3.50 USD,
Македонија 65.00 ДЕН,
БиХ 2.00 КМ,
Црна Гора 1.00 EUR

ISSN 0032-339-x

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

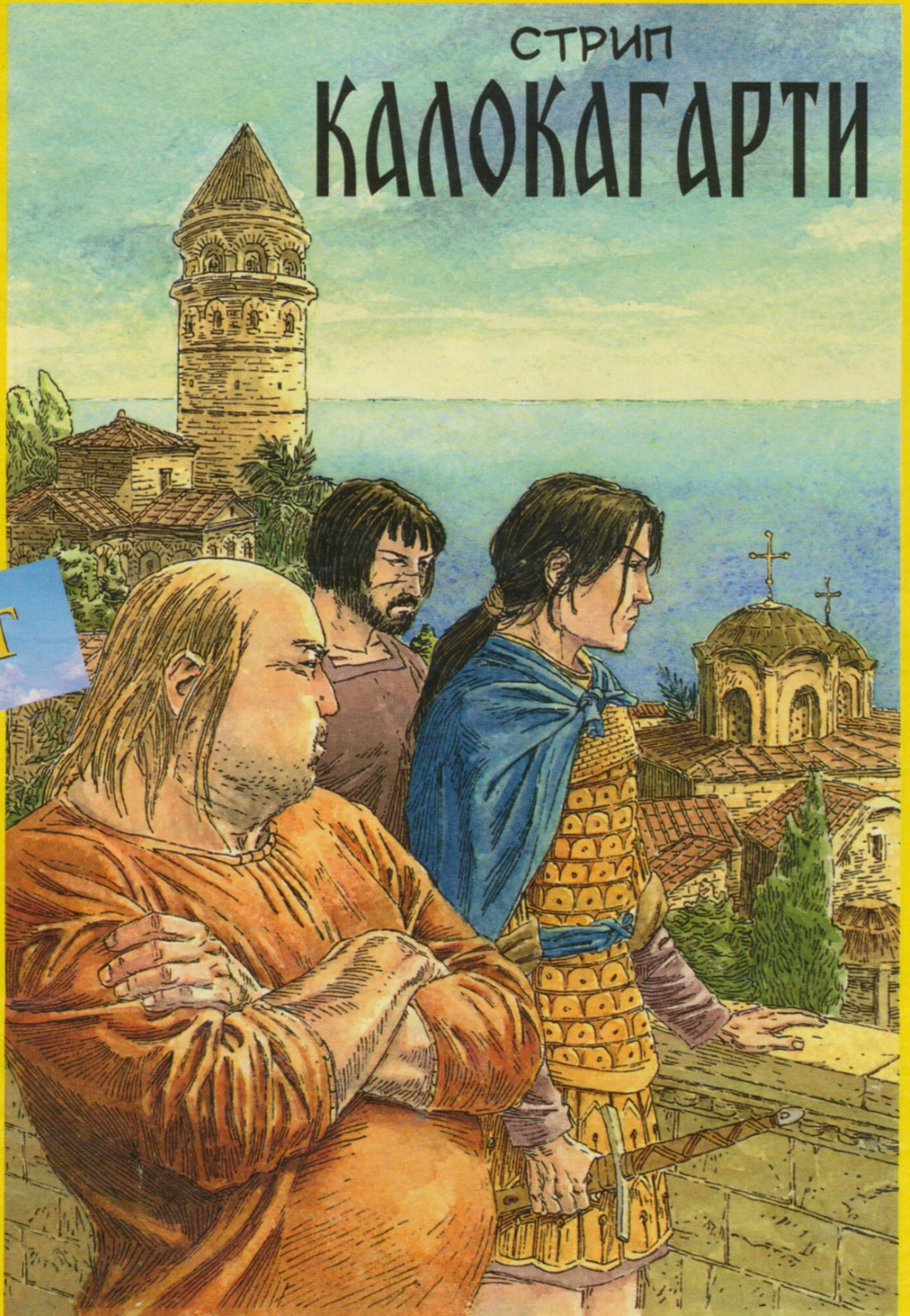
1. 3. 2002. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIV • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2612

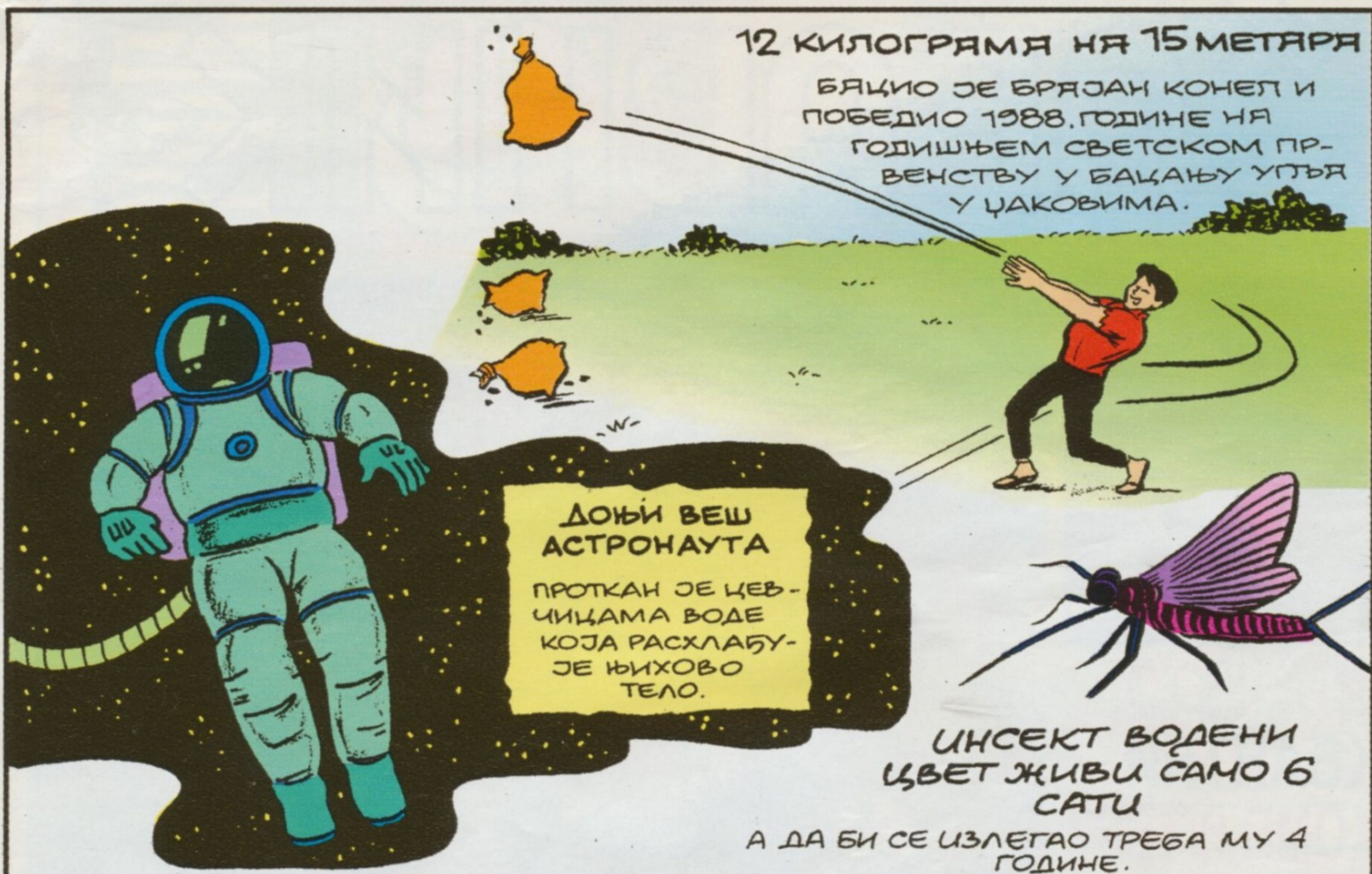
ШТА ЈЕ ТО
КВАНТНИ
КОМПЈУТЕР?

ЈА ♡ ПТТ

Истините
приче
о
духовима

За све од 7 до 107

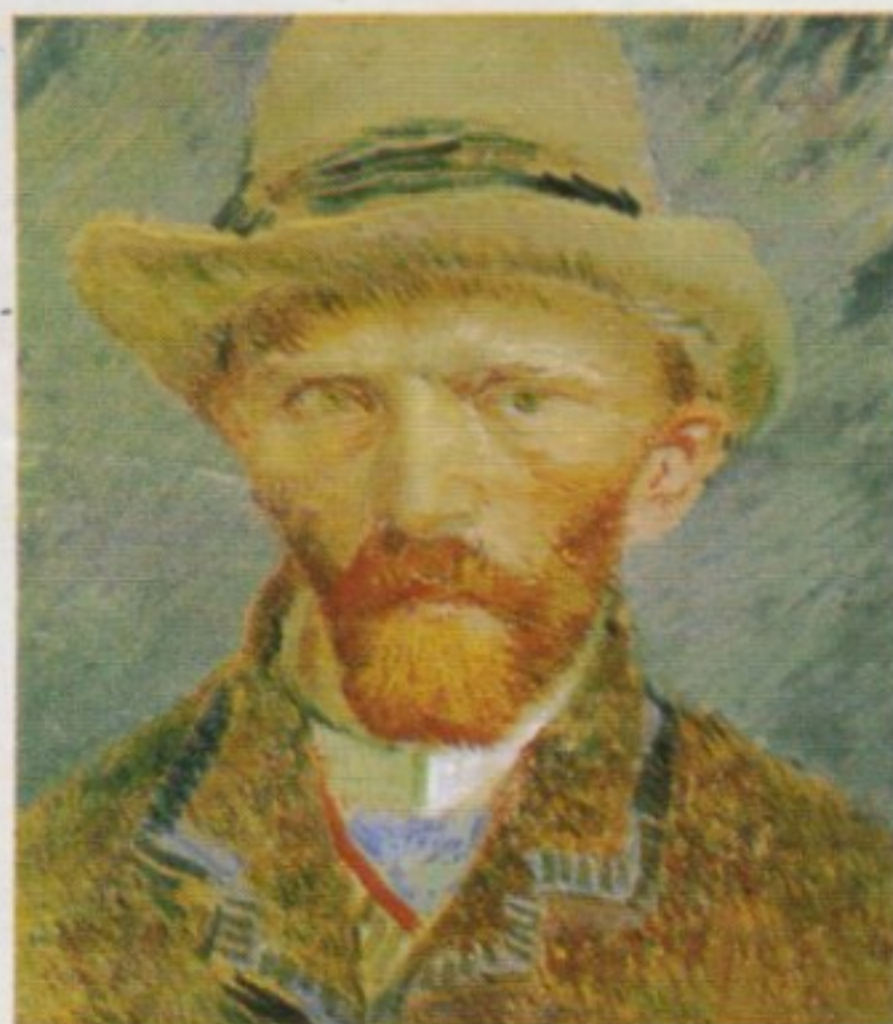

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● мириси грејпфрута и мирођије помажу у борби с вишком килограма, тврде јапански научници наводећи да су жене које су користиле лосион за тело на бази ових мириса за месец дана ослабиле просечно један килограм и то највише на „најкритичнијем“ месту – боковима. Очекује се да ће се лосион за тело с мирисом грејпфрута и мирођије појавити на тржишту овог пролећа■

●●● аустралијски научник доктор Мартин Лекман недавно је објавио да је пронашао начин за успешно спречавање ширења ћелија рака коже. Његов метод заснива се на заустављању деловања беланчевина које ћелија-

ма рака помажу да се из коже прошире на крвоток и лимфу. Лабораторијска испитивања дала су добре резултате и очекује се да они буду потврђени у клиничким испитивањима■

●●● сто двадесет милиона примерака књига о малом чаробњаку Харију Потеру продато је до краја прошле године■

●●● британски доктор Мајкл Нелсон тврди да исцрпљујуће дијете којима се подвргавају врло младе девојке доводе до смањења коефицијента интелигенције у чак 25 одсто случајева. Промене у висини IQ су непосредна последица недостатка гвожђа у крви и анемије, тврди доктор Нелсон■

●●● целокупна штампана дела Алексе Шантића могу однедавно да се нађу и на Интернету, на адреси www.aleksasantic.com

●●● нова слика Винсента ван Гога нађена је крајем прошле године у Амстердаму. На платну се налази портрет сликара Гогена и претпоставља се да је он настао за време Гогеновог боравка код Ван Гога у Арлу, у Француској 1888. године■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ТУРСКИ ГРАД СРП-ГАЗИ

Једнога дана кроз тек одшкринуте капије снажне утврде Крушевца пројурио је коњаник, вичући да што пре мора да види господара Стефана. Коњанику су пришли стражари, прихватили му коња,

а онда позвали писара да гласника одведе кнезу Лазаревићу. Стефана су нашли будног, али задубљеног у нека писанија над којима је вероватно пробдео ноћ. Доносилац поруке представио се рекавши да га је послао паша Исмаил право из Брусе.

Да је порука била невесела, могло је веома брзо да се види по Лазаревићевом лицу које се смрачило. Али, негде у углу усана почела је да се ствара мала бора осмеха која се јави код људи кад пред собом угледају потврду својих слутњи у шта други нису хтели да верују. А већ неколико месеци њему су стизали гласови о необичним збивањима негде на истоку, иза Турске царевине, о појави силне војске каква још није била виђена. О војсци којој нико не може да се супротстави и која гази све на које наиђе. Кретала се ка западу азијског континента, ка простору који је до тада заузимало Отоманско царство. Стефан није био упознат са свим појединоцима, али му није било тешко да закључи да ће татарска сила предвођена Тамерланом одржати правац свога померања и нападом на Турску покушати да пређе у Европу. Исто су учинили и сами Турци што је био доказ више.

Одмах у Брусу!

Вести које је чуо потврђивале су сва Стефанова размишљања, осим што му се учинило да је тренутак на-

пада на Турску уследио бар годину дана раније. Турбност његовог лица била је изазвана нечим другим: порука је, заправо, била позив на извршавање вазалне обавезе према султану. Муратов син Бајазит тражи од њега да се у одређеном року и са назначеном војском појави пред њим у ратној престоници Бруси.

Стефан није имао куд. Као дванаестогодишњака, њега и његову мајку после Косова задесила је судбина вазала – коју Турци тако охоло намењују онима које оружјем потчине – дајући им да задрже имовину и господство. Ни тај положај није било лако одржати јер би господари сваки израз непослушности сурово кажњавали. Али, Стефан се уз помоћ својих заштитника, пре свега мајке, одрастајући и сазревајући, полако учио политичкој и дипломатској вештини. Вазални однос значио је превасходно две обавезе: плаћати порез и бити заточник господаревих ратовања. Сада је имало да се изврши ово друго и он је скупио војску те кренуо, како је наређено, према одредишту.

Требало је превалити дуг пут, негде око 1000 километара. Из Крушевца до Ниша, где се састао са војском коју су предводили Бранковићи, па до Пирота, од Пирота до Средца, овамо ка Једрену, а онда, преко Босфора, још краћу деоницу до Брусе.

Турци су скупили много војске. Ипак, сви су знали да је то недовољно за искушења која ће их снаћи. Брзо повративши изгубљено људство, после по њих срећне 1389, желели су да за кратко време покорне не само цело бивше Душаново царство, већ и територије преко Дрине. Ако се тим напорима додају и окршаји од 1395. на Ровинама, лако је закључити да нису дангубили. Но,

СРПСКИ ПОВЕД

У Турској, негде у близини Ангоре у правцу Црног мора, налази се место које носи назив **Срп-гази**, што на турском језику значи српски победник. Који је то победник на кога овај назив чува успомену?

све то их је значајно ослабило, нарочито последњи поход на Босну. Баш тада, 1402. године, Тамерлан је предузео одлучујући напад намеравајући да победи непријатеља када је најслабији. Главно окупљање војске није, како је речено, било у Бруси, него у околини Ангоре (Анкара) где се очекивало да ће се војске сударити. Почеле су последње

нехотице јер Стефану ратовање није било страно. На ратном попришту био је успешнији него на дипломатском. У ствари, пропусти које би начинио у дипломатији неретко је успевао да исправи у борби. Када се томе дода и посебна надареност за књижевност, може бити да је био међу првим витезовима средњовековне Европе.

Трипут у ватри

Крвава битка на ангорској пољани почела је 28. јула 1402. године пре подне. У првом сукобу Турци су однели превагу јер су јаничари, још сасвим свежи, дубоко продрли у татарску пешадију. Но, тај налет није донео одлучујућу предност и Тамерлан успева да среди редове. Уз помоћ стрелца и увођењем коњице са крила почео је да сузбија

истурене јаничаре. Од тог тренутка Турцима као да нема спаса. Сређена татарска пешадија кренула је у противнапад и брзо успела да разбије прве редове противничке војске која попушта, одступа и готово у паници креће назад. Свираче и хукаче, као и оне задужене да бичем гоне бегунце, прегазили су они што се повлаче. Чинило се да је султан остао без икакве заштите.

Тада је, као једина светла тачка турских снага, кнез Стефан са српским ратницима с крила покушао да се убаци у средину. Покушавао је више пута, прегазио многе Татаре, успео мало да их задржи, али Турци су ипак осуђени на пропаст. Први пут после много бојева догодило им се да у великом окршају доживе предају, издају, заробљавање великаша, заробљавање самог султана Бајазита – потпуни пораз. Стефан, схвативши да је битка изгубљена, почиње да се повлачи према морској обали.

По сведочењу преживелих, Константин Филозоф је написао: „А видећи где су многе десетине тисућа опколиле цара Бајазита, Стефан, хотећи га ослободити, три пута је улазио у бој, сасецајући и побеђујући. Али, кад виде да Бог није на његовој страни, вратио се. А величина његове тадање победе од свију је причана и доста чувена.“

По другим сведочењима и народном предању, добија се још боља слика Стефановог јунаштва. Током битке Тамерлан је, осматрајући збивања на попришту, приметио како свугде задобија и напредује осим на једној страни. – Гле, како су љути и помамни они дервиши – узвикнуо је. Тада му је неко рекао да то нису дервиши, већ хришћани, Срби, и он се веома зачудио.

Српски кнез је одступао, али борбе које је при том водио трајале су још читава два сата. И биле су величанствене. Зашто би иначе Турци хтели да их запамте, обележе, дајући једном месту у анкарској области име Срп-гази, што значи: српски победник.

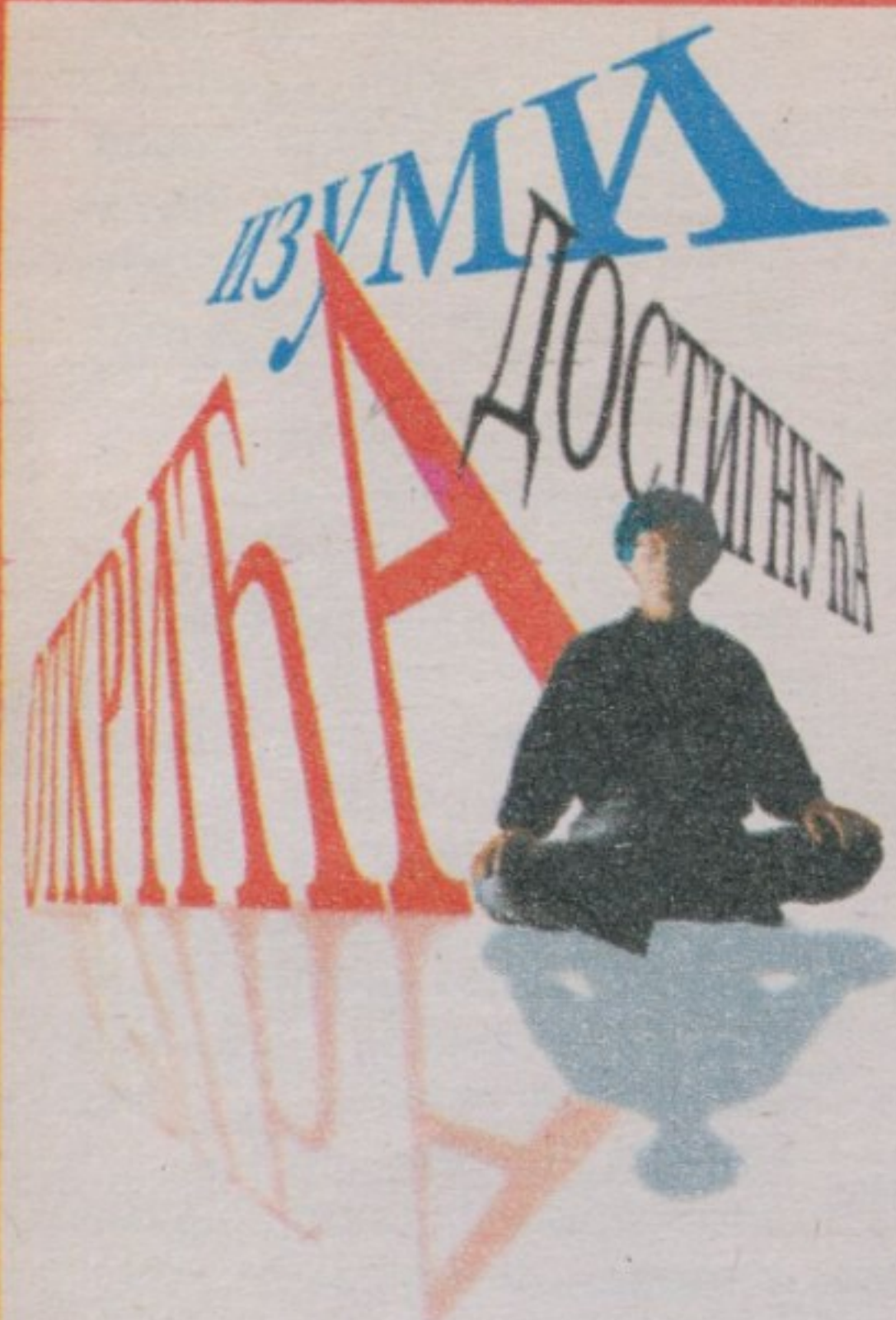
Стефан Лазаревић успео је са преживелим саборцима да се извуче из битке. Такве среће није био Гргур Бранковић, а ни сам Бајазит. По повратку из боја Стефан свраћа у Цариград, где од Византинаца добија титулу деспота.

М. Бундало

припреме пред битку. Направљен је план основног размештаја јединица и одређени су заповедници. Средишње место са јаничарима и азапима заузимаће, договорено је, сам Бајазит. Јединицама из Румелије на левом крилу требало би да заповеда Сулејман Челеби, најбољи турски војсковођа. На десном крилу јединице из Анадолије предводиће српски кнез Стефан Лазаревић. Тим задатком дато је значајно признање кнежевим способностима јер је добио да командује скоро трећином турске војске. И никако

Александар 2002

„Handy Jet“ на делу:
 кроз отвор
 пречника 0,05
 милиметара излази
 млаз брзином
 од 60 метара
 у секунди

ВОДЕНИ МЛАЗ УМЕСТО СКАЛПЕЛА

ТАЈНА ДУБИНСКИХ РОНИЛАЦА

Иако научници од давнина изучавају живот морских сисара, у тајну њихових ронилачких вештина тек недавно су проникли. Да би сазнала како морски пси успевају да досегну дубину од 600 метара, а морски слоновии чак 1600 метара, амерички зоолог Тери Вилијамс позвала је у помоћ стручњаке са калифорнијског универзитета у Санта Крузу који су у тело ових сисара уградили мајусне видео-камере које су бележиле сваки покрет животиње и промене у њеном организму.

Тако је установљено да морски пси и слоновии већ на 80 метара престају да покрећу пераја и због тога лагано пониру. Истовремено, с повећањем воденог притиска, смањује се притисак у њиховим плућима, а плућа се стежу. – Тако губе надувеност, а због велике телесне тежине падају у дубину као камен – каже госпођа Вилијамс. – Кисеоник потребан за рад мишића тако остаје сачуван у крви, а уштеда је готово 60 одсто, па кад животиња одлучи да изрони, та додатна енергија даје јој замаха да као тине излети на површину. Човек нема такве биолошке особине, па мора да се задовољи дубином од 150 метара до које може да се спусти захваљујући капацитету својих плућа.

ВАМПИР БРЖИ ОД РАКЕТЕ

За само 0.03 секунде вампир је у ваздуху

Застрашујуће приче о слепим мишевима, злокобним ноћним летачима који нападају људе и испијају им крв, нетачне су. Али, у њих се дуго веровало, све док није потпуно разјашњен њихов необичан начин живота.

Једна недоумица ипак је остала – брзина којом слепи миш полеће. Најзад је и она измерена брзометним камерама стручњака са Блумфилдског колеџа у Њу Џерсију. Добијени подаци су запањујући. Најбржи је такозвани вампир који, као да је избачен из катапулта, у ваздух полеће за само 0,03 секунде. Решење ове зоолошке непознанице створило је пометњу међу стручњацима ракетног инжењеринга који су израчунали да вампир, сходно својој величини и тежини (дугачак 7 центиметара а тежак 25 грама), постиже веће полазно убрзање него било која ракета до сада послата у орбиту. Слепи миш вампир сада је на мети њиховог испитивања

На минхенској универзитетској клиници Гросхадерн хирурзи испробавају нов начин оперисања – уместо скалпела користе посебне дувалке чија је оштрица млаз воде. Кроз отвор дувалке, пречника 0,05 до 0,2 милиметра, под притиском од 100 бара и брзином од 60 метара у секунди водени млаз претвара се у изузетно оштро сечиво које продире у ткиво и прави много тањи и финији рез него хируршки нож, па је и крварење много мање.

Изум популарно назван „Handy Jet“ (Ручни млазњак) почеће да производи фармaceutска фирма Saphir Medical из Лиона

НЕ БРОЈИТЕ ОВЦЕ!

Стари општеприхваћени савет за борбу против несанице више не важи. Зато немојте бројати овце ако желите да заспите, саветују стручњаци за поремећај спавања са универзитета у Оксфорду. Уместо овчица које прескачу брвно замислите неки пријатан, умирујући приказ: леп водопад, сунчано јутро поред реке или како се излежавате на обали мора. – Борба против несанице захтева нешто што ће вас одвратити од мисли које вам не дају да заспите, а човек се лакше усредсређује на неку пријатну него на једноличну слику попут оне с овцама – каже докторка Алисон Харви додајући да без резултата остаје и савет пацијентима да не дозволе да их опхрвају забрињавајуће мисли. – Ако човеку кажете да се труди да не размишља више о поларним медведима, његовим мислима мотаће се управо они. Зато не вреди ни усредсређивање на овчице. Оне, једноставно, нису довољно занимљиве.

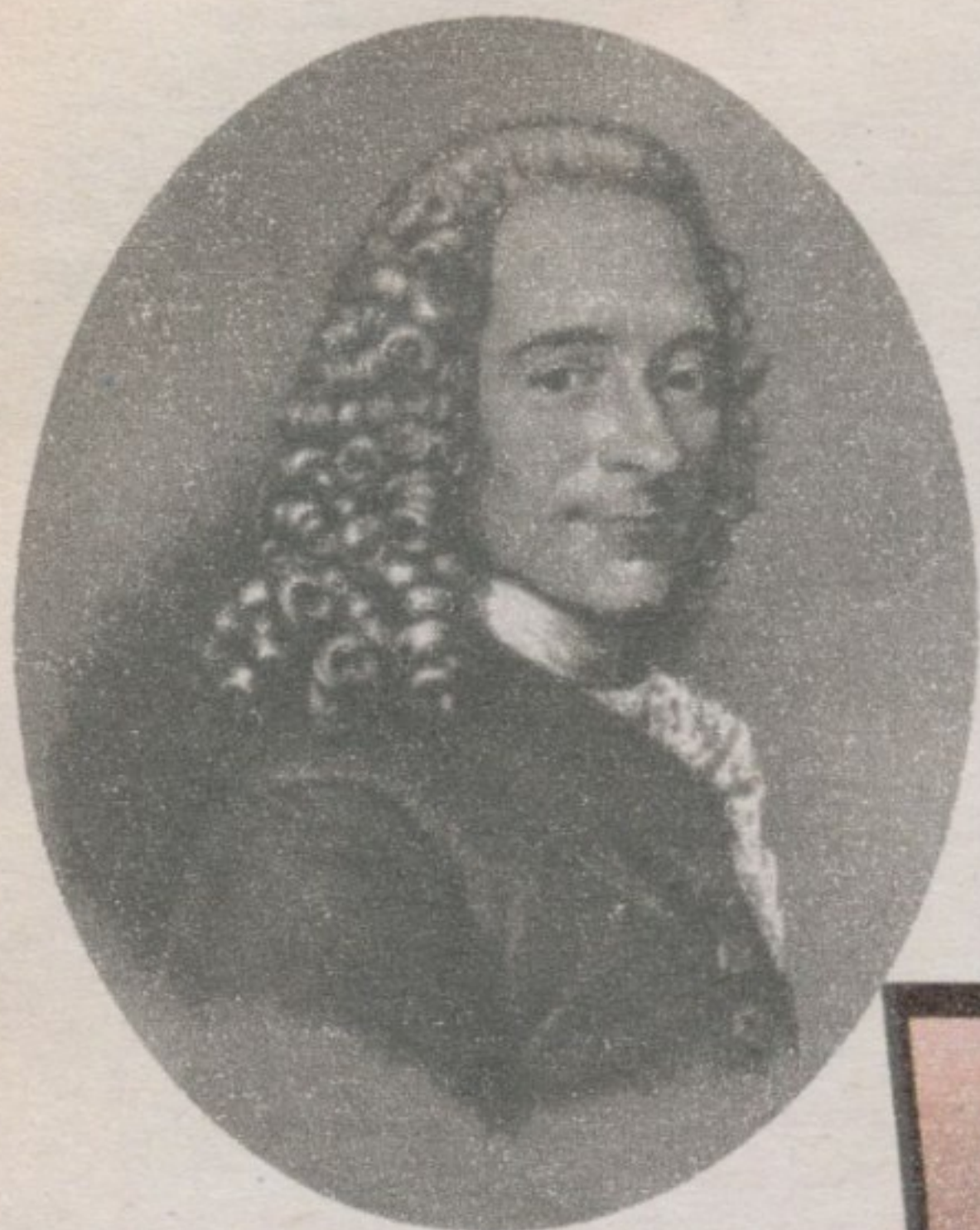
У покушају да провере теорију о „пријатним сликама“ као успешном рецепту против несанице, докторка Харви и њене колеге поделиле су „неспавалице“ у три групе. Прва група покушавала је да се успава бројећи овчице, друга замишљајући пријатне слике по сопственом избору, а трећа је по својој вољи бирала било који начин осим ова два.

Опит је показао да су се они који су замишљали пријатне слике успављивали најмање двадесет минута пре осталих. Бројачи овчица и они препуштени сопственим методама имали су исте (лоше) резултате.

Зато следећи пут када не будете могли да заспите, послушајте савет докторке Харви. Опустите се, замислите како шетате поред неке сунчане обале, пустите машти на вољу и... лаку ноћ

Илустровао Добросав Боб Жиековић

Франсоа-Мари
Аруе Волтер

ПАРИЗ

Имао је десет година када га је отац, богати писар, уписао у чувену језуитску школу „Луј Велики“. Учитељи су били задивљени његовим разумом, слоновским памћењем, песничком надареношћу, али су се и љутили јер је био дрзак и сумњичав. Овај дечак није веровао у Бога! Већ у петнаестој години Франсоа-Мари био је онакав какав је целог живота и остао: заједљив, неповерљив, подругљив. Људи су га или обожавали или мрзели. „Рођен сам убијен“ говорио је често сећајући се онога што је, како су му рекли, у ноћи кад је рођен прорекла бабица.

Богатство његовог оца омогућило му је да води лагодан живот у друштву младих племића. Али почетком 18. века новац није био довољан да избрише разлике између обичног грађанства и племства, па је и најблиставији грађанин подређен племићима. То је било понижавајуће за младог Аруеа, коме је циљ постао да избрише мрљу пучког порекла тако што ће се прославити.

Није му недостајало ни дара ни заноса. Његове сатиричне поеме у којима исмева људе на положају донеле су му толико жељени успех... али и невоље: у два наврата покушали су да му објасне како би сеоски ваздух пријао његовим плућима. Пошто се оглушио о ове „савете“,

Осам

рођен убијен

Један од највећих француских писаца, историчара и филозофа родио се у недељу 21. новембра 1694. године у срцу Париза. Бабица је рекла да слабашна беба неће преживети ни ту ноћ. Тако су отпочеле муке Франсоа-Мари Аруеа које су трајале осамдесет четири године

регент га је ухапсио и послао у Бастиљу. После једнаест месеци сматрали су да је „излечен“, па су га пустили из тамнице. После овог мучног догађаја Аруе тријумфује „Едипом“, трагедијом коју је написао у затвору. Није волео своје презиме, изгледало му је безбојно и недолично, па је усвојио друго: Волтер.

ЛОНДОН

Под именом Волтер он се у следећих неколико година појављује као један од највећих песника и драмских писаца краљевства. Војвоткиње му ласкају, војводе уживају разговарајући с њим, а млади краљ Луј XV обасипа га новцем и почастима. Али, још једанпут се понео несмотрено када је, током једне расправе, увредио витеза Де Роана. Неколико дана после тога витезов слуга претукао га је на сред улице пред мноштвом људи. Премлаћен и понижен, Волтер тражи освету. Узалуд. Шта може син јед-

ног писара против племића? Не само да су га напустили пријатељи, него је поново затворен, а потом прогнан у Енглеску.

Године 1726. у Лондон се искрцао даровити шаљивџија, а 1728. у Париз се вратио филозоф. Био је наоружан знањем о Шекспировом позоришту, Њутновој физици, Локовим мислима, верској трпељивости, парламентарној монархији. У Енглеској га је посебно одушевљено како високо место у друштву заузимају уметници, филозофи и научници. С друге стране Ламанша није било језуита, није било прогона, ни Бастиље, ни тирана. Волтерово дело од тада ће почивати на снажној мисли: направити од Француске другу Енглеску.

ЛОРЕНА

До 1734. године Волтеру готово ништа није замерано. Његове трагедије пуниле су париска позоришта, а власти му нису забрањивале памфлете. Али, издање

„Филозофских писама“ дошло је уље на ватру. Та одлична одбрана енглеског напредног уређења увредила је све присталице апсолутизма, то јест неограничене власти. Још једанпут је морао да напусти Париз, па је отишао у Лорену, француску покрајину, код своје пријатељице госпође Де Шатле с којом је имао више умну него физичку везу. Овај пар сваког дана разговара о књижевности или астрономији, пише дело за делом, путује кроз Европу. Захваљујући својој заштитници, Волтер је научио да буде обазрив. После десет година власти су сматрале да се уразумио и Луј XV га је позвао да се врати.

ВЕРСАЈ

У педесетој години Волтер још није поседовао никакву материјалну добра, није имао ни свој кров над главом. Године 1745. вратио се у Версај, краљевски дворца, где је проглашен за кра-

популарни
ЗАБАВНИК

1. 3. 2002.

љевског историографа. Наредне године почасти плуште са свих страна, Волтер постаје академик и племић. Налазио се на великој прекретници. Могао је да постане професионални ласкавац, службени дворски песник кога би наредне генерације врло брзо заборавиле. Срећом, благонаклона судбина приредила му је низ сломова. Због своје слободољубиве природе пао је у немилост краљеве драгане маркизе Помпадур пошто је чула за неке шале које је Волтер збијао на њен рачун. Затим, госпођа Шатле га је, после њихове седамнаестогодишње везе, преварила и у четрдесет трећој години умрла на порођају. Изгледало је да му није остало ништа друго него да прихвати гостопримство пруског краља Фридриха.

БЕРЛИН

Волтер 1750. године стиже у Берлин. Дивио се краљу Фридриху, великом војсковођи, и рачунао да ће му он допустити потпуну слободу изражавања, а краљ се надао да ће Волтер са собом донети и нешто париског сјаја у његову још увек провинцијалну престоницу. Присно пријатељство са краљем, који није марио за немачку књижевност и сам много

писао на француском језику, ускоро је захладнело. Фридрих је почео отворено да га прогања и Волтер је, чак, око месец дана био затворен у Франкфурту. Назвао је то „типичним немачким гостопримством“.

ИМАЊЕ У ФЕРНИЈУ

Било му је доста краљева и чињенице да је довољна само једна њихова реч да би га склонили у сенку. Он иде даље и уточиште налази у Швајцарској. После пет година проведених у околини Женеве, 1760. године купио је лепо имање у Фернију, недалеко од француско-швајцарске границе. С њим је живела госпођа Денис, његова рођака која је бринула о њему. Филозоф се бавио пољопривредом, архитектуром, прављењем сатова. Али, ово мало царство није га спречило да напише своје ремек-дело „Кандид“. У то време настала су његова најзрелија филозофска дела: „Филозофски речник“ и „Филозоф који не зна“. Пи-

сао је и памфлете и писма, огорчено се борио против цркве, бранио невино осуђене. Своје борбене расправе и сатире писао је под различитим псеудонимима, али они никад нису заварали читаоце – препознавали су га по смелости и оштрини. Волтер више није био само најчувенији човек свога времена, он је постао мит. Од Санкт Петербурга до Филаделфије, сви су читали оно што је објављивао.

ПАРИЗ

После двадесет осам година одсуства, 1778. вратио се у Париз. Цео град му је клицао и обасипао га цвећем. За време извођења ње-

гове трагедије „Ирена“ попрсје му је, на отвореној позорници, овенчано лаворовим венцем. Умро је три месеца касније – 30. маја у осамдесет четвртој години.

Волтер је био просветитељ у најплеменитијем смислу те речи, изузетно образован и свестран, борац против предрасуда и сваког фанатизма. Био је пун противречности које су се огледале у целом његовом животу и делу. Страствени противник цркве, ипак је мислио да су Бог и вера неопходни народу. Мрзео је краљевике и моћнике, а добар део живота провео је управо на дворовима, презирао је племиће и велепоседнике, а куповао је имања по целој Француској. Његове многобројне драме и романи појам су и француске и светске књижевности■

Јана Давичо

КУЋА САБЛАСТИ

Да је госпођица Мортон, студенткиња медицине, могла да претпостави шта ће јој се све дешавати у лепој двоспратници у енглеском граду Клифтону у коју се уселила године 1882. заједно са породицом можда би два пута размислила пре него што је први пут прекорачила праг...

Дакле, једне вечери, када је кућа, баш као и град Клифтон, утонула у густу маглу, госпођица Мортон је испред врата своје собе, која се налазила на спрату, зачула неко неуобичајено шуштање. Изаšla је у ходник и угледала непознату високу, витку жену у црници с велом који је прекривао лице. Жена се одсутно, спорим корацима, успињала степеништем, а када је стигла на други спрат, упутила се право према салону. Узбуђена госпођица Мортон устрчала је за непознатом, улетела у салон: није било никога, одаја је била празна!

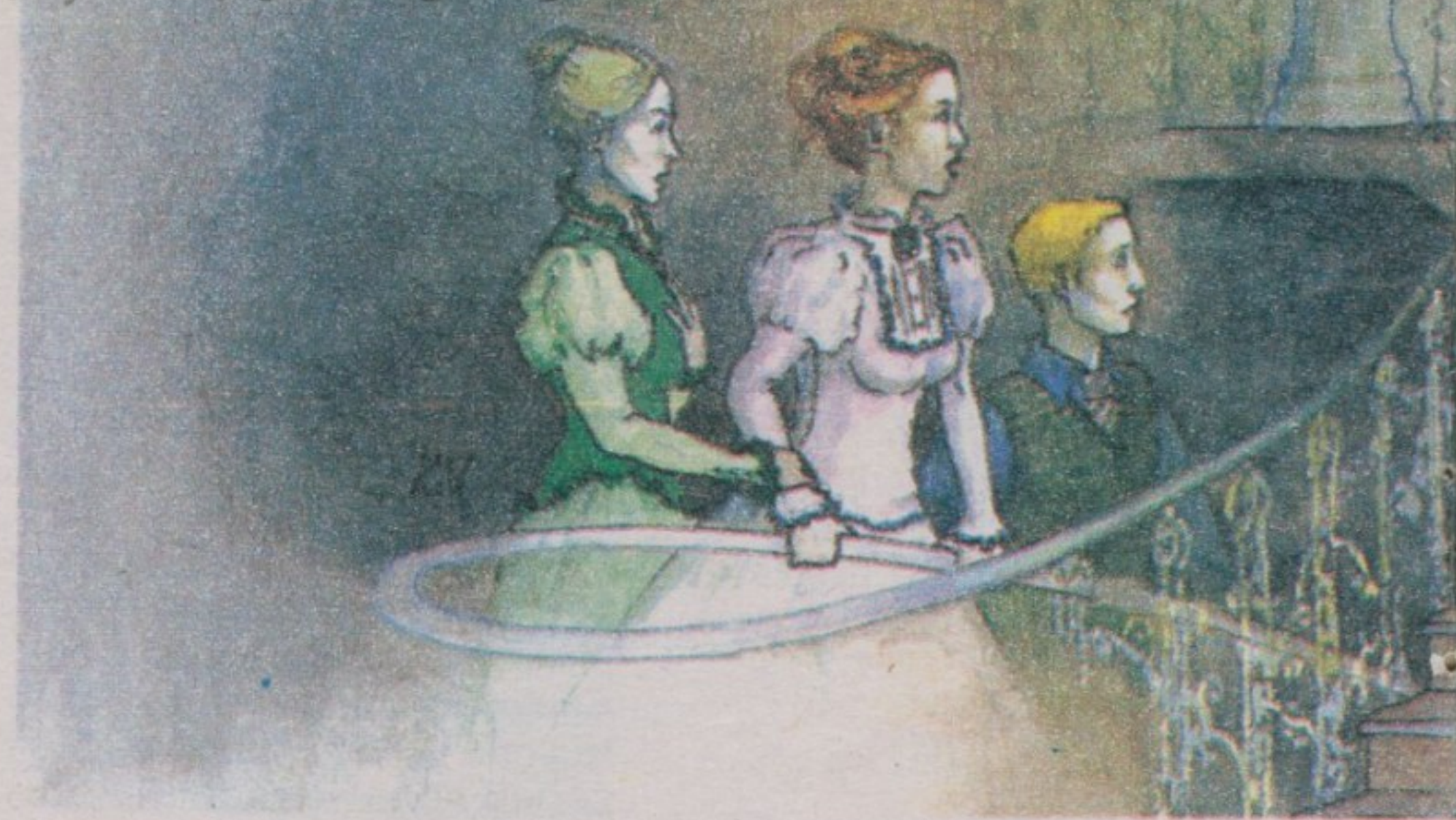
Тек тада је госпођица Мортон осетила слабост: ноге су јој подрхтавале, у глави

јој се замантало, а чудни, болни трнци обигравали су јој нежну кожу на потиљку и мишицама. Коса јој се усправила баш као да је пуна електрицитета.

У годинама које су следиле, све тамо до 1892. госпођица Мортон је ову фантомску појаву видела десетак пута: једном, заједно с њом биле су још три особе које су је такође виделе, тако да је у потпуности била искључена могућност да госпођица Мортон халуцинира.

Госпођица Мортон покушала је да разговара са непознатом. Једном је сатерала уза зид, али је непозната, мртва-хладна, прошла право кроз њега, у суседну собу, а госпођица Мортон, наравно, није могла да прибегне овој „јевтиној духовској“ екстраваганцији. Други пут је, опет, запела конце преко степеништа, но, то није омело авет у њеној уобичајеној путањи: пролазила је кроз њих и, наравно, није их прекинула.

**Један дух другом:
„Не верујем у људе!“**

Све се окончало поменуте 1892. године. Жена дух је, наиме, свој пут сваки пут окончавала тако што би у салону легла на софу. Тада би почела да бледи и да нестаје. Госпођица Мортон је ишчитала градске хронике и сазнала да је непозната жена, госпођа С, десет година пре досељења госпођице Мортон јастуком угушена управо у тој кући у том сало-

ну, док је једног поподнева дремуцкала на тој софи.

Дух госпође С. није сметао госпођици Мортон. Навикла се на њу, сматрала је равноправним станаром двоспратнице у Клифтону. Но, приметиле је госпођица Мортон да су се посете њених суседа, пријатеља и рођака проредиле. Ипак је код њих био приметан – и пресудан – страх од сабласне појаве. Госпо-

**Важна
напомена
преводиоца**

ДУХ КОЈИ ЈЕ ИЗМИСЛИО

„Неодољив“ је реч коју је романописац Мордекај Рихлар употребио да опише таленат Микија Шепарда. И био је у праву – одупрети се чаролији Шепардовог приповедања немогуће је! Чак и увек уздржани критичар „Њујорк тајмса“ екстатично је узвикнуо после објављивања „Истинитих прича о духовима“. „Ако они Шведи мисле да Андајк, Селинцер или Пинчон нису за Нобелову награду, тешко да ће и писнути када виде ову сјајну књигу прича. Тврдим вам, уколико Шепарда не допадне Нобел до 2009, онда ће то бити највећа неправда у историји литературе, равна оној која је учињена Борхесу!“

Почетак Шепардове кари-

јере није обећавао много: наиме, после завршених студија (Беркли) он се с фанатичном енергијом бацио на писање књижевне критике. Његова метода је ТОТАЛНА – свако дело је, тврди Шепард, или генијално или очајно, бедасто, лоше. Кад се појавила збирка есеја и критика „Уз обалу“ Шепард је одмах избио у прву гарнитуру критичара Средње Америке, и те исте године добија награду за критику „Кружока критичара националне књиге“.

Утопијска понуда савршене литературе

Афера је избила оног тренутка када се открило да бар половина писаца (и књига) о којима говоре Шепардови есеји уопште не постоје! Књижевни кругови недеља-

ма су брујали, а „Уз обалу“ је постала бестселер. Објављено је мноштво студија које су покушавале да дају одговор на питање ЗАШТО је Шепард извео ову сјајну мистификацију – тим поводом често су спомињана имена Макферсона, Меримеа, Нодјеа, Ажара, Ајрланда, Картера и Поларда, али се прави разлог никада није открио. Не зна се ни данас!

Већина је прихватила мишљење Шепардовог колеге по перу, Доктора који је, у предговору за роман Џона Ирвинга „Хотел Њу Хемпшир“ изјавио да „Ирвингов „Хотел“ представља измишљену, утопијску визију о савршеном гостопримству, исто онако као што су Шепардови измишљени романи утопијска понуда саврше-

ног, тоталног романа беспрекорном читаоцу“.

Шепардов романијерски рад је, како изгледа, само наставак ауторске поетике започете књигом „Уз обалу“. Непредвидљиви Шепард (како то сада изгледа једноставно!) почео је да исписује исте оне романе које је, као измишљене, „провалио“ у књизи есеја. Фантастичан план даје фантастичне резултате – критичари се (без изузетка!) слажу да Шепардови романи, па и приче, задовољавају све оне високе прохтеве које је он од њих тражио, све прохтеве који од њих чине отворено и савршено дело. Дело тоталних естетских вредности.

Да ли је баш све тако савршено, показатиће време, но „Истините приче о духовима“ могле би да послуже

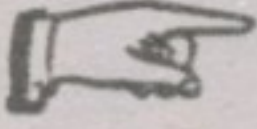
ДЕВОЈКА КОЈА УМИРЕ

Извесни Ј. Ц, човек у најбољим годинама – чини се да их је тада имао негде око тридесет – управо је легао у својој самачкој собици у хотелу који је заузимао место у главној улици у Греноблу. Добро се осећао. Што би се рекло, све му је било потаман: имао је пара, добар посао и, што је најважније, савршено се осећао, без икаквих здравствених тегоба, лак и чио, свеж и оран.

Одгледао је своју омиљену серију на малом телевизијском пријемнику, некакву лаку екранизацију Дојлових прича о Шерлоку Холмсу, а затим легао у уску постељу и узео књигу „за спавање“ – „Убиство у Оријент експресу“ Агате Кристи. Прочитао је неколико страница, како то већ бива, и почео да тоне у сан.

Врата собе лагано су се отворила. Дремљиви Ј. Ц. с неверицом је посматрао де-

војку која је лагано ушета-ла. Била је то Марси Лефаж, девојка коју је некад, док је радио у Тулузу, волео. Марси је била готово провидна, није заправо ни ходала, него је „уклизала“ собом и приближила се његовом кревету.

ђица Мортон је невољно, али одлучно, као неко ко не одлаже оно што се мора учинити, довела два радника који су софу зграбили и однели на градско ђубриште.

Никада се више дух госпође С. није појавио у двоспратници у Клифтону, а госпођицу Мортон, кад год би град утонуо у маглу, обузимала је необјашњива туга ■

САМОГ СЕБЕ?!

као добар пример за сјајно постмодернистичко дело (чак и откачени метапрозаисти попут Кувера, Барта или Бертелмија без резерве прихватају ову збирку као генијалну) беспрекорно увиђено у плашт нове готике, толико успешно да, јефтиним триковима заснованим на примордијалном страху („патетична лепота страве и ужаса“, констатовао је један критичар на представљању „Истинитих прича о духовима“ у Клубу 52) изазива код читаоца напрасно померање стварности, грчење дијафрагме и „тера на примални крик“.

Црни петак ишчезлог писца

Када је једног петка у августу пре коју годину чуве-

на америчка телевизијска компанија СВС приказала прву епизоду „Истинитих прича о духовима“ ником није било јасно какве ће то све имати последице. Да се нешто чудно дешава око те сапунске хорор-опере, јавности је постало јасно тек када је, после бурних напада „Друштва за заштиту деце“ серија забрањена. На тапет су тих недеља доспели дотад непознати редитељ Џон Влумфилд и писац сценарија, контроверзни Шепард. Новинари су бескрупулозно превртали екскесне ситуације из њихових биографија, а обични Американци замишљали су их као чудовишта. Ускоро су се сви заморили од бескрајне претраге. Чинило се да је крај приче о истини-

тим причама о духовима. Но, аутори нису мислили тако!

Прво је „Црвени гусар“, пиратска ТВ станица из Ајове, наставила снимање и емитовање епизода серије, а ускоро, следећа два-три месеца, укључила се и мрежа мањих и већих пиратских ТВ станица, тако да је, у ствари, била покривена читава територија САД. Серија се приказује и данас и готово да и нема Американца који је не прати.

Такозвани „Црни петак“, епизоде се емитују петком у 21 час, дан је када су улице градова Америке пусте. Дан када је склопљено примирје чак и између криминалаца и полиције.

Сва ова фрка као да није била довољна: кад крене, каже се, неће да стане, па макар имали и хидрауличне кочнице прекоокеанског брода! Наиме, Шепард, вр-

ло тајновита личност која се не показује и не наступа, био је непредвидљиво и ненадано изузетно смео и прихватио је, преко свог агента, извесног господина Робинсона, понуду да гостује у телевизијском шоу чувеног Спрингстина. Наравно да је опште мишљење било да ништа неће бити од појаве Шепарда.

На опште изненађење милиона гледалаца, Мики Шепард, разбарушен како то већ треба да буде, са тамним наочарима, дочекао их је у првом кадру. Био је врцав и брбљив, али негде на половини емисије, када су се телефонске жице усијале од многобројних позива његових обожаваалаца, Шепард је почео буквално да ишчезава. Постајао је провидан: кроз његово тело видели су се делови намештаја, други учесници медијског спектакла, камермани и

Несвесно, ухватио је за руку. Била је хладна као лед. И, у истом тренутку када је осетио хладноћу, Марси је ишчезла. Скочио је ужаснут, најзад потпуно будан и свестан, опхрван језом и обливен леденим знојем.

Ујутро га је на рецепцији чекао телеграм из Тулуза: „Драги Ј. Ц. стоп ноћас умрла Марси стоп пронађена јутрос стоп смрзнута у снегу....“ ■

Мики Шепард

О ПИСЦУ

Мики Шепард је рођен 11. 2. 1957. године у Џорџији. Студирао је поморско право и биологију у Станфордју. Као син презвитеријанског свештеника обилазио је парохије од Вирџиније до Флориде.

Био је трговачки помоћник, берач памука, кувар, новинар, фабрички радник, матроз, конобар. Ради као професор креативног писања на универзитету у Висконсину.

Књиге: „Истините приче о духовима“, „Страшне приче“, „Уз обалу“, „Девет малих делова“, „Без наслова“... ■

ШВАЉА ИЛИ ГЛУМИЦА?

Када јој се мајка други пут удала, Били Касин променила је име у Лусил Ле-сејер. Још као тинејџерка Лусил је запажена међу филмским редитељима. Допадао им се њен изглед, али име – никако. Говорили су да их девојчино презиме подсећа на енглеску реч са значењем – шваља (sewer). Расписан је јавни конкурс за давање имена и презимена који би будућој глумици највише пристајао. Власници холивудских студија одабрали су име које је Лусил презирала из дна душе, али није имала куд: до краја живота морала је да се представља као – Џоан Крафорд ■

КАКО НАЋИ МУЖА?

Двадесетчетворогодишња Кеј Хамонд из Бирмингема одлучила је да искористи чудо модерне технике и нађе себи мужа. Уместо да за ту сврху искористи досад испробане начине попут ћаскања на Интернету, она је уприличила прави онлајн подухват, чија је награда била њена рука. Аукција одржана на сајту www.qxl.com привукла је тридесет осам хиљада знатижељника, али су међу њима била само два озбиљна понуђача. Могућност да упозна госпођицу Хамонд и затражи њену руку добио је учесник са надимком Бен Веб који је понудио 251.000 фунти (око 376.500 евра)!

Правдајући се да нема довољно времена да тражи себи сродну душу, Кеј Хамонд је већ два пута покушала да спроведе своју онлајн замисао у ту сврху. Оба покушаја су пропала због неозбиљности учесника – лажни понуђачи схватили су аукцију као шалу и надметали су се милионима непостојећих фунти. Овога пута Хамондова је могућим учесницима запретила судом ако покушају да варају. Није, међутим, објављено какве ће последице сносити презаузета госпођица Хамонд, ако после толиког уложеног труда и новца одбије Бена Веба ■

СВЕМИРСКИ КРОМПИР

У октобру 1995. године стручњаци Насе постигли су оно што су жарко желели: успело им је да у свемирском броду, усред васионе, одгаје прве кртоле кромпира. Тако је отпочео дугорочни програм узгајања свежег воћа и поврћа у свемиру намењеног не само астронаутима, већ и неким будућим свемирским путницима ■

КАКАВ СТУДЕНТ!

Кад је позната јужноамеричка телевизија „Глобо“ приказала репортажу о пекару Северину да Силви који је успео да положи пријемне испите на два велика приватна факултета и то у размаку од недељу дана, у Бразилу се усталасала интелектуална јавност. Разлог: поменути двадесетседмогодишњи пекар је неписмен. Додуше, он сада учи да чита и пише у једној парохији на северу Рија.

На питање зачуђеног репортера телевизије „Глобо“ како је успео да положи тестове на пријемном, одговорио је да је само заокруживао одговоре под А, В, С, Д и Е, као када попуњава листић за лото.

Министар образовања Паоло Ренато одмах је најавио строг надзор приватних факултета, као и измене у начину пријемних испита. Испитаће се и како је неписмени пекар могао да изађе на пријемни испит када је потребно да се приложи диплома о завршетку средње школе ■

БАШ БАКСУЗ

Један безбрижни становник француског града Меца возио је пуних четрдесет година без возачке дозволе не направивши ни најмањи прекршај. Вероватно не би ни био ухваћен да није направио једну кобну грешку. Иако она није била саобраћајне природе, и те како ће га коштати, а може се десити да заврши и у затвору. Баксузни Француз позајмио је, наиме, свој аутомобил пријатељу који је, на несрећу, био много мање спретан за воланом. После мањег саобраћајног уде-са, пријатељ је побегао са лица места, али је неко од ревних грађана записао број регистарских таблица и пријавио случај полицији. Када су нашли кола и власника, педесетчетворогодишњи Француз није имао куд – морао је да призна да већ четрдесет година успешно вози без дозволе ■

РЕШИХ ДА ГА ЖЕНИМ...

Тајланђанин Суват Кевсуксаи, поносни власник бика шампиона, недавно је одржао обећање дато пред последњу, осму борбу у којој је бик учествовао: „Обећао сам да ћу му наћи жену ако и овај пут победи. И ево, одржавам обећање.“ Одушевљен победом Кевсуксаи се овде није зауставио већ је бик уприличио и свадбу на коју је било позвано чак пет стотина званица. Млада и младожења били су обучени у свечане црвене одоре, а церемонију је пратио и један будистички свештеник. Венчање је коштало око 400 евра, а остало је забележено и то да је млада била толико узбуђена да током читаве церемоније није могла да престане да пишки!

Срећни младенци после венчања ипак нису могли да се посвете брачним дужностима, како би био обичај. Младожењу, наиме, за неколико недеља очекује важна борба чији ће победник бити награђен пехаром и „симболич-

ном“ сумом од 24.000 евра. Господин Кевсуксаи који не жели да његов мезимац пред тако важан догађај троши снагу и концентрацију, сматра да бик неће бити тешко да се као прави професионалац жртвује победе ради ■

ЉУДСКО ТЕЛО

СРЦЕ

На Западу се верује да је срце средиште осећања док све старе цивилизације у њега смештају интелигенцију и интуицију. И Блез Паскал каже да велике мисли долазе из срца. Срце јесте витално средиште људског бића јер осигурава циркулацију крви и његово двоструко покретање при том чини га симболом двоструког кретања: ширења и скупљања свемира. У египатској религији срце покојника – једини орган који се код мумије оставља на свом месту, има урезану чаробну формулу која срце спречава да на Озирисовом суду сведочи против умрлога.

СВЕТО СРЦЕ

На овој разгледници из Француске нацртано је Свето срце Исуса Христа у стилизованом распећу. Око пламеног срца је круна од трња и други хришћански симболи. Реч срце употребљена је у Библији десет пута као ознака телесног органа, а више од хиљаду пута у метафоричком тумачењу.

ЉУБАВ

У новијим предањима срце је класичан симбол љубави. Када Купидонова стрела погоди нечије срце, тај неко се заљубљује.

КАРТЕ

Срце је једна од четири ознаке у стандардном шпиљу карата за играње. Карте херц (срце) представљају топлину и срце света. Краљица херц значи љубав, краљ је од ње јачи, а најјачи је кец или ас. У обичном животу бити ас значи бити најбољи.

ЉУДСКА ЖРТВА

У Централној Америци људске жртве приносиле су се боговима ритуално да би се умилостивили да одржавају космички ред. За Ацтеке је срце било средиште животне снаге и морало је повремено да се приноси боговима на жртву да би људи и земља били плодни.

ПУПАК

Стари Грци поставили су овај огромни камен у свети град Делфе да би обележили средиште света. Они су веровали да ће се две птице које лете из супротних крајева Земље састати баш ту и због тога су подигли omphalos, пупак, који физички означава средиште света и из кога настаје све. Заобљени врх стене – пупка симбол је везе између царства богова, царства људи и царства мртвих.

СЛЕЗИНА

На Западу и у арапском свету слезина се доводи у везу са расположењем, нарочито са смехом који, како се мисли, изазива проширена слезина. У Кини су је сматрали спремиштем земаљске енергије. Она одговара слатком укусу и жутој боји која је обично боја средишта. Слезина је и симбол непостојаности какво је променљиво расположење.

ЈЕТРА

Обично се повезује са срибом, а жуч са огорчењем и отровним намерама због горког укуса жучи. У исламу се јетри приписују страсти, а жучи боја. У Кини је јетра творац снаге, војсковођа који прави план. У древној Кини јели су јетру непријатеља.

ЦРЕВА

Како су изувјана и испреплетена, имају симболичну везу с лавиринтом живота. Египћани су веровали да је утроба испуњена магичном снагом.

КОСТУР

Персонификација је смрти и понекад злог духа. У алхемији је симбол црног, труљења, распадања. Костур својим ироничним осмехом и замишљеним изразом симболизује знање некога ко је прешао преко прага непознатог, некога ко је смрћу проникнуо у тајну. У сновима упозорава на наступање неког догађаја који ће изменити живот.

РЕБРА

Када је, према Старом завету, Бог створио првог човека Адама, успавао га је, узео једно његово ребро и направио прву жену, прамајку Еву. Ребро је, према томе, симбол жене настале из тела мушкарца.

ДОЈКЕ

Десна симболизује Сунце, лева Месец. Првенствено је симбол материнства, блажности, сигурности, помоћи. Удружена с плодношћу и млеком, слика је блискости, преданости, несебичности и уточишта. Богиње плодности старе хиљадама година представљене су као снажне жене крупних дојки, понекад причину порођаја да би веза с материнством била недвосмислена.

РАНИ ЧОВЕК ОД КРЕДЕ, ЕНГЛЕСКА

ФАЛУС

Симбол је моћи размножавања, и ствара и избацује семе као активни принцип. Према Галеновом мишљењу, семе потиче из мозга и спушта се кичменом мождином. Зато фалус симболизује Исток, мистични Левант, место и извор живота, топлине, светлости. Назива се и седмим човековим удом: он је средиште око кога се гранају ноге, руке, кичма кроз коју тече семе, и глава у којој семе настаје. Фалус се поштује се као извор живота.

COCO-DE-MER, ЈУЖНА ИНДИЈА

СТИДНИЦА

Овај плод палме познат као coco-de-mer посматра се као симбол женских гениталија, самим тим плодности и стварања. У Индији је поштован као манифестација стиднице богиње земље, свеукупне стваралачке снаге.

ШАКЕ

Симбол су људске спретности, снаге, власти, пружања помоћи и заштите. Оруђе су правде: рука која држи власт одређује казну осуђеницима. Лева рука Бога традиционално се повезује с правдом, десна с милосрђем. Десна је рука она која благосиља, знак свештеничке власти, као што је рука правде знак краљевске моћи. Према будистичком канону, затворена шака симболизује дволичност, тајну, езотерију. Будина рука није затворена, не таји ништа од учења.

СПОЈЕНЕ ШАКЕ

Имају везе са Уједињеном Европом. Године 1973. у Британији је пуштен у оптицај нарочити метални новац од 50 пенија (пола фунте) да би се овековечило њено приступање Европској економској заједници. На новчићу су спојене руке, шака преко шаке, у непрекинутом кругу пријатељства.

БОЖИЈА РУКА

Овај хебрејски симбол снаге и моћи носи се као талисман среће.

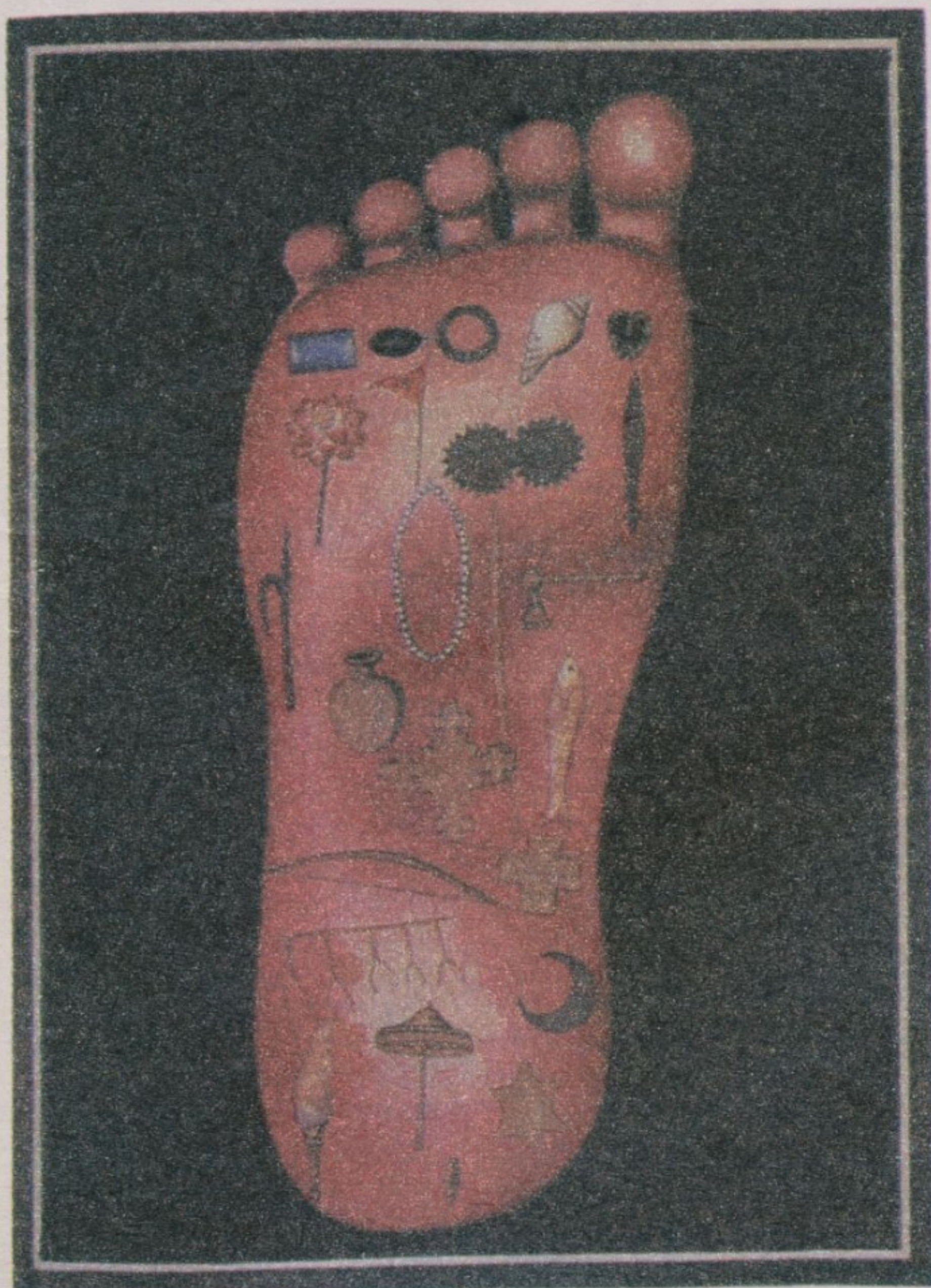
ДЛАН БУДУЋНОСТИ

Ова стара римска шака служила је за погађање будућности. На њој су симболи глава петла и борова шишарка који су у вези с култом бога вина Бахуса и визијама будућности што се јављају кроз пијано сањање.

ОТИСЦИ ШАКА ЗВЕЗДА

У Холивуду филмске звезде остављају отиске шака у влажном цементу у знак вечне успомене на своју славу. На хиљаде обожавалица долазе ту да би своје шаке упоредили са шакама својих идола.

СТОПАЛА

Буда је, према легенди, након свог рођења измерио свет начинивши по седам корака у сваком правцу простора. Отисци стопала босоногих ходочасника сусрећу се око многих културних места. Онај ко оставља отиске својих стопала не каже: дошао сам, већ потврђује: ја сам овде и овде и остајем. Пошто је стопало ослонац тела, неки народи сматрају да је оно, пре свега, симбол основе и израз појма власти. На слици је стопало бога Вишнуа, а на његовом табану симболи у вези с његовом природом или инкарнацијом.

НОГЕ

Овај треноги симбол на слици има разна значења: брзоноги Сунце које се свакодневно рађа, путује небом и залази; симбол је среће, плодности и поновног рођења и знак је Сицилије и острва Мен у Британији. Као орган хода нога је симбол друштвене повезаности: омогућује зближавања, подупире дружење, укида растојање.

НОКТИ

Дугачки нокти били су у источној Азији 19. века знак богатства пошто су подразумевали да се онај који их је пустио не бави мануелним радом, већ то за њега обављају други. У неким афричким културама влада слично мишљење, али је ограничено на пуштање нокта на малом прсту.

РУКЕ

Подигнуте и испружене могу да значе молбу или молитву. А могу да буду подигнуте држећи оружје у боју. Ако су окренути дланови, значе предају. Укупно, симболизују акцију. Рука правде уобичајена је метафора као и „снажна рука закона“. У источњачкој верској иконографи руке значе моћ. Божанства с много руку означавају свемоћну природу богова.

КИЧМА

Овај египатски стуб представља кичму бога Озириса и означава стабилност и власт фараона као и небеског свода. Кичмени стуб средишњи је подупирач тела и симбол осе света.

НОКТИ ВИЈЕТНАМСКОГ БОГАТАША, ОКО 1880.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Лејвли и Стив
(младић није
желео да се
слика, па је
његов лик
сакривен)

ПРЕВАРОМ У

У мојој глави звонило је на узбуну и ја сам махиално гурнула руку у ташну да нађем свој пасош. Није га било. Почела сам да дозивам у помоћ – прича двадесетдогодишња Лејвли Нур

Била сам још девојчица када сам почела да примећујем да је моја породица другачија од осталих. Иако се у школи нисам разликовала од друге деце, живот код куће није био ни налик на онај који су имале моје другарице. Откад знам за себе, помагала сам мајци да кува, чисти и подиже четворицу моје браће. Изгледало је као да никог није брига како учим и да ли уопште идем у школу. Нико ме никада није питао за мишљење, очекивало се да ћу тим и радим шта ми се каже. Мама ми је увек говорила да је најважније да будем вредна домаћица и да се на време удам – почиње своју причу Лејвли Нур.

Лејвлина породица преселила се из Бангладеша у Шефилд у Енглеској док је она још била беба. Двадесет година у Европи није, међутим, много променило девојчине родитеље. Када је одрасла Лејвли је добила дугачке хаљине и капуте, и једино је у њима смела да иде у школу. Подразумевало се да јој никакви изласци нису били дозвољени. – Толико

шеснаест

сам желела да изгледам као друге девојчице у школи. Облацила сам дугачке хаљине, а испод њих сукњице какве су се у то време носиле. Чезнула сам да одем у биоскоп, да возим бицикл или да само шетам по граду – прича Лејвли. – У шеснаестој сам напустила школу. Родитељи су ми једва дозволили да се запослим у једној продавници, и то под условом да после радног времена долазим право кући. Схватила сам да ћу ускоро морати да се осамосталим ако не желим да читав живот проведем одвојено од света.

У лето 1998. Лејвли је, захваљујући колегиници с посла, упознала Стива. – Осмех му није силазио с лица. Био је механичар, десетак година старији од мене, озбиљан и врло пристојан. Када је други пут дошао у радњу, рекла сам му за тешкоћу коју имам с родитељима. Имао је разумевања. Почели смо да се састајемо кришом, и накратко, захваљујући једној рођаци која је пристајала да ме повремено „оправда“ код родитеља.

Осећала сам се ужасно јер сам морала да се кријем и лажем, иако нисам радила ништа лоше.

Био је новембар 1998. године када је девојка коначно нашла двособни станчић чији је закуп могла да плаћа. Једног јутра Лејвли је отишла на посао и више се није вратила кући. Оставила је поруку родитељима да ће живети сама и да не покушавају да је нађу. – Стрепела сам да ће се појавити на послу и покушати да ме присиле да се вратим кући, али то се, зачудо, није догодило. Стив и ја проводили смо све више времена заједно. Имала сам пристојан посао, кренула сам и на курс за козметичарке, била сам самостална и... гризла ме је савест. На Стивов наговор одлучила сам да се јавим родитељима. Први разговор с мајком био је потресан. Звала ме је да се вратим кући, али пристајала сам да одем само на ручак – каже Лејвли.

Морам у Бангладеш

Лејвли је наставила да одлази код родитеља сваке

недеље. Повремено би остала и дуже и изгледало је да су они прихватили њен нови живот. – Изненада, једне ноћи позвала је мајка и узбуђеним гласом рекла да је бака у Бангладешу на самерти и да би требало да је посетимо. Наравно да сам одмах пристала. Био је март 1999. године. Нисам знала да сам тиме направила једну од највећих грешака у животу – каже она.

У Бангладеш је Лејвли отпутовала са мајком и браћом. После дванаест часова лета на аеродрому их је сачекала група рођака. Лејвли није могла да сакрије запрепашћење када је међу њима угледала своју насмејану баку. – Рекли су ми да си на самерти! Шта се овде догађа? – девојка је готово викала. – Мајка је само слегла раменима, окренула се и готово отрчала за једним рођаком. У мојој глави звонило је на узбуну и ја сам махиално гурнула руку у ташну да нађем свој пасош. Није га било. Почела сам да дозивам у помоћ, али су ме рођаци окружили правећи толи-

позитивни
ЗАБАВНИК

1. 3. 2002.

ку буку да нико није ни обратио пажњу на мене.

Лејвли је одведена у кућу рођака на периферији града. Дане је проводила сама у закључаној соби. – После седам дана појавио се отац. Понашао се као странац. Ни трага од оне топлине с којом смо у последње време разговарали код куће. Рекао ми је да сам ту доведена да би „сачували образ“ породици коју сам „осрамотила“. Објаснио је и да ме нико неће тражити пошто је он мојим шефовима јавио да се нећу враћати на посао јер се селим у Бангладеш. Помислила сам на Стива. Као да је то схватио, отац ми је рекао да

сам видела први пут у животу.

Схватила сам да се он оженио због мог британског пасоша. Одлучила сам да покушам и најозбиљније што сам умела запретила му да, по енглеским законима, неће моћи да добије држављанство ако се мени деси било шта против моје воље. Рекла сам му да ће, ако се будем пожалила, он завршити у затвору. За дивно чудо, поверовао је. – Тако је Лејвли обезбедила да у кући свога „мужа“ дели собу са његовом маћехом и да од ње нико ништа не очекује и не захтева.

У међувремену је Стив на све начине покушавао да се

се Лејвли можда заиста заљубила и удала у Бангладешу. А онда, једног дана, био сам на послу, телефоном је звала моја мајка. Говорила је потпуно неразговорно и у почетку је ништа нисам разумео. Писмо, писмо, Бангладеш... најзад сам разумео две речи и следио сам се. Нисам знао какве ме вести чекају – прича Стив. Када је прочитао писмо и схватио шта се десило, младић је био ван себе од беса. – Мислим да сам у року од три сата узбунио пола Енглеске.

Тачно седам дана пошто је писмо стигло у Стивове руке, на вратима куће Лејвли-

сам да вичем – прича Лејвли. – Десет минута касније била сам у колима која су ме возила на сигурно. Био је 29. октобар 1999. године.

– Нисам се усудила да телефоном зовем Стива иако су ми одмах рекли да избављење дугујем њему. Уместо мене, са њим је разговарала службеница конзулата. Рекао је да ће ме чекати на аеродрому у Лондону – објашњава Лејвли. – Била је обучена у неку смешну одећу, видело се да није њена – описује Стив тренутак када је после седам месеци видео своју девојку. – Била је рашчупана и збуњена, чак ни ход није личио на њен. Ипак, мислим да у животу нисам видео лепшу девојку – каже он. – Када сам најзад загрлила Стива, знала сам да сам поново сигурна и да ми се више ништа лоше неће десити. Тек тада сам почела да плачем и мислим да је то трајало сатима – завршава своју причу Лејвли Нур.

Данас млади пар живи за-

БАНГЛАДЕШ

су сви обавештени о селидби и о томе да сам овде дошла да се удам. Онда је изашао из собе...

Неколико следећих дана Лејвли је провела у очајању. Закључана у кући рођака који су непрестано на њу мотрили, без новца и пасоша није имала изгледа да се ослободи. Ипак, није желела да се преда. – А онда сам после десетак дана осетила да се стање у кући променило. Сви су били весели, певало се, и почеле су неке велике припреме. Начула сам да је реч о венчању. Мом венчању! Била сам ужаснута. То је био тренутак када сам се једноставно „искључила“. Све надаље дешавало се као у полусну – прича Лејвли.

Венчање

На дан венчања Лејвли су потпуно безвољну обукли у венчаницу донесену у кофери њене мајке из Енглеске, окитили је златним накитом и запретили јој да се „лепо понаша“ према будућем мужу. – Био је ружан и двоструко старији од мене. На питање да ли се удајем за њега одговорила сам „не“, али су моји рођаци у хору викали „да“. Чак сам се и потписала туђим именом – ништа није вредело. Била сам удата за човека кога

Лејвли Нур

распита шта се десило с његовом девојком. Једина вест стигла је из продавнице у којој је радила. – Рекли су ми да је њен отац јавио да се она неће вратити из Бангладеша јер се удала. Нисам могао да поверујем у то, али није било начина да је тамо нађем. Надао сам се да ће од Лејвли стићи неке вести – прича Стив. – Ја сам заиста написала неколико писама Стиву, али сам била убеђена да их моји рођаци нису послали – објаснила је касније девојка.

Месеци су пролазили. Маћеха Лејвлиног „мужа“ показивала је сажаљење према девојци и захваљујући томе ова се слободно шетала по кући. – Једног дана у дворишту сам видела дечака који ми се осмехнуо. Било је то једино лепо што ми се догодило у Бангладешу. Следећих неколико дана вребала сам прилику да једно написано писмо, које сам прокријумчарила из куће рођака дотурим дечаку. На коверту је била Стивова адреса. Последњих неколико новчића које сам до тада крила у ципелама дала сам том детету.

Избављење

Чудо се догодило. – Нада ме је сасвим напустила. Почео сам да размишљам да

ног „мужа“ појавили су се полицајци. Међу њима је био и конзуларни представник Уједињеног Краљевства. – Није било начина да ме сакрију. Чим сам чула да неко на вратима говори енглески и помиње моје име, почела

једно, на адреси коју знају само најближи пријатељи. Лејвли се спрема да уз Стивову помоћ отвори сопствени козметички салон. Са родитељима не одржава никакве везе ■

Љ. Б.

КАД СУ ЕВРОПОМ ШЕТАЛИ ТИГРОВИ

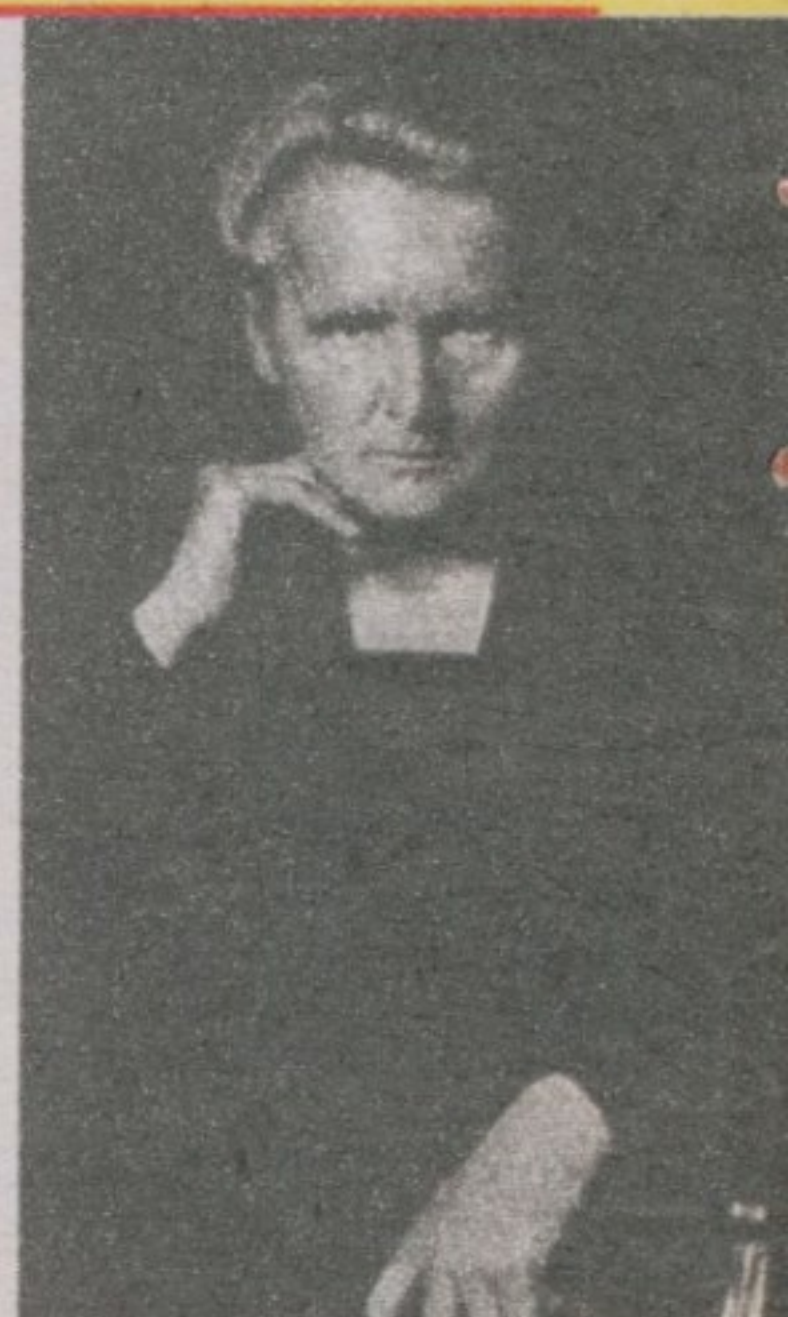
1. После смрти цара Душана у Србији су настале борбе око његовог наслеђа. Поред Душановог „нејаког“ сина Уроша, многи племићи сматрали су да баш њима припада право на престо. Према народној песми, на расправу о наслеђу „са-стала се сва српска господа око бијеле цркве...”

- А: Грачанице
- Б: Самодреже
- В: Студенице
- Г: Раванице

2. Научница Марија Кири која је заједно са својим мужем Пјером створила основ модерне науке о радиоактивности била је...

- А: Пољакиња
- Б: Русиња
- В: Чехиња
- Г: Францускиња

3. Како се зове област око Јужног пола?

- А: Арктик
- Б: Антрацит
- В: Антарктик
- Г: Анархист

4. Некада је у Европи и Азији живело данас већ изумрло дивље говече које је имало црну длаку и рогове унапред повијене. То говече је:

- А: Мур
- Б: Рур
- В: Дур
- Г: Тур

5. Велики вишетомни речник неког језика назива се и тезаурус. Шта на латинском језику значи ова реч?

- А: Благо
- Б: Знање
- В: Образовање
- Г: Учење

6. Један део опреме коња за јахање назива се у нашем језику и „стремен“. Уобичајенији назив за стремен је...

- А: Улар
- Б: Узенгија
- В: Поводац
- Г: Узда

7. Од које су полупаразитске биљке стари Гали справљали напиток који је и стрипским јунацима Астериксу и његовој дружини давао натчовечанску снагу?

- А: Ивањчице
- Б: Ивице
- В: Имеле
- Г: Иглице

8. Иако је Галилео Галилеј први открио нову врсту небеских тела (1610. године), тек осам година касније Јохан Кеплер дао је име пратиоцима других, већих небеских тела. Како их је назвао?

- А: Комете
- Б: Планете
- В: Падалице
- Г: Сателити

9. Каква је била круна Фридриха Барбаросе када је на првом походу на Италију био крунисан за немачко-римског цара?

- А: Гвоздена
- Б: Златна
- В: Сребрна
- Г: Бакарна

10. Које су године у Београду одржане прве коњичке трке?

- А: 1880. В: 1882.
- Б: 1881. Г: 1883.

11. Која животиња најдуже живи?

- А: Слон
- Б: Орангутан
- В: Корњача
- Г: Гавран

12. Пре колико је година, и где, први пут припремљен хлеб с квасцем?

- А: 8000 година у Асирији
- Б: 7000 година у Вавилону
- В: 5000 година у Индији
- Г: 6000 година у Египту

13. Када се августа 1883. године на острву Кракатау догодила катастрофална вулканска ерупција, колику је висину достигао циновски стуб од камења и пепела?

- А: 55 километара
- Б: 70 километара
- В: 82 километра
- Г: 95 километара

14. Како се назива представник парламента коме се с времена на време поверава надзор над радом извршне власти?

- А: Омбрелин
- Б: Омброметар
- В: Омбудсман
- Г: Омалтидар

15. Први становници на месту данашњег Београда били су Синги, племе трачког порекла. После њих дошли су Келти и подигли утврђење које су назвали Сингидунум. Шта значи други део тог назива?

- А: Село
- Б: Град
- В: Тврђава
- Г: Бедем

16. Тигар са сабљастим зубима живео је пре 15.000 година. Где су током археолошких ископавања нашли његове остатке?

- А: У Панонској низији
- Б: Швајцарској
- В: Помпеји
- Г: На лондонском Трафалгар скверу

17. Колико су најмање година морали да имају мушкарци у старој Спарти да би били бирани за геронте, чланове герусије, већа 28 старца које је имало врховну власт?

- А: 60
- Б: 65
- В: 70
- Г: 75

18. Свој неприкосновени простор велике мачке обележавају мирисом који луче. Колико квадратних километара могу да заузимају такве територије?

- А: 100
- Б: 1000
- В: 2000
- Г: 2500

19. Које је године начињена и патентирана прва ручна хармоника?

- А: 1880.
- Б: 1910.
- В: 1829.
- Г: 1835.

20. Који је наш књижевник својим лако памтљивим стиховима помогао генерацијама ученика да науче Питагорину теорему? Ти стихови гласе: „Квадрат над хипотенузом, то зна свако дете, раван је квадратима над обе катете“.

- А: Бранислав Нушић
- Б: Јован Стерија Поповић
- В: Алекса Шантић
- Г: Милан Ракић

КАКО СУ СЕ ВОЛЕЛИ...

ПЕВАЧИЦА

И СА

Били Холидеј

Да ли је велика љубав између Били Холидеј и Лестера Јанга икада прешла границе пријатељства, остаће тајна. Уосталом, чулна љубав није увек круна нечије искрене блискости. Над Презовом и Билином везом остаће вео који свему даје романтични сјај

Филм о животу легендарне цез певачице Били Холидеј први пут је приказан 1972. године под насловом „Леди пева блуз“. Било је то само тринаест година после њене смрти: Холивуд је направио прави хит оживевши на филмском платну њену трагичну животну причу. Улога Били Холидеј поверена је звезди соула Дајани Рос. На свечаности после премијере, опијена сјајем забаве и одушевљена званицама, претежно црним, из америчког шоу-бизниса, и још под јаким утиском тек виђеног филма Сиднија Фјурија, једна бела новинарка узвикнула је: „Зар не изгледају чаробно? У следећем животу желим да се родим као Црнкиња!“

Њена бесмислена, плиткумна изјава можда најбоље говори колико је добар филм. Ова холивудска срцепарајућа „лимунада“ грубо превиђа и фалсификује истините чињенице из живота Били Холидеј. Сценарио је прилагођен укусу просечног гледаоца по тачно прописаном захтеву. Искрено је плакала публика широм света над тужном судбином Леди Деј, док су они који су имали среће да је за живота упознају били истински разочарани и озлојеђени. Њима је било тешко да споје бледуњаву, дијетаму измучену Дајану Рос са лепом, једром женом и певачицом каква је била Били, а још теже да прогутају измишљене личности и догађаје којима овај филм обилује.

Што је најневероватније, у филму се нигде не спомиње саксофониста Лестер Јанг, вероватно једна од најзначајнијих особа у њеном животу. Њих је везивало дубоко пријатељство и несвакидашња блискост. Иако је природа њихове везе вероватно била платонска, готово духовна, прича о Били Холидеј и Лестеру Јангу на дирљив начин поприма све особине великих љубавних романа.

Несрећно детињство

Били Холидеј, попут Ценис Цоплин или Мерилин Монро, у свести савременог човека означава трагичну јунакињу која постаје жртва друштва у коме живи. То је клише коме се мора признати велики део истине, али који не сагледава сву посебност њеног живота. Били је рођена 1915. године у Балтимору као ванбрачно дете младе црне слушкиње и путујућег гитаристе. Њен отац Кларенс Холидеј своје дете

је сматрао „грешком која му се догодила када је имао петнаест година“. Једноставно је побегао оставивши Били и мајку у беди. У шестој години Били је прала степеништа виђенијих кућа у Балтимору. Детињство је провела тешко радећи и на ивици глади, без одговарајућег образовања, изложена понижењима. Кад јој је било десет година, неки пијанац покушао је да је напастује. Уместо да је заштити као жртву, друштво ју је осумњичило за „провокативно и недолично понашање“ и за казну је сместило у католичку установу за непослушне девојке, међу хладне и строге калуђерице. Била је жигосана, понижена и оптужена за нешто ружно и прљаво. Тај догађај оставио је болне последице на нежну и заплашену девојчицу која је почела да се осећа мање вредном. То осећање мучило ју је целог живота. По изласку из ове установе, мајка је одводи у Њујорк, бежећи из око-

лине у којој су биле трајно осрамоћене.

Њихов живот и даље је противицао у беди. Дванаестогодишња Били пере веш за јавну кућу у Харлему, а „мадам“ јој заузврат дозвољава да слуша плоче Луја Армстронга и блуз певачице Беси Смит. Били је потпуно опчињена новим звуком упркос мајчиним забранама да слуша ту „грешну“ музику. Иако су јој батине висиле за вратом, то су најлепши тренуци њеног тужног детињства.

Тешка немаштина приморала је Били да у петнаестој години и сама постане „девојка за забаву“ у једном харлемском борделу из кога је убрзо избачена. Дуго је очајнички тражила посао. Судбина ју је довела у харлемски „Лоу каббин“, клуб који је тражио младе, тамнопуте играчице за свој програм. Били није умела да игра, али се газда сажалио и пружио јој је прилику да нешто отпева. Оставила је утисак на све присутне и добила посао. Те исте вечери

пресрећна Били је од напојница задовољних гостију купила цело пиле и однела га кући. У аутобиографији она пише: „Мама и ја у сласт смо појеле пиле и од тада никад више нисмо биле гладне“.

Њен углед певачице брзо је растао. Било је јасно да се ради о несвакидашњем таленту. Имала је дар да свакој композицији удахне душу и лепоту. Певала је друтације од свих, фразирајући као да свира трубу или саксофон, спонтано мењајући мелодију и бојећи је снажним осећањем. Када би она певала, у загушљивим, бучним клубовима владао је тајац. Музичари су је поштовали и просто се отимали о њу. Радиле је са најпознатијим оркестрима и најзначајнијим цез музичарима оног времена. Ређали су се концерти, снимања, турнеје. Тридесете године биле су раздобље среће и успеха за Били. Заувек се ишчупала из сиромаштва, била је успешна, слављена,

Лестер Јанг

вљена његовом свирком, његовим замислима и отворено му се дивила. Говорила му је: – Ти имаш диван тон! Сачекај и видећеш, ускоро ће те сви опонашати. Тако је и било. Лестер Јанг поставио је нека нова мерила у цезу, потпуно нови речник фраза и другачији, медитативнији, више лирски приступ тенор саксофону. Из његовог шешира изашли су многи познати цез саксофонисти којима је он био узор: Декстер Гордон, Вордел Греј, Алан Игер, па чак и Чарли Паркер. Билина подршка и вера у њега помогле су

не који свему даје романтични сјај.

Тих тридесетих година живот је за Лестера Јанга и Били Холидеј био празник. Млади, успешни, богати онолико колико су им бели моћници музичке индустрије дозвољавали, веровали су у будућност, своју музику и једно у друго. Снимали су плоче, радио-емисије, проводили су се по најугледнијим њујоршким цез клубовима... А онда их је посао раздвојио. През је отишао са Бејзијем даље, а Били је мењала бендове, клубове, ређале су се турнеје, градови... Негде у то време пробала је хероин, толико присутан у суровом свету шоу бизниса тих година. То је био почетак краја. Живот је опет показао своје ружно, окрутно лице. Умрла јој је мајка. Суочавала се све чешће са расизмом, исцрпљивала се послом. Очајнички се бацала из једне љубавне везе у другу, из брака у брак, тражећи спас и уточиште.

би-бапа поставило је нове захтеве пред музичаре, а млади су озбиљно уздрмали Лестеров музички трон. Још је био поштован, али је полако губио трку с ђудљивим захтевима музичке индустрије. Лестер је почео да пије, а затим се повукао у себе. Са Били је изгубио сваку везу. Престали су да говоре. Нико није знао прави повод њихове свађе, али је било познато да је Лестер очајавао због начина на који је она уништавала свој живот. Обоје повређени, заронени у сопствене несреће, једноставно су ућутали.

А онда је децембра 1957. одржано снимање сада већ културне емисије Си-Би-Еса, на којем су се окупили сви најважнији цез-музичари оног доба. Тада су се поново срели През и Леди Деј. На пробама у студију окретали су главу једно од другог. Били је била оронута, остарела, с језивом хероинском празнином у очима. Лестер је био видно болестан, поднадуо и толико исцрпљен да је морао да седи...

Али, камере се пале, она узима микрофон и почиње да пева своју композицију „Fine and Melow“. После сваке њене строфе ређају се музичари солисти – Коулмен Хокинс, Рој Елдрид, Гери Малиген. Долази ред на Лестера. С тешком муком он устаје са столице и свира непоновљиви блуз соло. Билино мршаво лице се озарило, очи засијале. Погледи су им се срели. Ту, у току тих 12 тактова блуз сола, њихове душе су се среле, поново загрлиле и опростиле све. Присутни музичари и камермани једва су задржавали сузе. Чаролија тог тренутка забележена је на филмској траци као истинито сведочанство о снази и чистоти њихове велике љубави. С таквим потресним и величанственим документом не може да се такмичи ни један холивудски филм.

Убрзо после снимања През као да је изгубио снагу да се носи са животом. Изнајмљује собу у хотелу прекопута чувеног клуба „Бердленд“ за који га вежу дивне успомене. Данима ништа не једе. Умире од срчаног удара у педесетој години. Скрхана болом, Били на Лестеровој сахрани каже свом пријатељу Леонарду Федеру: „Ја сам следећа!“

Четири месеца касније она креће на пут без повратка. Били Холидеј умрла је 17. јула 1959. године у четрдесет четвртој години ■

Љиљана Сађил

КСОФФОНИСТА

некрунисана краљица цез музике.

Тих безбрижних година срела је младог црног саксофонисту Лестера Јанга. Он је био син вашарског музичара који је провео детињство у вечитом сељакању за послом. Пратио је оца на бубњевима, али је касније почео да свира саксофон са локалним бендовима у Тексасу и Канзасу.

Посао са великим Каунтом Бејзијем довео га је у Њујорк. Ту је упознао Били која је такође повремено сарађивала са Бејзијем. Сродне душе одмах су се препознале. Обоје су били потпуно „своји“, уметници са снажним личним печатом, којима је тешко било прикачити јасан музички узор са тадашње сцене. Лестер је патио због уврежене предрасуде да тенор саксофон мора да звучи онако како га је свирао Коулмен Хоукинс или Хершел Еванс, снажно и „масно“. Он је, пак, имао тањи, светлији, нежнији тон и многи душебрижници саветовали су му да се мане тенора и пређе на алт саксофон.

Али, Били је била одуше-

му да се ослободи комплекса „танког тона“. Стекао је самопоуздање и наметнуо се као музичар од значаја.

Леди Деј и През

Лестер је у Њујорку живео код Били и њене мајке. Освајао их је својом веселом природом. Били је дао надимак Леди Деј, који је остао њен псеудоним до краја живота, а њену мајку Седи звао је Војвоткињом. Били је њега назвала През, што је била скраћеница од президент (председник). Сећајући се тог времена, она са сетом пише у аутобиографији:

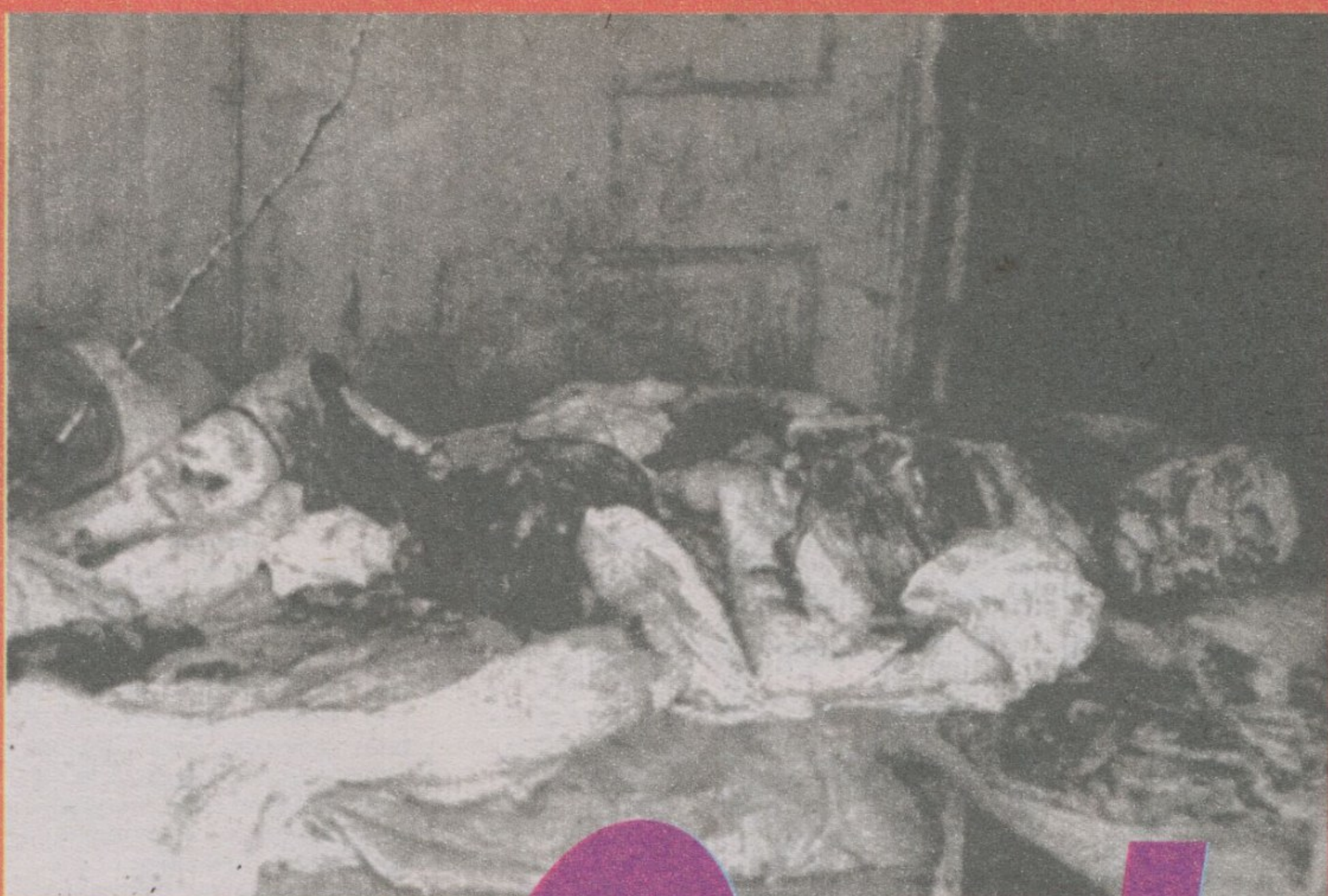
„Тако смо постали једна срећна племићка породица из Харлема.“

Између Лестера и Били развило се дубоко, нежно пријатељство и приврженост. Обоје су носили тешке ожиљке из детињства и били су у стању да разумеју једно друго. Да ли је та велика љубав између њих двоје икада прешла границе пријатељства, остаће тајна. Уосталом, чулна љубав није увек круна нечије искрене блискости. Над Презовом и Билином везом остаће вео тај-

Четрдесетих доживљава ударац за ударцем – ухапшена је због поседовања наркотика, два пута је затварана у санаторијум за лечење наркомана, где се у ужасним мукама безуспешно борила са својом погубном зависношћу. Изгубила је дозволу за рад у Њујорку... Приморана да иде на исцрпљујуће турнеје по америчком југу, где је била на мети расиста, с полицијом за вратом, Били је губила тло под ногама. Несигурност, страх, љубавни бродоломи и скандали, тешка разочарања у послу и усамљеност озбиљно су нарушили њено здравље. Глас јој се распукао од алкохола, али њено певање добило је потресну, рањиву искреност која је пленила својом тугом. Били је претакла свој живот у музику.

С друге стране, Лестер је живео своју муку. Много је жена без имена и лица пролазило кроз његове хотелске собе широм Америке. Никада није ни покушао да се уз неку веже. Војна служба у Џорџији, где је био изложен мучењу расистички расположених официра, одвела га је у болницу. Време

Сто четрнаест година после злочина због којих је читав Лондон месецима живео у страху и након стотина и стотина страница испуњених различитим теоријама, починилац пет језивих убиства познат само под надимком Џек Трбосек, поново је у центру пажње. Овога пута захваљујући једној од најтиражнијих ауторки кримиприча, Американки Патриши Корнвел, која је крајем прошле године у једној телевизијској емисији поносно објавила да је после вишемесечне истраге и три милиона долара потрошених у те сврхе, „са стопостотном сигурношћу утврдила идентитет Џека Трбосека“. Име које је изговорила: Волтер Ричард Сикерт, и још више, речи којима је

Убијена Мери Кели, слика Скотланд јарда

СТАРИ ЗЛОЧИН, НОВА ТЕОРИЈА

образложила своје откриће биле су довољне да Патриши Корнвел осигурају насловне стране важних новина, али и лавину небираних речи у данима који су следили.

Сумње

Све је почело када је Патриша Корнвел у потрази за надахнућем за нови роман заронила у истину, недоказане приче и митове везане за убиства пет проститутки на лондонском Ист Енду, која су се догодила у лето и јесен 1888. године. Име викторијанског сликара импресионисте Волтера Сикерта, једног од најзначајнијих уметника тог времена и раније је било довођено у везу са овим убиствима. Иако Сикерт никад није био помињан као могући убица већ само учесник у завери, Патриша Корнвел је кренула тим трагом. „Прво у шта сам се уверила биле су невероватне сличности између неких сцена убиства и појединих Сикертових слика“, каже Корнвелова. За серију слика о убиствима у Камдену сматрало се да су биле надахнуте истинитим догађајима из Сикертовог комшилука. Иако су слике настале 1908. и 1909. године, двадесетак година после Трбосекових убиства, неки призори на њима неодољиво подсећају на скице убиства проститутки које је направио Скотланд јард. „Једна од насликаних убијених жена невероватно личи на Тр-

двадесет два

Он је Џек Трбосек

Време, место, жртве, начин убиства – све те чињенице познате су већ више од једног века. Ипак, оно најважније је остало тајна: ко је био тајанствени убица познат као Џек Трбосек? Америчка ауторка трилера Патриша Корнвел убеђена је да зна одговор

Камден – слика
Волтера Сикерта

био осек!

босекову жртву Мери Кели, док је лице на другој слици унакажено на сличан начин као код претпоследње жртве Катрин Идоус. Соба на једној од слика личи на ону у којој је убијена Мери Кели, а жена на слици лежи на дрвеном кревету, баш као и Мери. На свим осталим сликама кревети су метални“, каже Патриша Корнвел, додајући да је познато да масовне убице често узимају „сувенире“ са места злочина. Према њеном мишљењу, Сикерт је чинио исто – његови сувени-

нири биле су скице преточене у платна двадесет година касније.

Тврдње

Црв сумње који је про- радио при изучавању Сикертових слика натерао је Корнвелову да се још озбиљније посвети проучавању могуће везе између чувеног сликара и не мање чувеног убице. Свесна да би идентичан ДНК потврдио да су Сикерт и Трбосек иста особа, Корнвелова је, потрошивши за то три милиона долара, откупила тридесет два оригинална Сикертова платна као и ње-

гов сто. Онда је уследио корак због кога је књижевница почаствована са толико ружних речи, да би на њима скоро могао да јој позавиди и сам Џек Трбосек. Трагајући за Сикертовим ДНК она је на комаде исецкала једну од његових слика! И поред ове потпуно необичајене жртве правдане потребом да се сазна истина, трагови ДНК нису нађени.

Чекајући да се слегне прашина подигнута у јавности, која је врхунац достигла предлогом да се упорној књижевници забрани да располаже сликама чији је власник постала, Корнвелова није мировала. У мемоарима Волтера Сикерта писаним руком једног његовог поштоваоца, нашла је још један занимљив податак: радећи на серији слика о убиствима у Камдену, Сикерт је у атељеу држао једну црвену марамицу, која му је помагала да призове надахнуће. „Верујем да је то иста она марамица за коју је један од сведока у истрази рекао да је видео у рукама Мери Кели непосредно пре него што је убијена“, каже Патриша Корнвел.

Трагајући за узроцима који би Сикерта, који је осим по својим делима остао запамћен и као одличан професор и сарадник Едгара Дега, одвели на пут злочина, Корнвелова је „ишчачкала“ и то да је сликар имао врло насилног оца који је целу породицу злостављао. Остало је забележено да је као дечак подвргнут хируршком захвату на

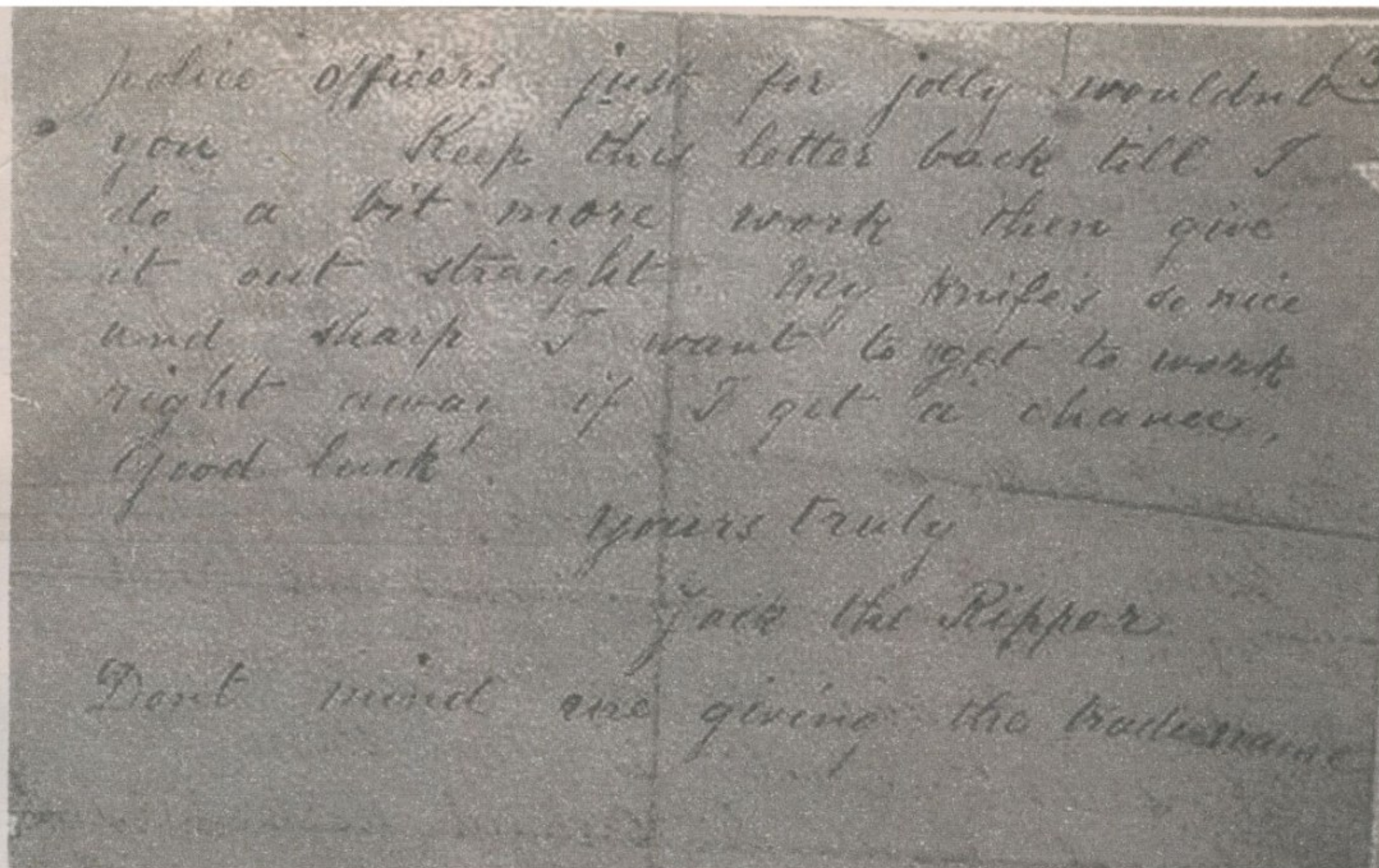

Волтер Сикерт

полном органу што је Корнвелову навело да поверује да је у питању било нешто због чега је Сикерт остао стерилан али и сексуално немоћан, и да је зато патио што је могло да га одведе у злочин. „Сикерт се женио три пута али ни у једном браку није имао деце“, објашњава Корнвелова.

„Крунски доказ“

И поред бројних неверних Тома који Патришу Корнвел оптужују да причом о Џеку Трбосеку само скреће пажњу јавности на себе и своје књиге, она сматра да поседује и један доказ који би, да је био предочен викторијанском суду, Волтера Сикерта одвео право на вешала. У питању је заиста ново, досад непознато откриће: на једином писму за које се сматра да је заиста писано руком правог Џека Трбосека (које је послато Централној новинској агенцији и у коме он до танчина

Писмо Џека Трбосека

описује једно у том тренутку још неоткривено убиство) стручњаци које је упусти-

ла Патриша Корнвел открили су помоћу савремене технике отиске воденог жига фирме Пери &

синови. Постојање тог жига досад није било познато, а Корнвеловој је пружио оно што она сматра „крунским доказом“. Она је, наиме, утврдила да је хартију исте фирме, са истим воденим жигом користио и сам Волтер Сикерт. Да је овај доказ био предочен ондашњој

пороти, сигурна сам да се они не би двоумили, убеђена је Корнвелова.

Признајући да докази које је досад прикупила нису можда довољно убедљиви за све, али верујући да је на правом путу, Патриша Корнвел не одустаје од даље истраге. „Глупо је чак и помислити да све ово радим због рекламе“, каже Корнвелова. „Ако се покаже да нисам

у праву, не само да ћу испасти глупа, него више нико неће веровати мојим књигама“, додаје она.

„И оно што је најважније: жртве заслужују да се сазна права истина“ ■

Љ. Бољановић

СТАРА ТЕОРИЈА

ЗАВЕРА ОКО ВОЈВОДЕ ОД КЛАРЕНСА

У књизи објављеној 1976. године под називом „Џек Трбосек – коначно решење“ Стивен Најт износи сведочење човека по имену Џозеф Сикерт, наводног ванбрачног сина сликара Волтера Сикерта и унука војводе од Кларенса.

Сликари Сикерт је на наваливање мајке Алберта Виктора Едварда – војводе од Кларенса и унука краљице Викторије покушавао да младића заинтересује за сликарство. Безуспешно. Захваљујући сликару, млади војвода је упознао извесну Ени Крук у коју се заљубио и са којом се тајно венчао. Једина два сведока на венчању били су Волтер Сикерт и Енина познаница Мери Кели (касније Трбосекова жртва). У априлу 1885. године рађа им се девојчица Алис Маргарет која бива поверена на чување Мери Кели. Када је за читав случај сазнала, краљица Викторија наређује да њен унук силом буде удаљен из Лондона, а несрећна Ени бива смештена у лудницу у којој је и умрла 1920. године. Мери Кели успева да се са девојцом

Алберт Виктор, војвода од Кларенса

сакрије. Мери се одаје проституцији, а ванбрачну ћерку војводе од Кларенса узима Волтер Сикерт коме она касније постаје љубавница. Међутим, Мери Кели са групом познаница покушава да уцењује војводу. Да би спречили да скандал изађе у јавност, људи блиски краљици убијају Мери Кели и њене другарице. Извршилац убиства приписаних Џеку Трбосеку, према овој теорији, био је краљичин лекар сер Вилијем Гул.

Волтер Сикерт у ванбрачној вези са војводином ћерком Алис Маргарет добија сина Џозефа, чије је сведочанство послужило као основ за књигу Стивена Најта ■

ПОРЕЗИ ЗА НЕЖЕЊЕ

Да ли ће се неки човек оженити или ће остати нежења његов је избор и нико нема права да се у то меша. Али, није увек, и свугде, било тако.

У 9. веку пре наше ере у Спарти, граду држави античке Грчке, сматрало се да је бити нежења велика друштвена срамота, те су и закони предвиђали низ мера против нежења. На пример: зими, у одређене дане, морали су голи ходати укруг по главном градском тргу певајући при том песму против себе самих. Смисао песме био је, отприлике, да трпе праведну казну за то што живе мимо обичаја и

ЗАШТО СЕ

У старом Риму, негде у осмом веку пре наше ере, само што је град основан, његови новопридошли житељи Римљани сукобили су се са староседеоцима Сабинјанима. Ево зашто.

Рим је, по предању, основао Ромул, а људи који су са њим дошли и прозвали се Римљанима, били су углавном – мушкарци. Собом нису довели жене, а без њих – како да оснују породице? Зато су одлучили да отму жене суседног народа – Сабинјана.

Кад је краљ Ромул разгласио да ће бити приређене игре и представа и позвао народ на свечаност, Сабинјани су на светковину дошли ништа не слутећи, а Римљани наоружани до зуба и спремни на отмицу. На уговорени знак Римљани су тргли мачеве и, уз вику, на срнули и стали да отимају кћери Сабинјана.

По предању, отели су 683 Сабинјанке и то све девојке. Међу њима је била само једна удата жена коју су грешком отели. По томе се

ЗАБАВНИКОВ ИСТОРИЈСКИ ЗАБАВНИК

осталог, бавио и филозофијом права, тврдио је да треба изгласати закон о опорезивању нежења. Они, мислио је Кант, не испуњавају своју људску дужност, а тиме штете и држави. Зато им треба од-

закона. Поред тога, ускраћивано им је и поштовање и пажња коју су млади људи указивали старијима. Управо зато ни од кога и није било замерке ономе што је речено једном угледном спартанском војсковођа. Кад је дошао у неко друштво, сасвим млад човек није хтео да му уступи место рекавши му уз то: – Па ниси ни ти родио оног ко ће мени уступити место. – Знаменити војсковођа био је нежења.

Тако је било у давној прошлости. Вековима касније, крајем 18. столећа, један од највећих умова Немачке, па и целог света, филозоф Имануел Кант који се, између

редити велики намет, па да, кад већ не издржавају своју децу, помогну да живе туђа. Ово се, наравно, тицало само имућнијих нежења. А Кант, који се свесрдно залагао да се нежење опорезују – и сам је био добростојећи нежења ■

Љубиша Вићановић

НЕВЕСТЕ ПРЕКО ПРАГА ПРЕНОСЕ

могло закључити да отмицу нису предузели из обести, нити да би изазвали сукоб са Сабинјанима, него из преке потребе.

Упркос томе отмица Сабинјанки била је повод за избијање рата између Сабинјана и Римљана. Срећом, овај рат кратко је трајао. Страхујући за своје кћери, Сабинјани су послали неколико својих представника, позивајући Ромула разборитим и одмереним речима да уговором и законом установи пријатељство и срдчане односе између два народа.

Тако су се измирили и нагостили око уграбљених жена да оне мужевима неће радити никав други посао него само прести, што је Сабинјанкама обећавало лагодан брачни живот. А све до данас задржао се обичај да невеста не прелази сама преко прага у свој нови дом, него је младожења подигне па унесе. Баш као што отете Сабинјанке нису ушле, него су их силом унели ■

Ива Драшкић Вићановић

ПО КОРПУ У СЕДМОСПРАТНУ „КОРПУ“

Грађевински инжењери из Њуарка, у америчкој држави Охајо, обавили су необичан задатак – „исплели“ су седмоспратну продавницу у облику корпе у којој се продају предмети израђени од прућа. Замисао да зграда баш овако изгледа потекла је од Дејва Лонгаберга, наручиоца градње, чије је занимање – прављење корпи.

„Џиновска корпа“ има више од хиљаду квадратних метара радног и пословног простора и велик светао хол с изложеном робом испод стаклене куполе. Исту температуру

ру у свим деловима зграде одржавају клима-уређаји. Две дршке, дугачке по стотину метара, нису ту да би само употпуниле изглед, већ су грејачи који зими са стакленог крова отапају лед.

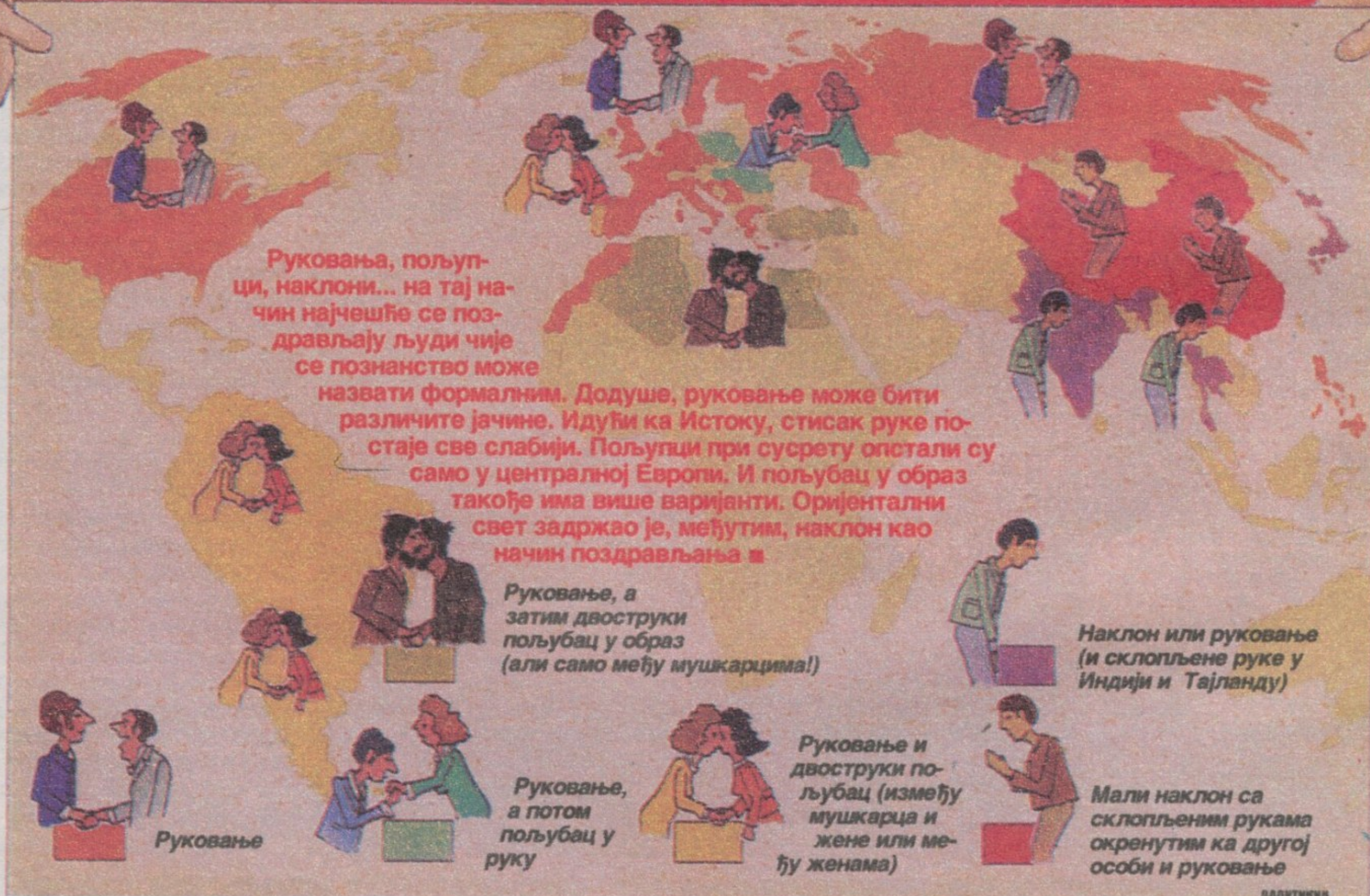
Судећи по свему, господин Лонгаберг није штедео новац ни за изградњу ни за опремање продавнице. Иако збуњени ово-

ликим трошком свог суграђанина, Њуарчани се ипак свуда хвале необичном грађевином. Људи из целог Охаја долазе да виде „корпу“ а потом и уђу у њу па нешто купе. – Знао сам да ће тако бити. Добра реклама увек се исплати – задовољан је Дејв Лонгаберг.

Изглед најбоље рекламе: џиновска продавница саграђена је по узору на плетену корпу

КАКО СЕ ПОЗДРАВЉАМО

Руковања, пољупци, наклони... на тај начин најчешће се поздрављају људи чије се познанство може

назвати формалним. Додуше, руковање може бити различите јачине. Идући ка Истоку, стисак руке постаје све слабији. Пољупци при сусрету опстали су само у централној Европи. И пољубац у образ такође има више варијанти. Оријентални свет задржао је, међутим, наклон као начин поздрављања ■

Руковање, а затим двоструки пољубац у образ (али само међу мушкарцима!)

Наклон или руковање (и склопљене руке у Индији и Тајланду)

Руковање

Руковање, а потом пољубац у руку

Руковање и двоструки пољубац (између мушкарца и жене или међу женама)

Мали наклон са склопљеним рукама окренутим ка другој особи и руковање

**ДАВИД
ЈЕ
МАЛО
РАЗРОК!**

Давидово лице

Група од двадесетак стручњака са Стафорда предвођена професором Марком Левојем почела је прошле године у Италији рад на подухвату названом „Дигитални Микеланђело“. Њихов циљ је да ласерски скенирају најзначајнија дела великог уметника како би створили њихове тродимензионалне приказе. Овакви прикази нарочито су значајни за велике скулптуре које ће љубитељи уметности моћи да сагледавају са свих страна, а ситни делови ће се зумирати и тако ће постати видљиво све оно што је немогуће уочити у непосредном сусрету с њима.

Највише пажње привукао је рад на скенирању Микеланђеловог Давида,

који је трајао више од месец дана. Стручњаци су радили ноћу, између осам увече и седам ујутро, када је фирентинска Галерија Академије у којој се Давид налази затворена за посетиоце. Сваке ноћи око Давида је подизана

Скенирање Давида

посебна скела са које је могао да се сними сваки, и најситнији, детаљ. Направљено је седам хиљада снимака.

Једна вест везана за подухват „Дигитални Микеланђело“ обишла је уметнички свет муњевитом брзином. Екипа професора Левоја установила је, наиме, да је чувени Давид малчице разрок! – Чим смо се први пут попели на скелу коју смо подигли око Давида свима нам је то пало у очи. Одмах смо направили неколико фотографија да проверимо јесмо ли у праву – објашњава професор Левој. И заиста, као што показује фотографија коју и „Забавник“ објављује, Давид десним оком гледа у смеру право горе, а левим улево. Голим оком то је немогуће уочити јер је скулптура сувише висока, а део Давидове главе сакривен је његовом подигнутом левом руком. Професор Левој сматра да није у питању несавршеност у Давидовом изразу, већ да је Микеланђело намерно начинио Голијатовог противника на овакав начин. – Гледајући Давидов профил са сваке стране понаособ, а другачије и не можемо осим са платформе попут наше, уочавамо савршенство на његовом лицу – објашњава професор Левој додајући да он као компјутерски стручњак само износи своју претпоставку. – Када подухват „Дигитални Микеланђело“ буде готов, историчари уметности даће последњу реч – каже професор Марк Левој ■

Љ. Б.

СВЕТ У БРОЈКАМА

ЧОВЕК И ГОВЕДА

не количине. Метан иначе знатно доприноси уништавању озонског омотача.

28

милиона

тона меса, односно 56 милиона говеда поједу годишње становници САД. Само „Макдоналдс“ потроши отприлике 6 милиона како би се направило 13,3 милијарди хамбургера.

1,28

милијарди

говеда живи на Земљи. Она направе чак милијарду тона органског отпада годишње или 31.700 килограма у секунди. За разлику од говеда, становници САД произведу 4.300 килограма органског отпада у секунди.

200

милиона

људи (а толики је и број становника Индонезије) у свету се на различите начине бави узгајањем животиња.

145

милиона

тона разних житарица и соје поједу годишње говеда (заједно са свињама и живином). Од овога само 21 тона доспева до тањира потрошача као шницле или јаја. Дакле...

124

милиона

тона житарица на изврстан начин одузето је људима како би била нахрањена стока. То је бар чинија житарица дневно по сваком становнику Земље.

60

милиона

тона метана годишње оде у атмосферу из узгајалишта говеда, што је 12 одсто од укуп-

100.000

крава у

САД заврши сваког дана у кланицама, односно 36,5 милиона годишње.

10.000

квадратних

метара пашњака потребно је да би се исхранила једна крава током године.

4000

бикова

годишње бива убијано на коридама у Шпанији.

26

килограма

говеђег меса просечно годишње су по глави становника јели Италијани 1993. године. А онда је дошло време лудих крава, па је потрошња опала на 18,6 килограма.

6

квадратних

километара шума потребно је посећи и претворити у пашњак у Средњој Америци да би говеђе месо после било извезено у САД.

24

одсто

обрадиве Земљине површине намењено је узгоју стоке ■

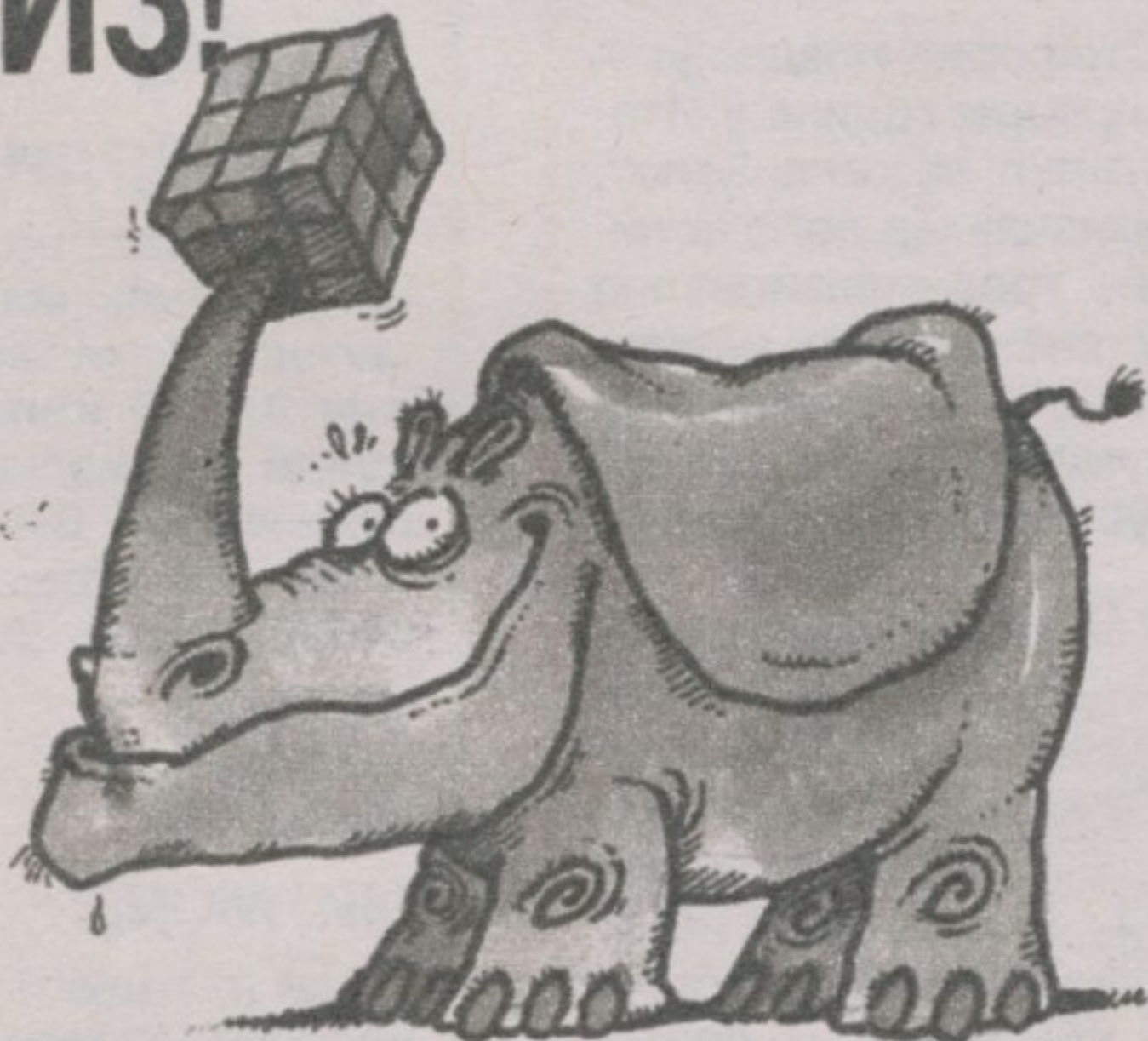
ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

Која држава не припада овој групи?

АЛЖИР
АНДОРА
ЛИХТЕНШТАЈН
ЛУКСЕМБУРГ
МЕКСИКО
ПАНАМА
ТУНИС

НАСТАВИТЕ НИЗ!

Џеф ФЕЈ
Јан НЕРУДА
Адам МИЦКЈЕВИЧ
Чик КОРИЈА
Ален НУРИ
Ко наставља горњи низ?
Исак ЊУТН
Игор РАКОЧЕВИЋ
Иван ЋУРКОВИЋ

САБИРАЊЕ

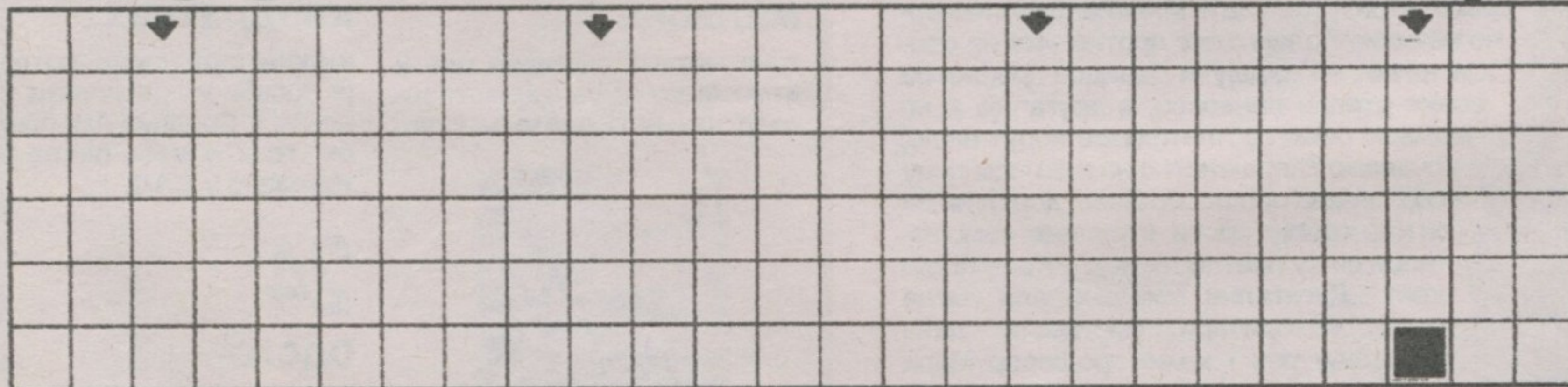
ЧУВАР = 23
КОВАЧ = 25
ПЕВАЧ = 25
ПЕКАР = 30
КУВАР = 30

Слова замените цифрама од 1 до 9 тако да добијете исправне резултате.

На сликама су четири велеграда. Њихове називе упишите у смеру стрелица. Укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају. АВАН, АВИОН, АК, АКА, АКО, АЛАС, АМАДЕУС, АНАБЕЛ, АРА, АРАПИН, АРКА, АРТ, АСИМОВ, АТЕЛ, АТОЛ, АУЛА, БАВАРАЦ, БИНА, БИТИ, ВАН, ЕВА РАС, ЕИ, ЕМ, ИВАН, ИЈЕ, ИПАК, ИР, КЕНОЗОИК, ЛА, ЛИР, ЛЛ, НАЈЛОН, НАЦИЈА, ОАЗА, ОБОЕ, ОБУКА, ОКАПИ, ОКОЛИНА, ОКУПАТОР, ПОЈАВА, РАВАН, РИВ, ТА, ТАЊИР, ТАПАТ, ТЕЗЕЈ, ТЕЛЕГРАМ, ТО, ТОКА, ТОПОЛА, ШАМПИТА, ШО ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

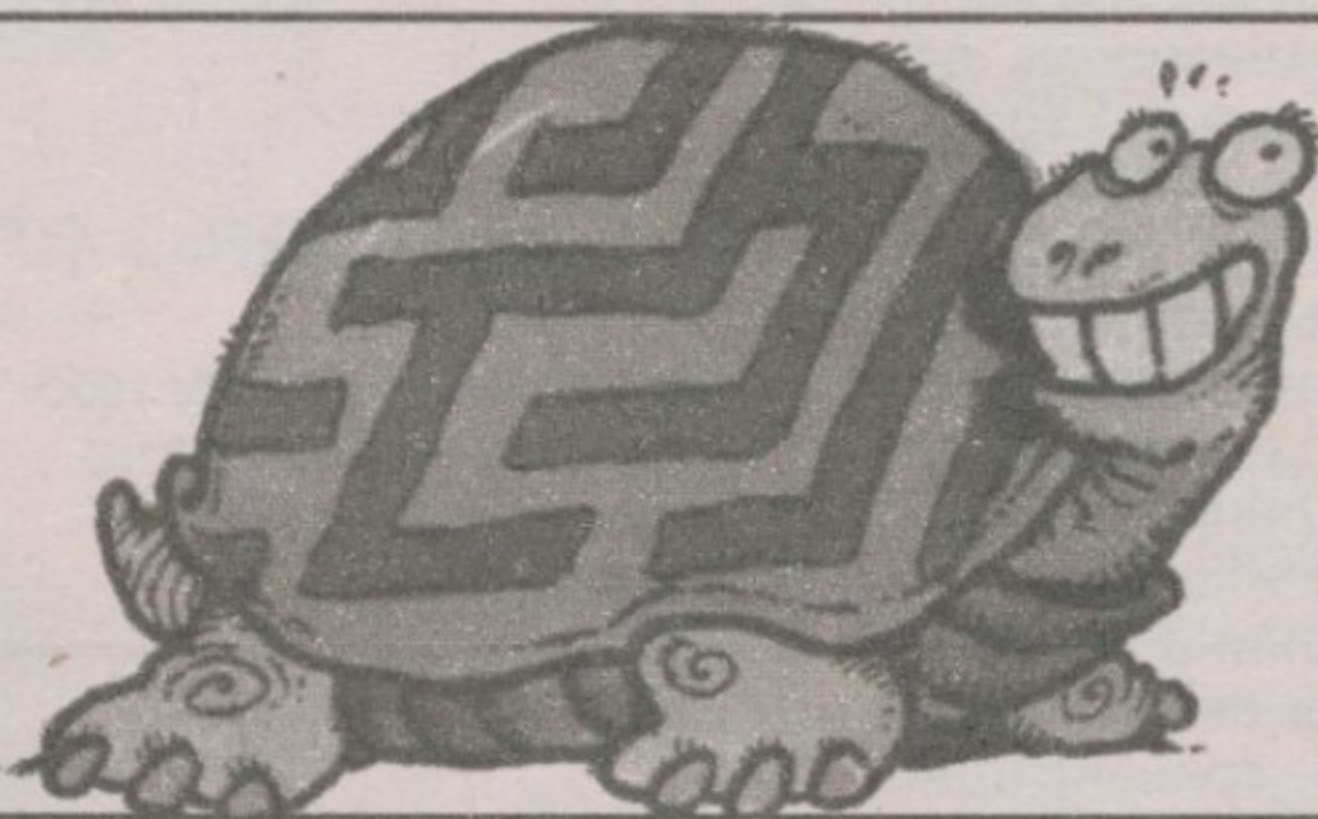
УКРШТЕНИЦА – ПЛЕТЕНИЦА

У сваком водоравном реду и усправној колони су по две речи. Последње слово прве речи је прво слово друге речи. У укрштеници нема црних поља.

ВОДОРАВНО: 1. Прост број – Појава на води, 8. Музичко сценско дело – Шарени папагаји, 9. Име глумца Њумена – Име глумице Бекол, 10. Драги камен (тур.) – Име певачице Николић, 11. Прост број – Шав на женској чарапи, 12. Атанасија одмила – Главни град Грчке, 13. Име глумице Андерсон – Ауто-ознака за Анкону, 14. Име глумца Гиниса – Житко јело од брашна, 15. Драма Хенрика Ибзена – Киселина (лат.) ■

УСПРАВНО: 1. Морнар из стрица – Земља излазећег сунца, 2. Нараменица са знаком официјерског чина – Позив телефоном, 3. Младунче краве – Врста сира, едамац, 4. Мирисно средство – Свеска, бележница, 5. Кућни дух старих Римљана – Онај који устаје рано, 6. Страно женско име – Који припадају нама, 7. Горњи дом у неким парламентима – Меци, зрна (зб. имен.) ■

1	2	3	4	5	6	7
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

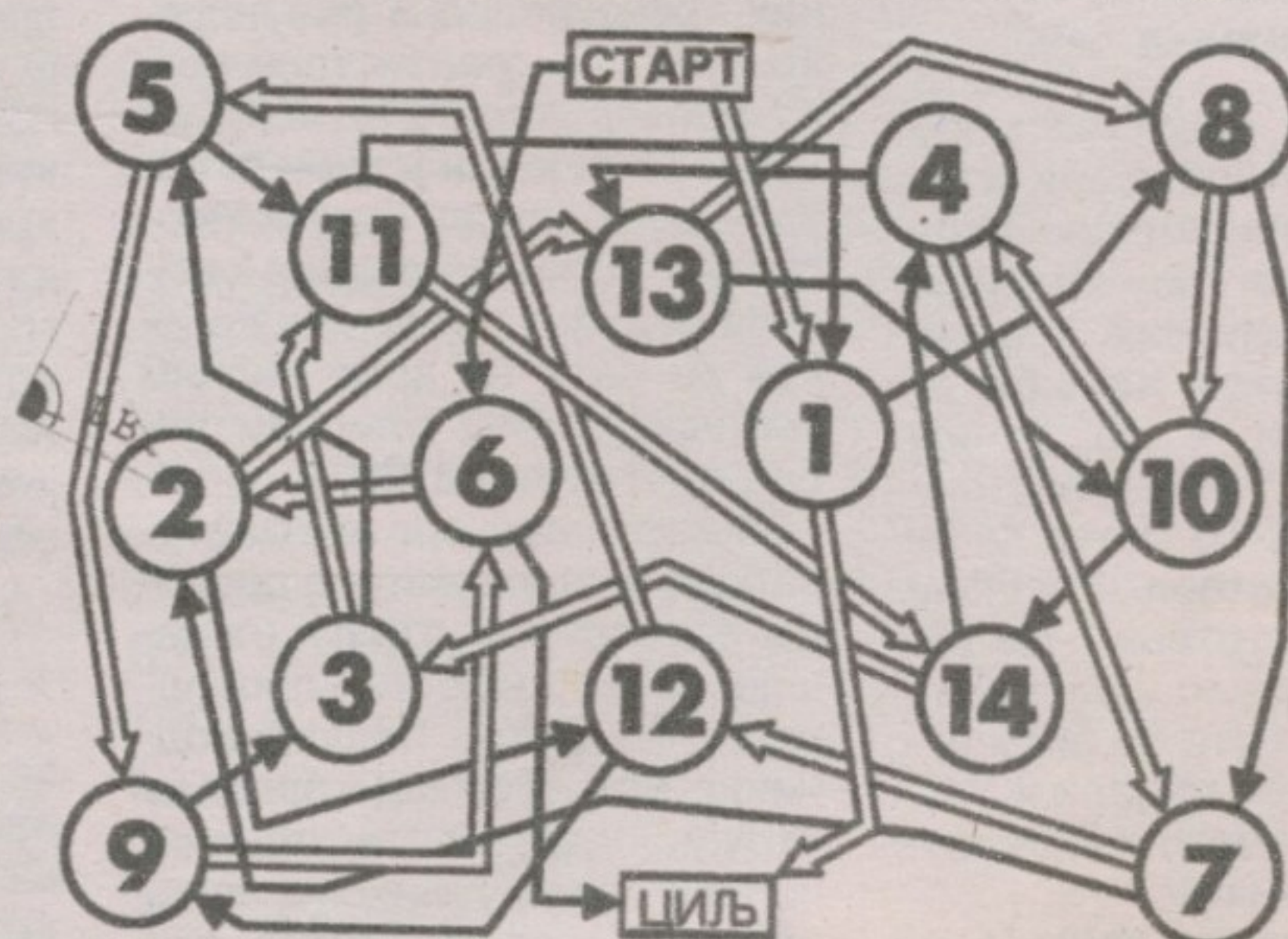
Кроз овај лавиринт треба проћи одговарајући на постављена питања. До наредног броја стиже се пратећи белу стрелицу ако је тврдња **ТАЧНА** или црну стрелицу ако је тврдња **НЕТАЧНА**. Креће се од старта и треба проћи све бројеве и стићи до циља. Постоји само један исправан пут.

КВИЗ

СТАРТ: Фиренца се налази на реци По.

1. „Герника“ је слика Пабла Пикаса.
2. Друго име за манастир Ресаву је Манасија.
3. Уранија је муза историје.
4. Хоншу је највеће јапанско острво.
5. Степић је врста неотровне змије.
6. Вода прекрива око 71 одсто Земљине површине.
7. Гана је била позната као Златна Обала.
8. Пас има 42 зуба.
9. И мужјак и женка коса су црног перја.
10. Везув је највећи вулкан у Европи.
11. Галилео Галилеј живео је у 14. веку.
12. Митоза је болесна склоност измишљању митова.
13. Брик је врста једрењака са два јарбола.
14. Винстон Черчил је добио Нобелову награду за мир.

ЛАВИРИНТ

Радио
ПОЛИТИКА

105,2 и 91,5 MHz

БРОЈ 35/8 (23.2-2.3.2002.)
Субота, 16-18 h

(у сарадњи са Round Records-ом)
ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА

1. (1) → **LINKIN PARK** – In The End (6)
2. (4) ↑ **NATALIE IMBRUGLIA** – Wrong Impression (4)
3. (2) ↓ **GARBAGE** – Cherry Lips (5)
4. (5) ↑ **ALIEN ANT FARM** – Movies (4)
5. (6) ↑ **FATBOY SLIM** – Retrox (5)
6. (15) ↑ **ALANIS MORISSETTE** – Hands Clean (2)
7. (11) ↑ **THE CRANBERRIES** – Time Is Ticking Out (2)
8. (9) ↑ **STEREOPHONICS** – Handbags And Gladrags (3)
9. (10) ↑ **LENNY KRAVITZ** – Stillness Of My Heart (3)
10. (18) ↑ **KYLIE MINOGUE** – In Your Eyes (2)
11. (–) ↑ **NICKELBACK** – How You Remind Me (1)
12. (3) ↓ **ASH** – There's A Star (7)
13. (14) ↑ **AFROMAN** – Crazy Rap (3)
14. (13) ↓ **THE CHEMICAL BROTHERS** – Star Guitar (5)
15. (7) ↓ **AEROSMITH** – Just Push Play (6)
16. (23) ↑ **STEREO MC'S** – Running (2)
17. (–) ↑ **THE CALLING** – Wherever You Will Go (1)
18. (17) ↓ **TRAIN** – Something More (4)
19. (–) ↑ **GORILLAZ** – Tomorrow Comes Today (1)
20. (12) ↓ **IAN BROWN** – Whispers (5)
21. (8) ↓ **BLINK 182** – Stay Together For The Kids (7)
22. (–) ↑ **STAIN'D** – For You (1)
23. (16) ↓ **BUSTA RHYMES** – Break Ya Neck (8)
23. (20) ↓ **MARY J. BLIGE** – No More Drama (6)

Испали:

INCUBUS – Wish You Were Here
NO DOUBT & BOUNTY KILLER – Hey Baby
ROBBIE WILLIAMS & NICOLE KIDMAN – Somethin' Stupid
WEEZER – Photograph

Листу уређује и води Ах-Неша

ЛИСТА СИНГЛОВА ДОМАЋИХ

1. (1) → **DOGHOUSE** – Lil' Anne (5)
2. (2) → **БГ СИНДИКАТ** – Долази синдикат (4)
3. (–) ↑ **EYESBURN** – Foundation (1)
4. (4) → **БОРЉЕ ДАВИД & FUZZBOX** – Јутро (3)
5. (3) ↓ **КРИСТАЛИ** – Мењам се (5)
6. (5) ↓ **LOVE HUNTERS** – NS Made (2)
6. (7) ↑ **БАЈАГА И ИНСТРУКТОРИ** – Ала (1)
7. (6) ↓ **ЈАРБОЛИ** – Хајде (11)

Испао:

ДЕЈАН ЦУКИЋ – У сновима (5)

Листу уређују и воде:
Давид Вартабедијан и Зорица Бајић

Мини топ-листе
сваког дана од 18.30 до 19.00

Квантни Електроника на прагу великог

Велики број научних тимова већ неколико година у потаји трага за начином како да се направи квантни рачунар. Пронашли су га, изгледа, стручњаци IBM-а користећи донедавно непознате угљеничне нанотубе

У догледној будућности силицијумским рачунарима у помоћ ће прискочити угљеник! То је исход зачуђујућих електричних особина угљеничних нанотуба – ситишних шупљих цевчица које граде угљеникови атоми. Оне су величине нанометра (милијардитог дела метра), а откривене су 1991. године. Истраживачки тимови у најмоћнијим електронским цинковима као што су IBM, Intel и Motorola, који су водећи произвођачи микрорачунара, покушавају да осмисле квантне транзисторе у чијој ће основи бити нанотубе.

Прошлог пролећа стручњаци IBM-а први су отворили карте објављујући да су успели да пронађу поуздан индустријски поступак за њихову производњу. А већ крајем августа створили су први микрочип за рачунарски процесор у чијој су се основи налазиле нанотубе (наноцевчице).

У чему је значај ових подухвата? Зашто је било неопходно тражити замену за силицијумске транзисторе и чипове кад је поступак њиховог добијања и коришћења довољно готово до савршенства? Једна од предности нанотуба је њихова изузетно мала величина. У нумеричком, дигиталном, свету сви подаци – програми, текст, слике или тон – постоје само у облику дугих низова јединица и нула, које се унутар чипова разликују по томе да ли полупроводничко коло проводи или не проводи струју. Што су раздаљине које електрони (струја) треба да пређу мање, компјутерски процесори рачунају брже. Најједноставније управљање струјом електро-

на је помоћу прекидача, тачније помоћу релеја, а транзистор је управо то – изузетно мали релеј. Између његове две електроде струја ће тећи (или неће) у зависности од напона који прима трећа електрода транзистора, тако звана управљачка електрода. Све већи захтеви који су постављани силицијумским транзисторима и чиповима допрли су до граница њихових могућности – даље смањивање раздаљина између електрода и још већа „густина паковања“ транзистора унутар чипа показали су се неизводљиви.

Иако су мали, силицијумски транзистори троше струју и греју се. Ту се крије њихов други недостатак, јер ове величине нису занемарљиве, пошто у једном савременом микрочипу има на десетине милиона транзистора! Зато даље повећавање броја транзистора у микрочиповима доводи и до њиховог прегоривања.

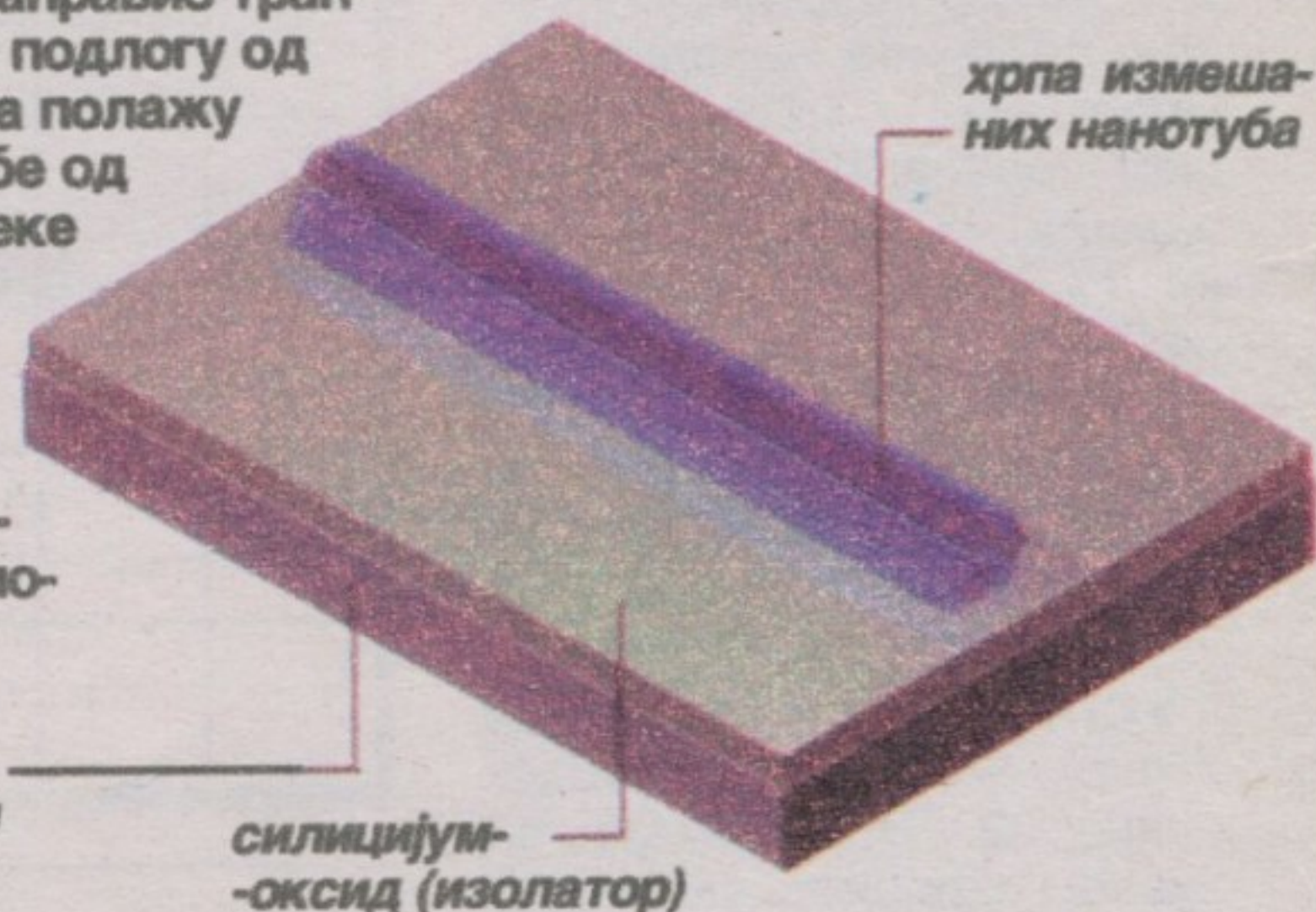
Довитљивошћу до решења

Угљеничне нанотубе могу, изгледа, да отклоне ова ограничења силицијумских транзистора и омогуће стварање још много моћнијих транзистора и рачунара. Како би научници рекли – да „уведу фактор 100“ у свет постојећих рачунара. То значи да би такви транзистори и чипови имали више стотина пута боље особине од до сада најбољих (толико пута би били бржи, мање би се грејали и трошили струју, а могли би да буду и много мањи)!

Али, најупечатљивије је то што нанотубе, чини се, отварају пут ка добијању квант-

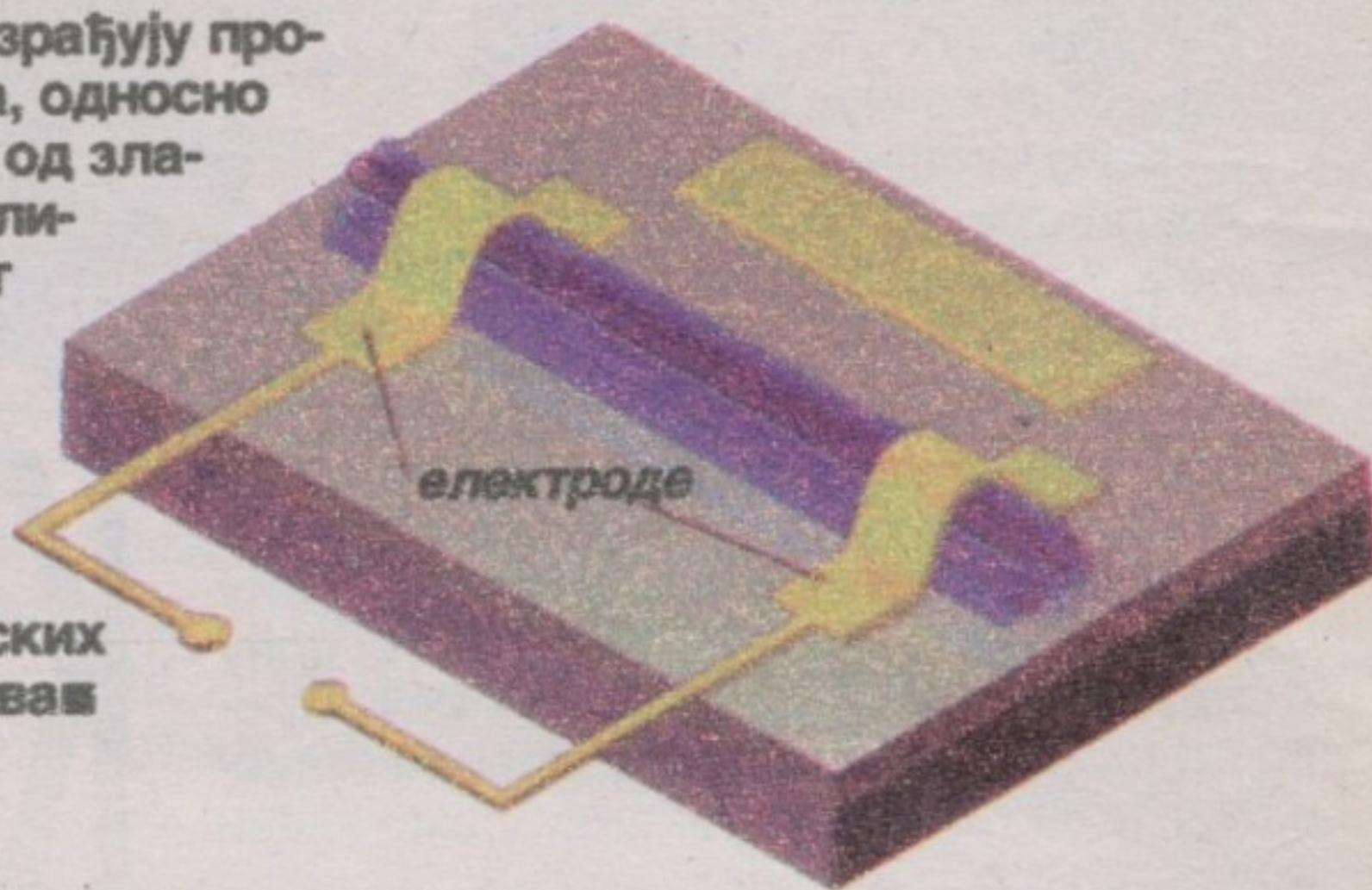
1. Постављање нанотуба на подлогу

Да би се направио транзистор, на подлогу од силицијума полажу се нанотубе од којих су неке полупроводничке (пожељне), а неке проводничке (непожељне)!

2. Гравирање електричних водова

Затим се израђују проводна кола, односно електроде од злата помоћу литографског поступка који се већ користи за прављење силицијумских микрочипова!

ДОБИЈАЊЕ ПОЛУПРОВОДНИКА

них транзистора и рачунара. То су такви транзистори који за пренос података могу да користе по један једини електрон, а не њихову струју! Неопходан услов за оваква својства будућих суперчипова је сте да раде на врло ниским температурама, блиским апсолутној нули (-273°C).

Постоје две врсте нанотуба: оне које несметано воде електричну струју (понашају се као најбољи проводници) и друге, полупроводничке нанотубе које воде струју у зависности од напона који влада у њиховој непосредној околини. Само ове друге могу да замене силицијум у изградњи транзистора, а

прве су чак штетне. Невоља је што су оне увек присутне и помешане са полупроводничким нанотубама. У томе се крила главна опасност која је као нека подводна хрид могла да потопи целу замисао коришћења нанотуба у рачунарима. Како из смеше издвојити само корисне – полупроводничке нанотубе?

Хлађење до -269°C

Научници из лабораторије за наноистраживања IBM-а нашли су, по свој прилици, решење. Оно се састоји у уништавању, тачније речено прегоривању проводничких на-

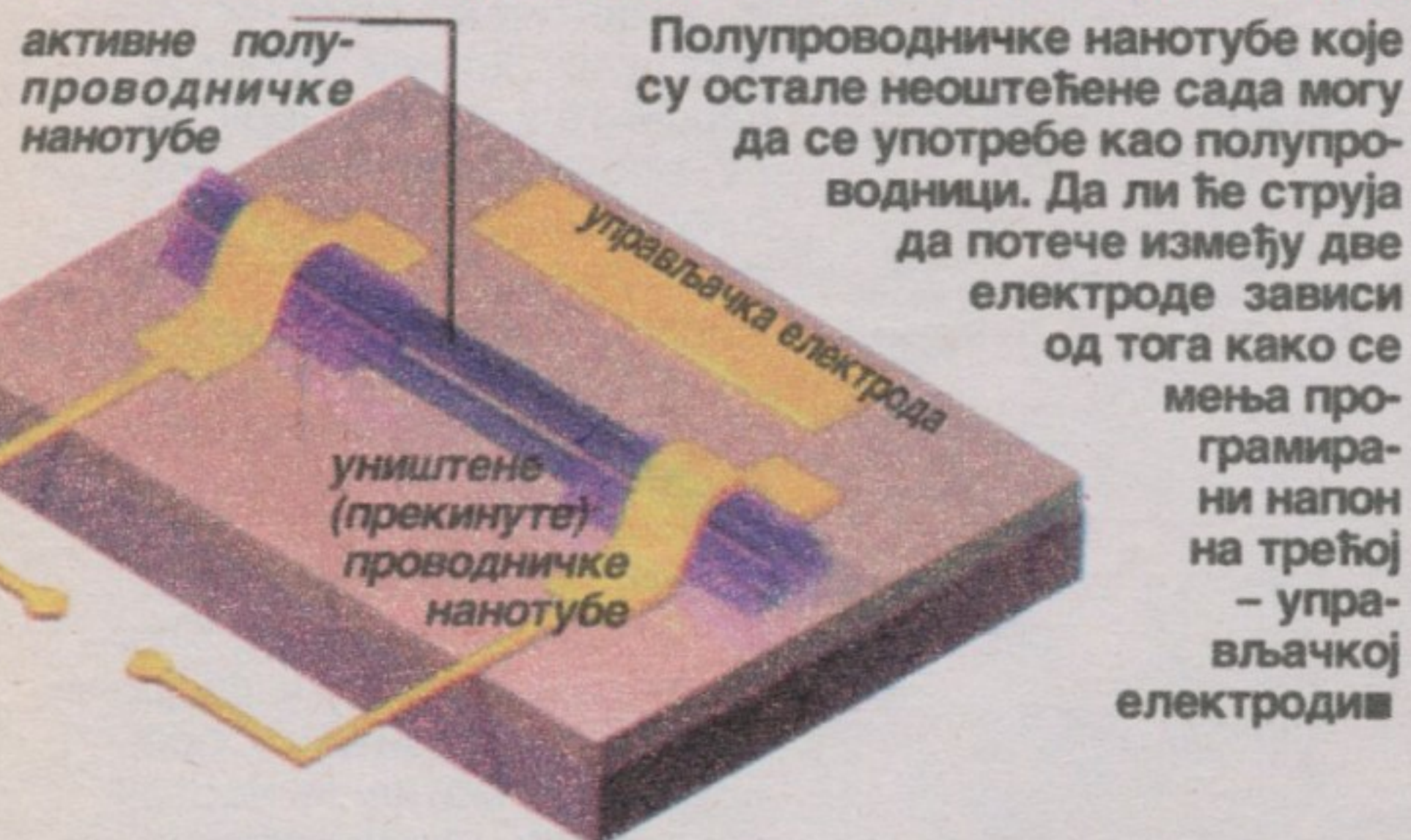
успеха

рачунари

3. Уништавање проводљивих нанотуба

4. Оживљавање (и употреба) полупроводничких нанотуба

Микроскопски ситна и шупљикава наноцевчица од угљеника има, због своје необичне грађе, изузетне особине.

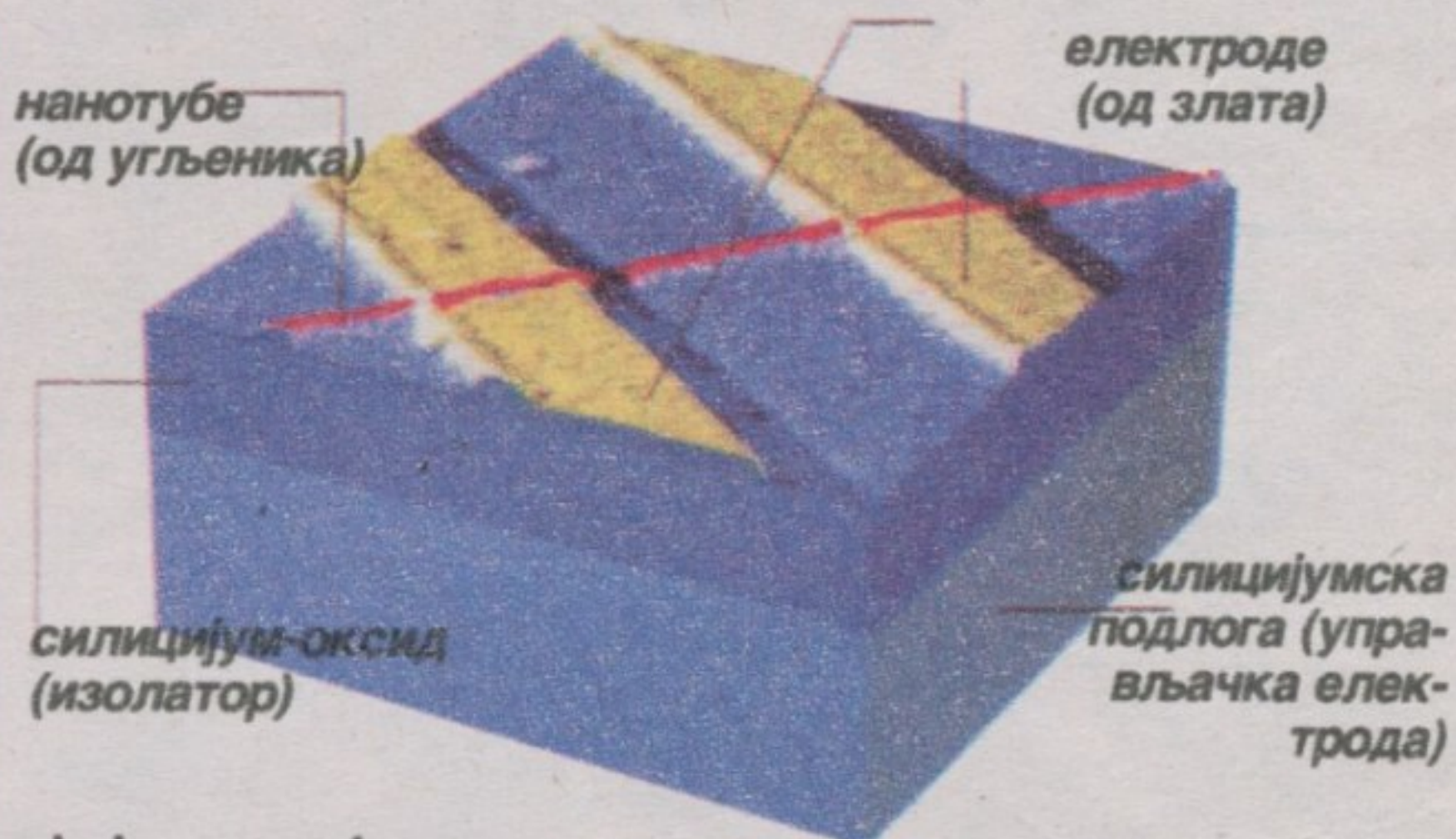
његово одсуство „0“! Зато се електрична енергија потребна за њихово напајање може свести на најмању могућу меру, а брзине којима „рачунају“ (обрађују и преносе податке) постају незамисливе у поређењу са свим данашњим рачунарима.

Још када би научници на задовољавајући начин решили хлађење до врло ниских температура, да је погодно за примену у рачунару – квантни рачунари са нанотубама могли би да буду много независнији од извора енергије и много мањи од досадашњих – што значи још погоднији за употребу, па чак и за ношење ■

Г. Воинович

ДОБИЈАЊЕ ТРАНЗИСТОРА И ЧИПА

Да би направили први информатички процесор на основу нанотуба, истраживачи IBM-а спојили су два транзистора као што је овај на скици. Овде улогу управљачке електроде има силицијумска подлога ко-

ја је од слоја са нанотубама одвојена слојем силицијум-диоксида (изолатор)■

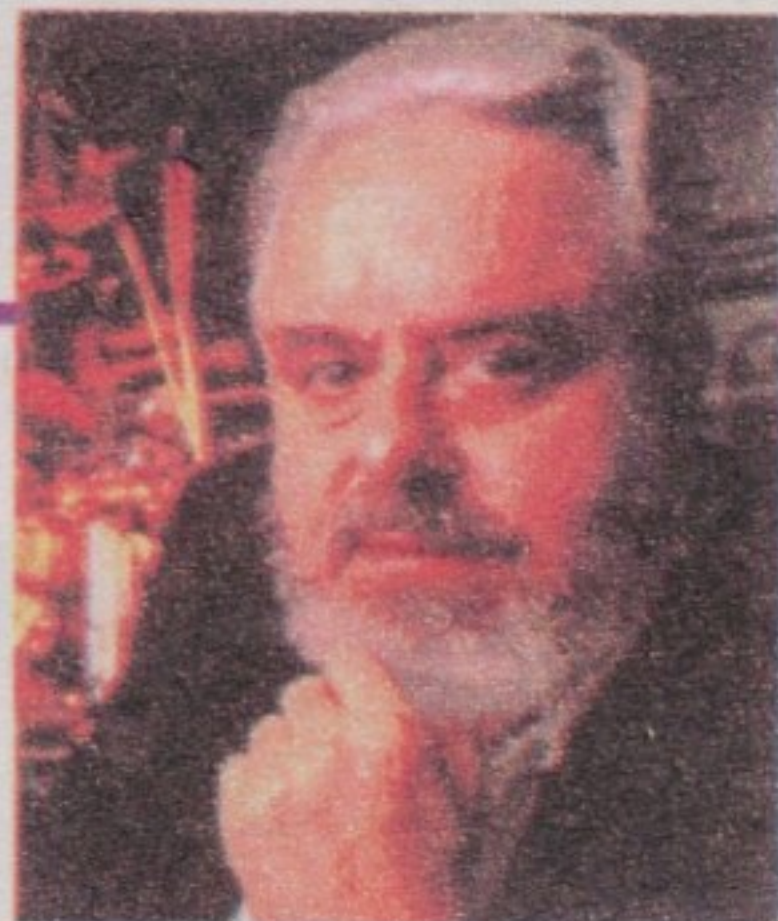
нотуба помоћу високог напона и јачине струје. Оне се топе и прекидају на сличан начин као обични, кућни електроосигурачи! Тако у смеши једних и других остају сачуване само оне које су корисне – полупроводничке нанотубе.

Како су научници осмислили да нанотубе раде као транзистори? Када се зађе у „нано свет“, сви токови одигравају се на нивоу кванта и у складу с квантном теоријом. То значи да се честице – па и електрони – понашају и као таласи. Када се електрон нађе на почетку нанотубе, његов талас може да се удружи са таласом који поседује сама нано-

туба и да се на тај начин пренесе на њен други крај. Тако нанотуба проводи електричну струју. На овај проток може да се утиче променом поларности електричног поља непосредне околине, тако да полупроводничке нанотубе у једном тренутку проводе струју електрона (дигитално стање „1“), а у другом не проводе (дигитално стање „0“). То се постиже променом поларности треће, управљачке електроде која је смештена у непосредној близини.

На обичним температурама понашање и рад транзистора са силицијумом и одговарајућих микрочипова још и може да се упоређује са радом на-

нотуба. Али, на врло ниским температурама они се разликују „као небо и земља“! Охлађени на 4°K (-269°С), транзистори са нанотубама претварају се у транзисторе који су способни да управљају протоком струје – електрон по електрон! Постају такозвани SET транзистори (енглески – single electron transistor). Тада сваки појединачни електрон може да значи „1“, а

Федон Авурис, директор лабораторије за наноистраживања у IBM.

УЗ НОВИ

БЕЛЕШКЕ ИЗ

Јустинијанова влада покушала је да успостави везу са Кином заобилазним путем преко својих упоришта у Херсону и Боспору на Криму и преко Лазике. (...) Питање трговине свилом довело је и до првог додира Византинаца са Турцима, који су се тада били проширили до северног Кавказа и, као и Византинци, због трговине свилом, дошли у сукоб са Персијанцима. (...) Стога је била не мала срећа за Византију што је њеним агентима пошло за руком да открију тајну производње свиле и да у Цариград прокријумчаре свилену бубу. Ускоро је византијско свиларство постигло велики процват, нарочито у самом Цариграду, у Антиохији, Тиру и Бејруту, доцније и у Теби. Оно је постало једна од најважнијих грана византијске индустрије и, као државни монопол, важан извор прихода Византијског царства.

Из ових неколико реченица, које је Василије Острогорски написао у својој „Историји Византије“, проистекао је мотив за настајак стрипа „Калокагарт“, који је сад пред вама. Иако су писане строгим, историографским стилом, није се могао порећи утисак да иза обе белешке о тајном путу свиле лежи читав један неоткривен свет – сама чињеница да су око петсто и неке године постојали шпијуни који су се бавили кријумчарењем „технологије“ (јер, тајна производње свиле у то време и јесте лежала у тадашњој технологији), изгледала је као позив за маштање узбудљиве приче смештене у историјски оквир 6. века.

Оно што је била препрека у првом кораку ка причи јесте тајна која је обавијала Византију и Византијско царство. До

ПОДМТНИК
ЗАБАВНИК

1.3.2002.

„Забавников“ стрип „Калокагарти“

Цариграда, 529. ГОДИНЕ

„Калокагартија“ није постојао ни један стрип који се бавио византијским миљеом и византијском темом. Колико је писцу ових редова познато, не постоји чак ни један филм, а и прозна дела су реткост. Дакле, остала нам је на располагању углавном само историјска грађа.

Та грађа откривала је да су Византија и Византијско царство значајније поглавље историје него што смо могли и да помислимо. Наследник Римског царства, римске историје и културе, Византија је за читав миленијум била средиште европског света.

Што је за нас било можда и најзначајније, византијска историја поклапала се са историјом Словена, од њиховог доласка на Балканско полуострво. Коначно, наши крајеви били су део Византијског царства – Константин, који је основао

Цариград, рођен је у Нишу, Јустин I и његов сестрић и наследник Јустинијан, цар од 527. до 565. године, такође су рођени негде у околини Ниша.

Посебан подухват било је „писање“ и „сликање“ Цариграда.

Овај град, „град царица међу градовима“, основао је Константин, на месту древног Бизанта. Њега је у далекој прошлости подигао митски Бизант, опасао га непробојним зидинама и високим кулама, сличним онима које је заиста и имао историјски Цариград. Од тог древног Бизанта и потиче име које је историја наденула Византијском царству. Сами Византинци себе су звали „Ромејима“, дубоко поносни на римско порекло своје државе.

Слика тог историјског Цариграда (кад већ говоримо о именима, Цариград је ово име добио

од Словена – сами Византинци звали су га по оснивачу Константинополис, док исти град данас носи турско име – Истанбул) била је надахнуће целог првог албума. Сlike, скициране у сценарију, оживеле су у стрипу: залив Златни рог, који се у случају морског напада затвара огромним ланцем, улице, уређене као римске али обојене источњачким мирисима, црква Свете Софије, један од најзначајнијих споменика хришћанства, коју је подигао цар Јустинијан, колосеум, на коме се ужива у коњским тркама и губе главе у политичким расправама, и, најзад, царски двор, обојен у, за Византинце најплеменитију, боју – пурпурну, испуњен механичким животињама, чудом технике оног времена... Жеља да на најубедљивији могући начин осликамо такав Цариград – који је хиљаду го-

дина одолевао нападима Арабљана, Турака, Словена, Бугара, Руса, Сарацена, крсташа – водила нас је кроз први део приче о потрази за тајном прављења свиле.

Све је било велики изазов и велика одговорност. Хоће ли наша Византија у стрипу приказати макар приближну слику велике историјске странице коју Византија заузима у повести Европе?

На вама је да пресудите.

И на крају, објашњење наслова стрипа – „kalos“ на грчком значи лепо, „agatos“, добро, а „kalokagathia“, дакле, „добролепоту“. Овом изразу додали смо једно тврдо „р“ не би ли он постао назив за наше јунаке, именујући их тако кроз њихову племениту жељу.

Сад пустимо причу да дуне ветар у њихова пурпурна једра... ■

Ђорђе Милосављевић

НАПИСАО ЂОРЂЕ МИЛОСАВЉЕВИЋ

Рођен 1969. у Ивањици. Дипломирао на Факултету драмских уметности у Београду 1997. године за сценаристу филмова.

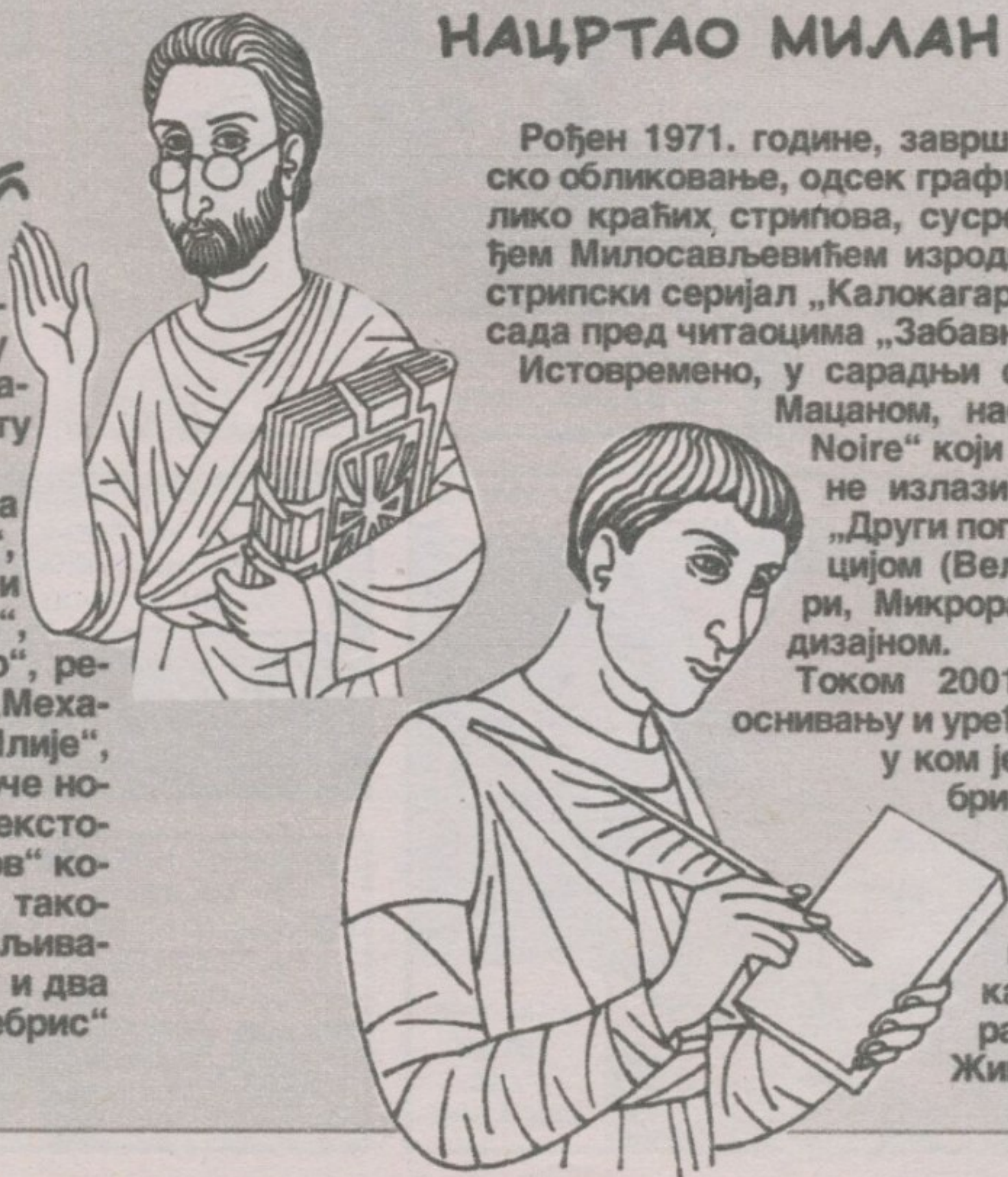
Радио на сценаријима за филмове: „Пакет аранжман“, „Три палме за две битанге и рибицу“, „Небеска удица“, „Наташа“ и „Апсолутних сто“, редитељ филмова: „Точкови“, „Механизам“, „Гронови светог Илије“, писац позоришне драме „Парче ноћи“. За „Забавник“ је писао текстове, сценарио за стрип „Краков“ који је цртао Милан Јовановић, такође сценариста стрипова објављиваних у „Трону“ и „Мега трону“ и два самостална албума „Макс Дебрис“ и „Калокагарти“ ■

НАЦРТАО МИЛАН ЈОВАНОВИЋ

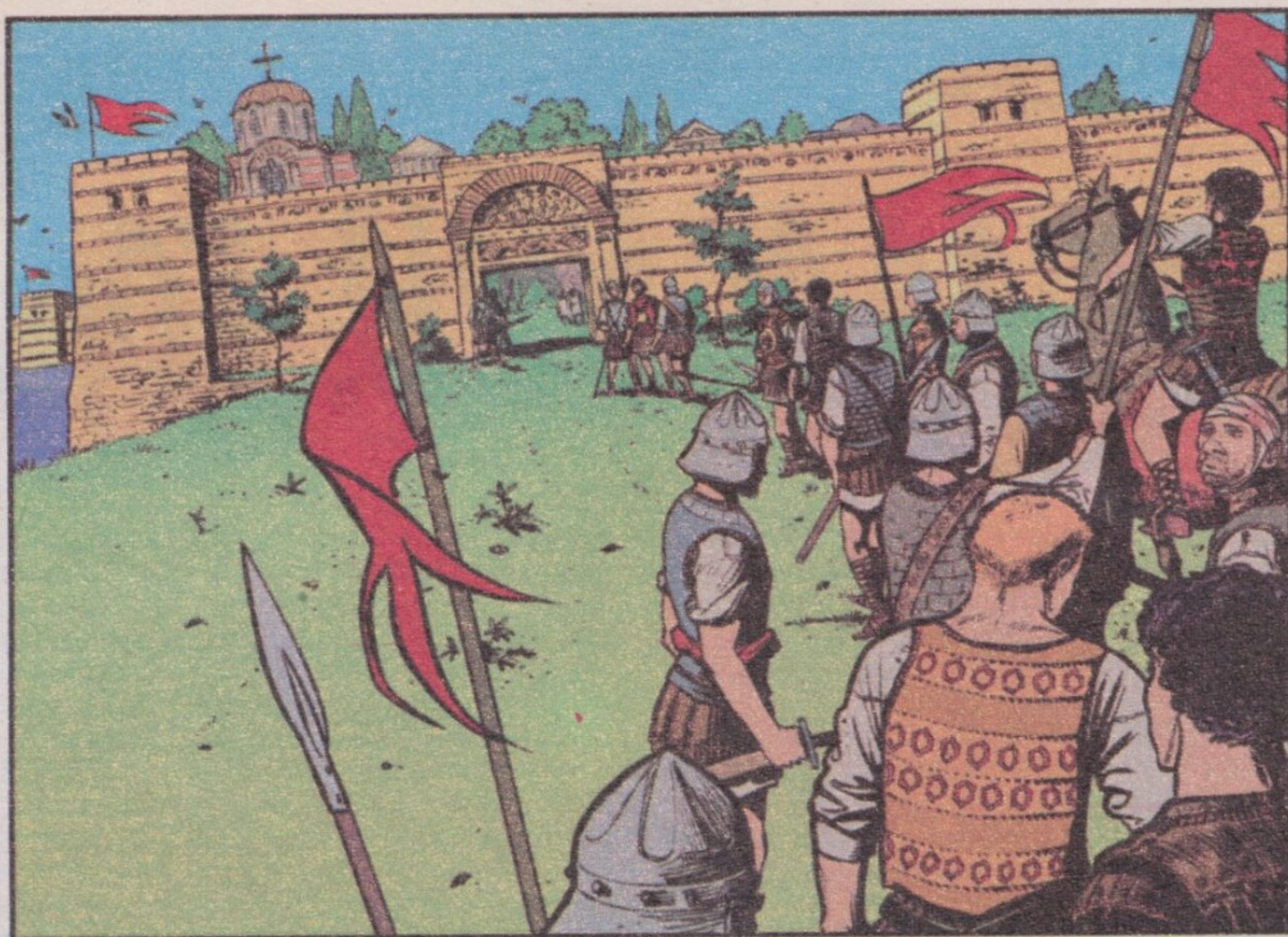
Рођен 1971. године, завршио Школу за индустријско обликовање, одсек графички дизајн. Након неколико краћих стрипова, сусрет са сценаристом Ђорђем Милосављевићем изродио је обиман пројекат – стрипски серијал „Калокагарти“ чија је прва епизода сада пред читаоцима „Забавника“.

Истовремено, у сарадњи са сценаристом Дарком Мацаном, настаје серијал „La Bete Noire“ који од децембра 2001. године излази у новосадској едицији „Други поглед“. Бави се и илустрацијом (Велико Двориште, Рачунари, Микрорачунари, Школарац...) и дизајном.

Током 2001. године учествује у оснивању и уређивању магазина „Багер“ у ком је, као технички уредник, бринуо о дизајну, прелому и припреми за штампу; као сарадник учествовао као сценариста, стрип-цртач и илустратор, а као члан редакције нервирао остале сараднике. Живи и ради у Земуну. ■

КАЛОКАГАРТИ

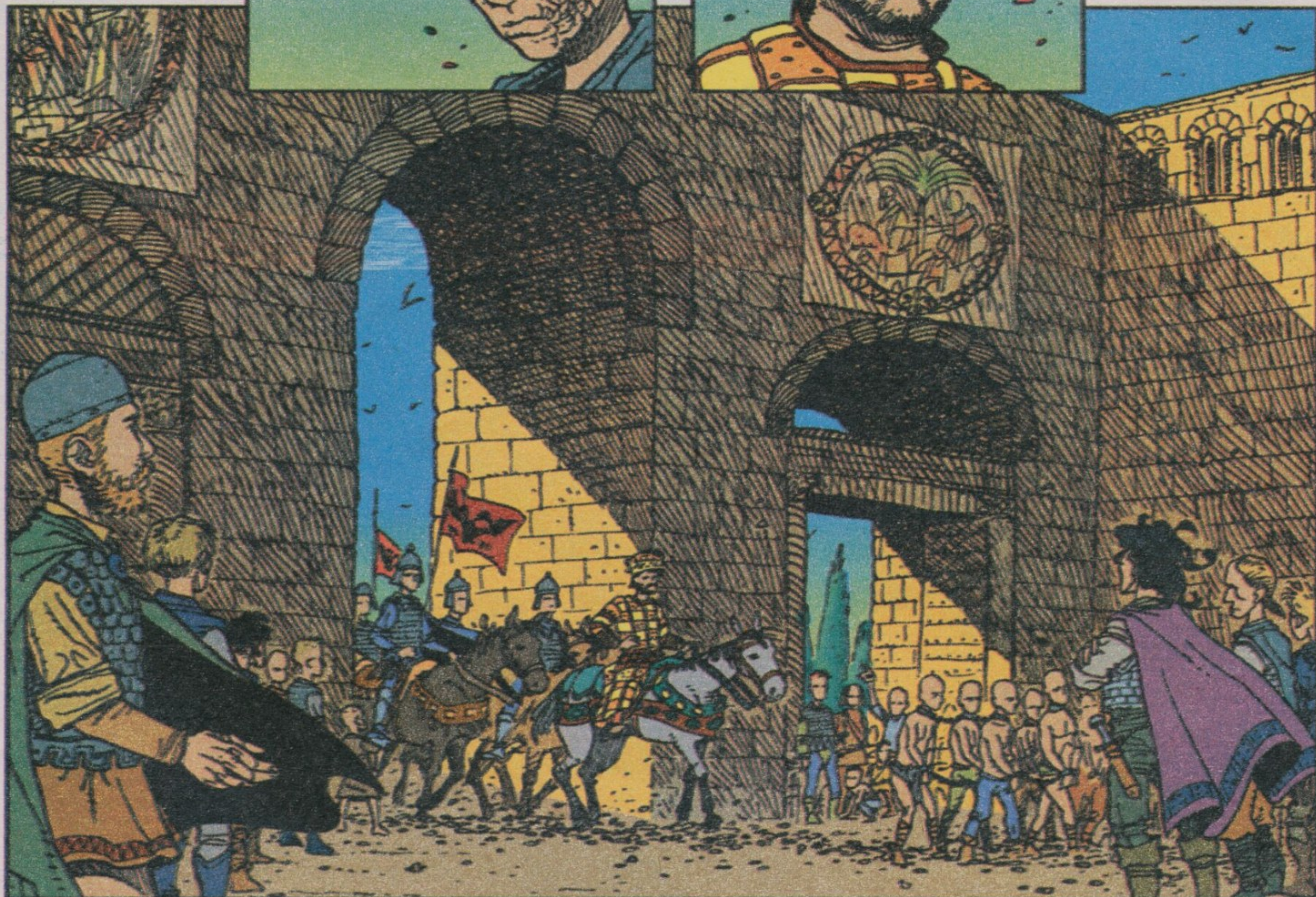

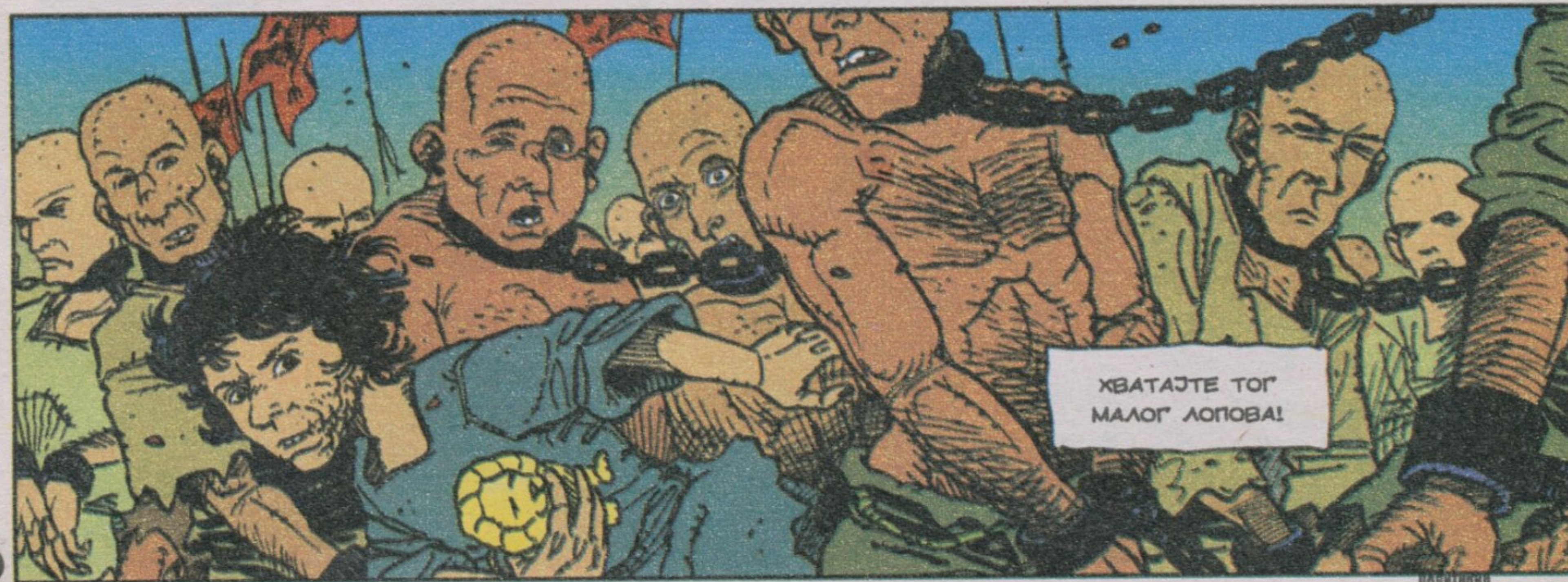
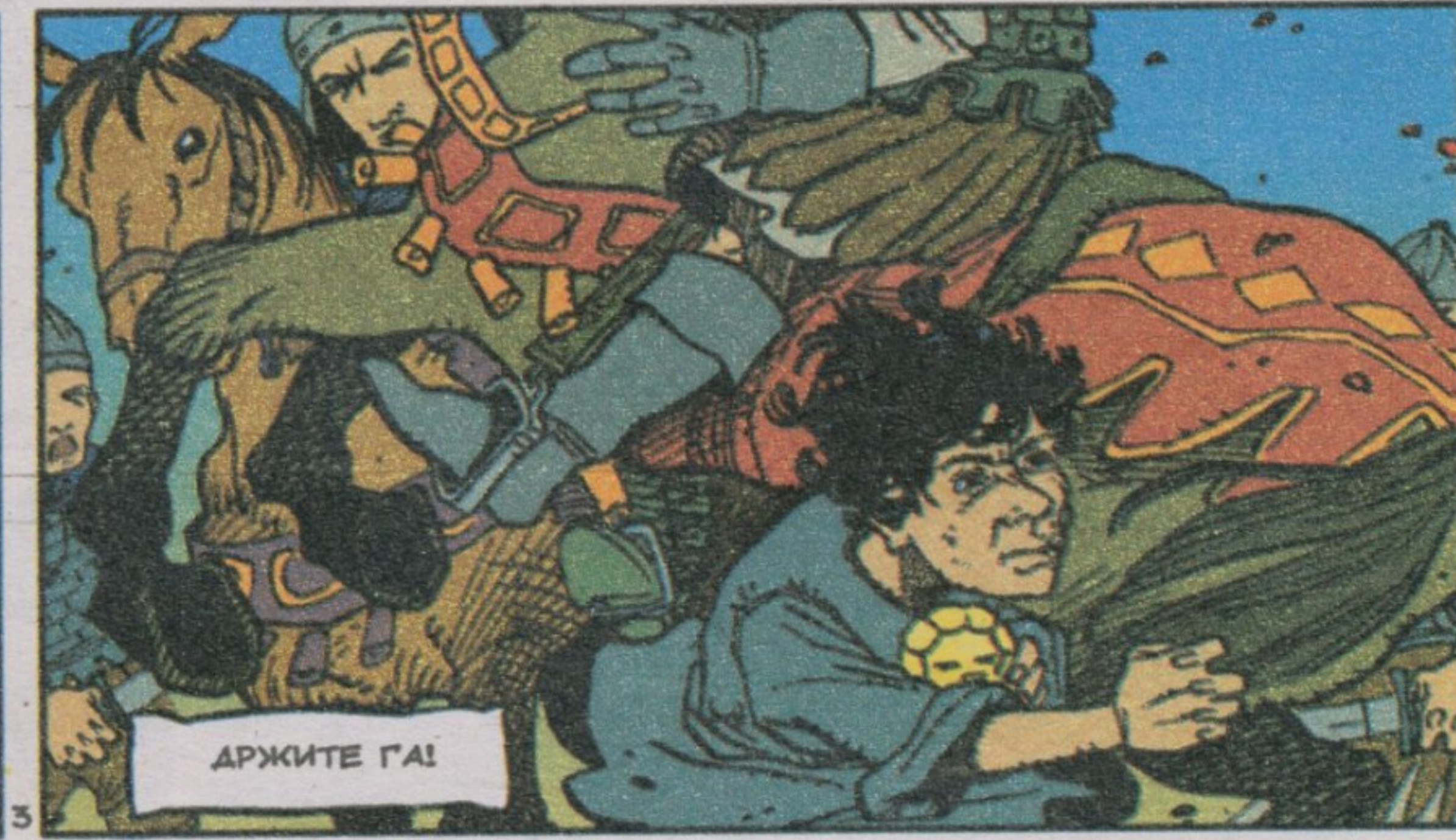
НАПИСАО
БОРЧЕ МИЛОСАВЛЕВИЋ
НАЦРТАО
МИЛАН ЈОВАНОВИЋ

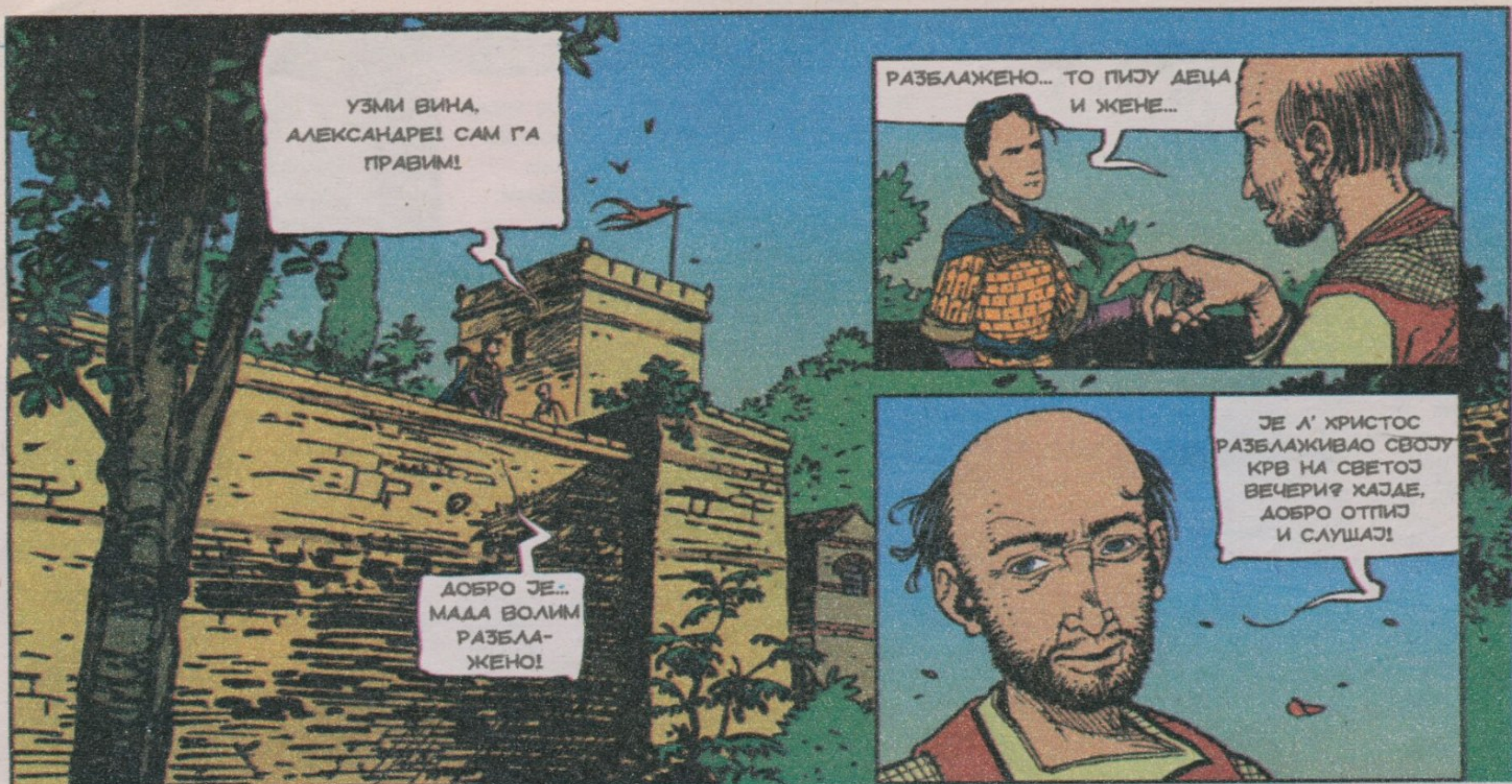
1

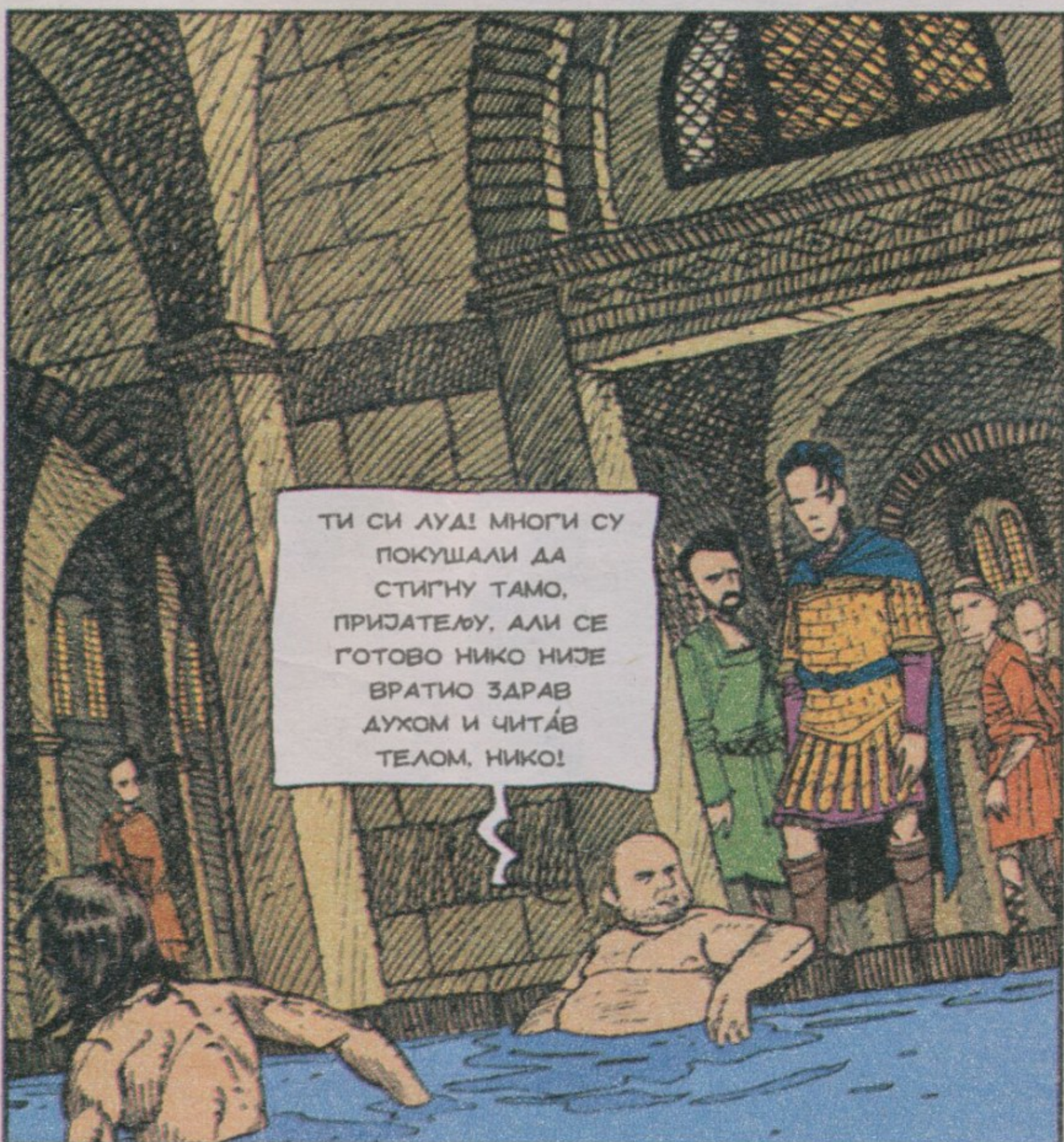
ЦАРУ ЦАРЕВО,
ПРОСЈАКУ
ПРОСЈАКОВО.

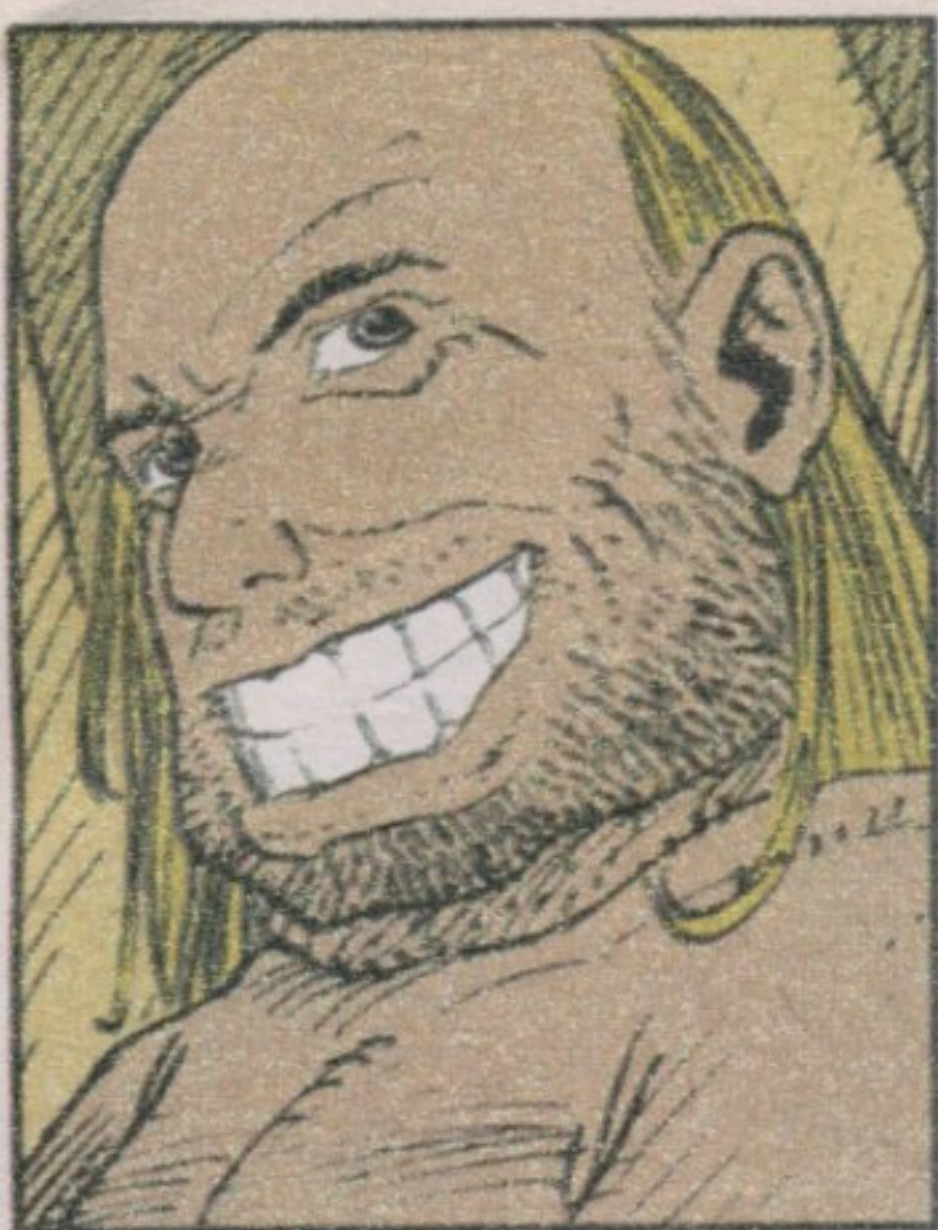

КАДА БИХ ТО РЕКАО...

...ОДБИО БИХ МЕТАЛ
КОЈИ НЕ РЂА, А ТАДА
НЕ БИХ БИО
ЛУКА МОРЕЈСКИ,
ПРИЈАТЕЉУ...

ОНДА НАМ
НЕДОСТАЈЕ
ЈОШ САМО
ЈЕДАН...

НЕ БРИНИ,
ЛАВЕ, НЕ
МОЖЕМО ДА
ЗАЛУТАМО!

ПОЗНАЈЕМ
КАНАЛИЗАЦИЈУ
БОЉЕ ОД
СОПСТВЕНОГ
ДЛАНА!

ПОЛАКО...
ПАЗИ ДА
НЕ УДАРИ!

ОТВАРАЈТЕ
САНДУК!

7

7

ОВАЕ ПИШЕ
ЧЕТРАДЕСЕТ!
КОЛИКО ИХ ИМА?

ТОЛИКО!
И СМРАД
КАО ЧИТАВА
ВОЈСКА!

А ОНИ ТАМО?
ШТА ЈЕ С
ЊИМА?

ЊИХ
РАЧУНАЈТЕ
КАО
ПОЛОВИНУ!

НИСТЕ МОГЛИ ДА ОЧЕКУЈЕТЕ
ДА ТАКО ГУБАВИ
СВИ СТИГНУ ЖИВИ!

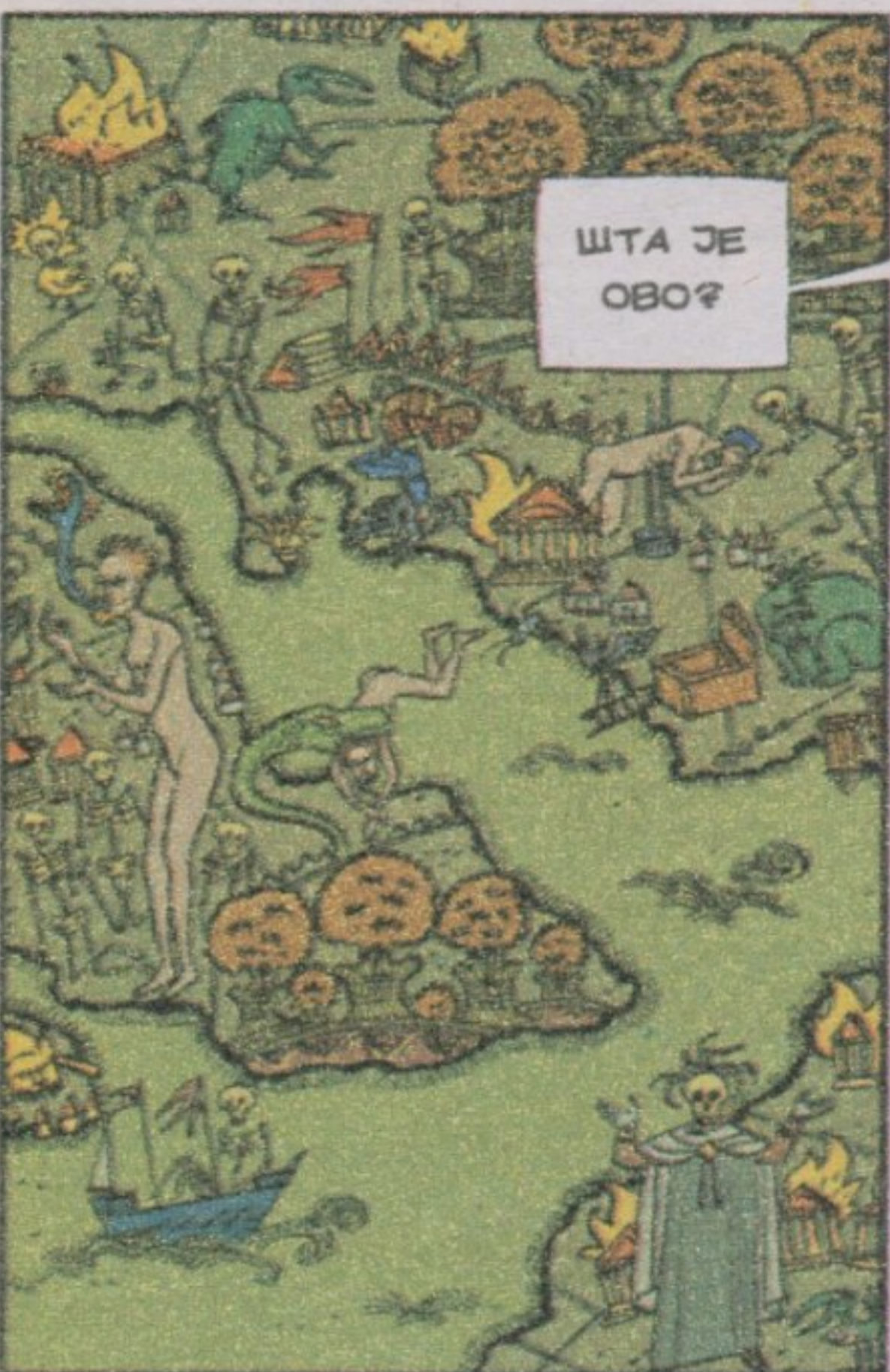
НА УЛИЦИ ЋЕ ВАМ
ПОСЛУЖИТИ КАО И ОВИ
ПОКРЕТНИ!

ТАМО!

ГОРЕ...
ВИДЕО САМ
НЕКОГ!

НИШТА...
УЧИНИЛО
ТИ СЕ!

ШТА ЈЕ
ОВО?

КО БИ ГА ЗНАО...
ТА ЗЕМЉА НЕ ПОСТОЈИ,
СЕМ У ЊЕГОВОЈ
ЛУДОЈ ГЛАВИ...

ЗАР ОН НИЈЕ ЦЕЋЕН КАО НАЈВЕКИ
ЦАРИГРАДСКИ
КАРТОГРАФ?

ПА И ЈЕСТЕ, БИО ЈЕ... ОБИЛАЗИО ЈЕ ГРАНИЦЕ,
ПУТОВАО С ТРГОВЦИМА, СТАЛНО ДОНОСИО
НАЈБОЉЕ МАПЕ...

ОНДА ЈЕ У НЕМИРИМА
ИЗГУБИО ПОРОДИЦУ И
ОД ТАДА ЈЕ ПОЧЕО ДА ЦРТА
ОВО! ОСУЂЕН ЈЕ КАО...

НЕЗНАБОЖАЦ!

ДЕСЕТИНЕ ГИЛДИНИХ БРОДОВА
КРЕТАЛО ЈЕ НА ПУТ С ТАКВИМ
МАПАМА И ЈЕДВА УСПЕВАЛО
ДА СЕ ВРАТИ! ТЕ МАПЕ СУ ДЕЛО
ДЕМОНА! ТРЕБА ИХ СПАЛИТИ
КАО И ЊИХОВОГ ТВОРЦА!

— ОД ЊЕГОВЕ ОСУДЕ, ПРЕ
СЕДАМ ГОДИНА, САМО СМРТ
МОЖЕ ДА ИСКУПИ ТАКАВ ГРЕХ
ПРЕМА ГИЛДИ, ЦАРУ И БОГУ!

ПОШТОВАНИ АГАТАНГЕЛЕ,
МИСЛИО САМ ДА ГИЛДА
СВОЈЕ ПРСТЕ ГУРА САМО У
ТРГОВИНУ... ЗАР ПИТАЊА
ВЕРЕ НЕ ТРЕБА ОСТАВИТИ
БОГУ И ЦАРУ?

ОНО ШТО СЕ ТИЧЕ ГИЛДЕ,
ТИЧЕ СЕ И БОГА И ЦАРА!

ЗА НЕЗНАБОШЦЕ И ПАГАНЕ, И
СВЕ ОНЕ КОЈИ ГЛУМЕ
ВЕРНИКЕ И У
САМОКИ ПРИНОСЕ
ЖРТВЕ И БАВЕ СЕ
МАЂИЈОМ,
ЈЕДИНИ ОПРОСТ
МОЖЕ БИТИ
СМРТ!

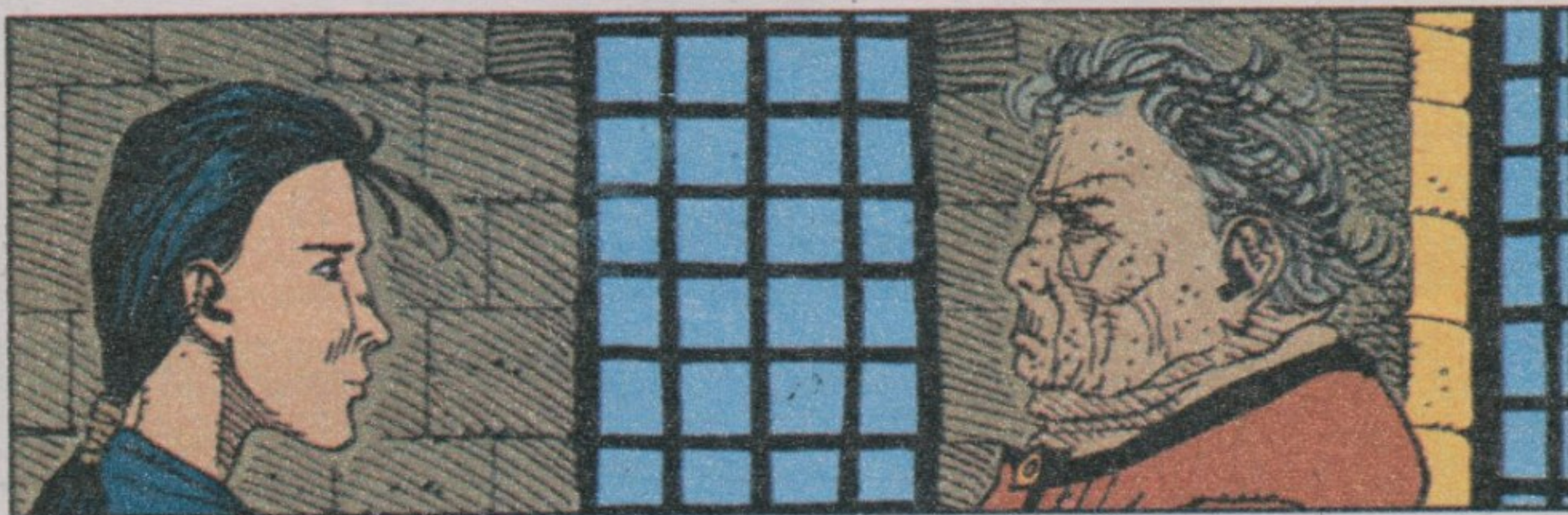

КОЈУ ВИ ВОЛИТЕ ГОТОВО
КАО ТРГОВИНУ!

КАКО ЧУЈЕМ, И ВИ ЈЕ БАШ
НЕ МРЗИТЕ! ЗНАМ ДА ЗА
ТЕОФИЛА ПРЕДВОДИТЕ
НЕКИ ПУТ, ПЛЕМЕНИТИ
АЛЕКСАНДРЕ КИРСКИ!

ОНДА ЗНАТЕ ВИШЕ
ОД МЕНЕ, ДОБРИ
АГАТАНГЕЛЕ!

ЈАВИЛИ СУ МИ ДА БЕТЕ
ДОКИ! АЛИ, НЕ ОЧЕКУЈТЕ
ДОЛЕ НИШТА ДОБРО!

ОН ЈЕ ДАВНО
ПРЕДАО ДУШУ
ЂАВОЛУ! БЕК
СЕДАМ ГОДИНА
НИЈЕ
ПРОГОВОРНО!

ЧЕКАЈ
МЕ ТУ!

АКО СЕ ВРАТИМО С ТОГ
ПУТА И ДОНЕСЕМО ЦАРУ
ОНО ШТО ТОЛИКО ЖЕЛИ,
ГРЕХ ЋЕ ТИ БИТИ
ОПРОШТЕН И ПРЕД ЊИМ И
ПРЕД БОГОМ, А ТВОЈЕ МАГЕ
И ТВОЈЕ ИМАЊЕ ВРАЌЕНО!

НИКО У ЦЕЛОМ
ХРИШЋАНСКОМ ЦАРСТВУ НЕ
УМЕ ДА ЧИТА ИЛИ ЦРТА МАГЕ
КАО ТИ! НАША МИСИЈА БЕЗ
ТЕБЕ ЈЕ БЕЗНАДЕЖНА!
ТВОЈА ОДЛУКА НЕ РЕШАВА
САМО ТВОЈУ СУДБИНУ!

ИЗГЛЕДА ДА
САМО ГУБИМ
ВРЕМЕ!

ЖЕЛИМ ДА ЗНАШ
ДА САМ ВИДЕО
ТВОЈЕ МАПЕ И НЕ
МИСЛИМ ДА СИ
ИЗГУБИО ВЕРУ!

МИСЛИМ ДА СИ
СЕ УПЛАШИО!
ТИ СИ КУКАВИЦА,
ЈОВАНЕ КАРТОГРАФЕ!
ЗАТО ЦРТАШ ТЕ
ЋАВОЛЕ ОД ХАРТИЈЕ!

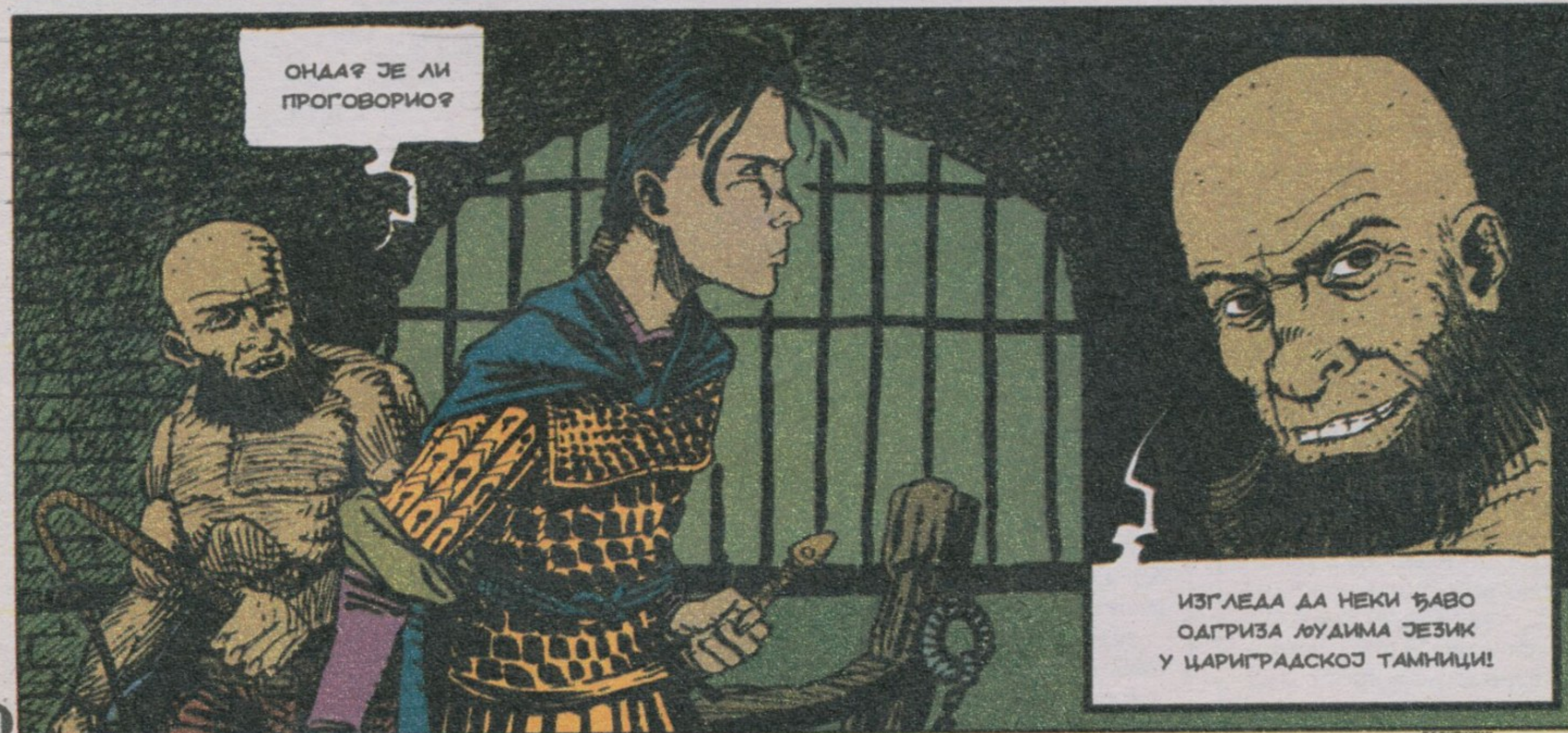
НАДАМ СЕ
ДА НЕКЕШ
ЗАЖАЛИТИ
ЗБОГ ТОГ
СТРАХА!

АЛЕКСАНДРЕ
КИРСКИ!

АКО МИ ДОКАЖЕШ
ДА ГА СЕ НЕ ПЛАШИШ,
ПОКИ КУ С ТОБОМ!

ОНДА? ЈЕ ЛИ
ПРОГОВОРИО?

ИЗГЛЕДА ДА НЕКИ ЋАВО
ОДГРИЗА ЈУДИМА ЈЕЗИК
У ЦАРИГРАДСКОЈ ТАМНИЦИ!

ПРИПРЕМА
ЈОВА
РАДОВАНОВИЋ

ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

ДА ЛИ СЛЕПИ ВИДЕ У СНУ?

Шта слепи виде
када сањају?

М. Р.
Ниш

То зависи од тога када су изгуби-
ли вид. Примера ради, мушкарац у
средњим годинама који је ослепео
у деветој каже како у сну види све
што је видео док није ослепео. По-
што је своју супругу упознао дале-
ко касније, он јој у сновима не ви-
ди лик, али је зато, и када сања,
непогрешиво разликује од осталих
људи по утисцима које је о њој
стекао посредством чула слуха, до-
дира и мириса.

Што се тиче оних који су слепи
од рођења, искуство је битно другачије.
Живописност њихових снова зависи од
интелигенције, маште, образовања...
Жена која је слепа од рођења каже како
је једном сањала да седи поред базена
(који, разуме се, никада није видела). У

БЕСМРТНИ ПЕСНИК

Можете ли
да ми кажете
где је сахра-
њен наш вели-
ки песник Ми-
ка Антић?

МАРИНА
Обреновац

Познати песник и
новинар Мирослав
Мика Антић (рођен
1932. у банатском се-
лу Мокрину) умро
је 24. јуна 1986. годи-
не у Новом Саду.
Посмртни остаци
писца „Плавог чу-
перка“ и великог
броја других песама,
сахрањени су, два
дана касније, на но-
восадском Новом гробљу.

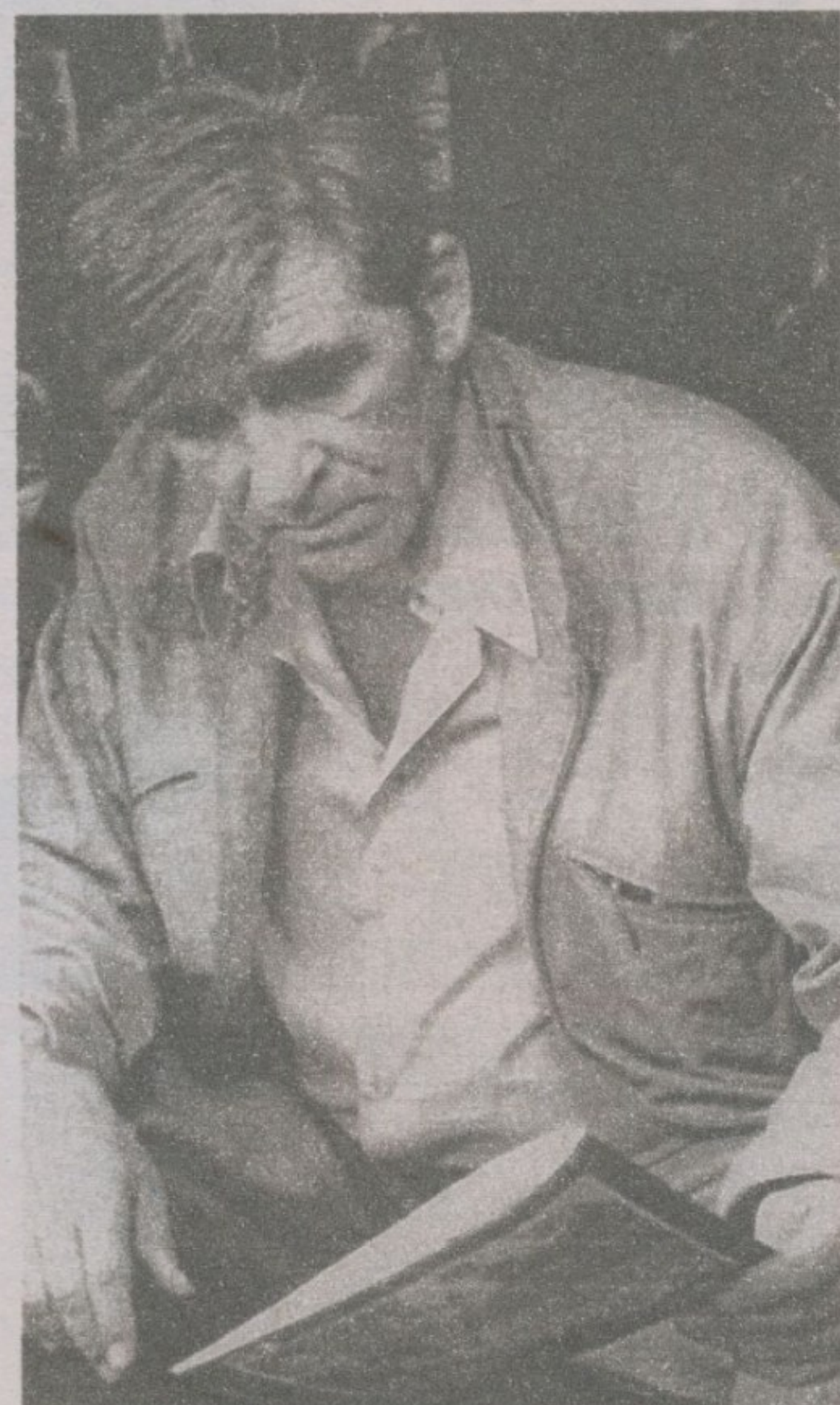
Новинари су забележили
да је на том тужном скупу
било присутно више хиља-
да песникових поштовала-
ца, пријатеља и писаца из
Новог Сада и многих дру-
гих градова.

Поштујући песникову
жељу, Миодраг Петровић,
глумац Српског народног
позоришта из Новог Сада,
прочитао је „Бесмртну пе-
сму“ из последње збирке
Мирослава Антића „Тако
замишљах небо“, објавље-
не пред крај његовог жи-
вота.

Према последњој Мики-
ној жељи, његови посмрт-
ни остаци су потом до гро-
ба испраћени уз сетне акор-
де песме „Пира манђе кор-
коро“ коју је извело двадесет
осам тамбураша из ор-
кестра Јанике Балаша.

Одмах после сахране
Мирослава Антића њего-
ви другови, истакнути ју-
гословенски песници, от-
путовали су у песниково
родно место. На главном
тргу у Мокрину они су ис-
пунили Микин аманет и
одржали поетско вече,
као помен свом пријате-
љу, великом југословен-
ском поети.

Објављујемо завршни,
четврти, део „Бесмртне пе-
сме“ која је, по песниковој
жељи, прочитана на њего-
вој сахрани.

Бесмртна песма

4.

Ако ти јаве: умро сам,
не брини. У сваком столећу
неко ме случајно побрка
са уморнима и старима.

Нигде толико људи
као у једном човеку.
Нигде толико друкчијег
као у истим стварима.

Прочепркаш ли просторе,
ископаћеш ме из ветра.
Има ме у води.

У камењу.
У сваком сутону и зори.

Бити људски вишеструк,
не значи бити рашчовечен.
Ја јесам дељив са свачим,
али не и разорив.

А сва та чудесна стања
и обнављања мене
и нису друго до вртлог
једнолик,
упоран,
дуг.

Знаш шта су
пророчанства?
Калупи ранијих збивања
и задиханост истог
што вија себе у круг.

Па што бисмо се
опраштали?
Чега да нам је жао?
Ако ти јаве: умро сам,
ти знаш – ја то не уmem.

Љубав је једини ваздух
који сам удисао.
И осмех једини језик
који на свету разумем.

На ову земљу сам свратио
да ти намигнем мало.
Да за мном остане нешто
као лепршав траг.

Немој да будеш тужан.
Толико ми је стало
да останем у теби
будаласт,
чудесно драг.

Ноћу, кад гледаш у небо,
и ти намигни мени.
То нека буде тајна.

Упркос данима сивим
кад видиш неку комету
да видик зарумени
Упамти: то ја још увек
шашав летим и живим.

њеном сну, деца су скакала у воду, неко је свирао гитару, неко други рецитовало:

– Тешко ми је да опишем шта сам у сну видела. Претпостављам да је све што сањам некаква мешавина утисака чула звука, додира и мириса наталожених у мозгу током година, мојих искустава и маште – каже.

У оних неколико минута колико снови трају кора великог мозга реагује на насумичне надражаје који потичу из заборављених или у свести потиснутих догађаја, односно спољашњих надражаја, тако што на основу њих ствара „лажне“ слике, звуке и мирисе што чине наше снове. Како недостатак вида у највећем броју случајева није везан за било каква оштећења мождане коре, нема ни физиолошких разлога због којих слепи не би могли да сањају. При том треба истаћи да је заблуда како слепи људи не виде ама баш ништа. Штавише, тек мањи део проводи век у потпуној тами, док је већина у стању да, у већој или мањој мери, донекле види светлост и боје – најчешће у виду „мрља“ и изненадних блескова – што се затим преноси и у њихове снове.

Дешава се, мада изузетно ретко, да слепи од рођења поврате вид. Слично деци која морају да науче да ходају, и они у таквим случајевима уче да виде, односно да оно што им је пред очима правилно повежу са утисцима које су о тим предметима или људима стекли на основу надражаја осталих чула, пре свега чула додира. Пракса је показала да такви људи сразмерно лако препознају све што први пут угледају, али се зато испоставило да им је тешко да одреде стварну раздаљину између онога што им се налази у видном пољу ■

БРОДОЛОМНИЦИ ЛЈУДОЖДЕРИ

Да ли су догађаји у књизи „Моби Дик“ измишљени?

МИЛАН
Београд

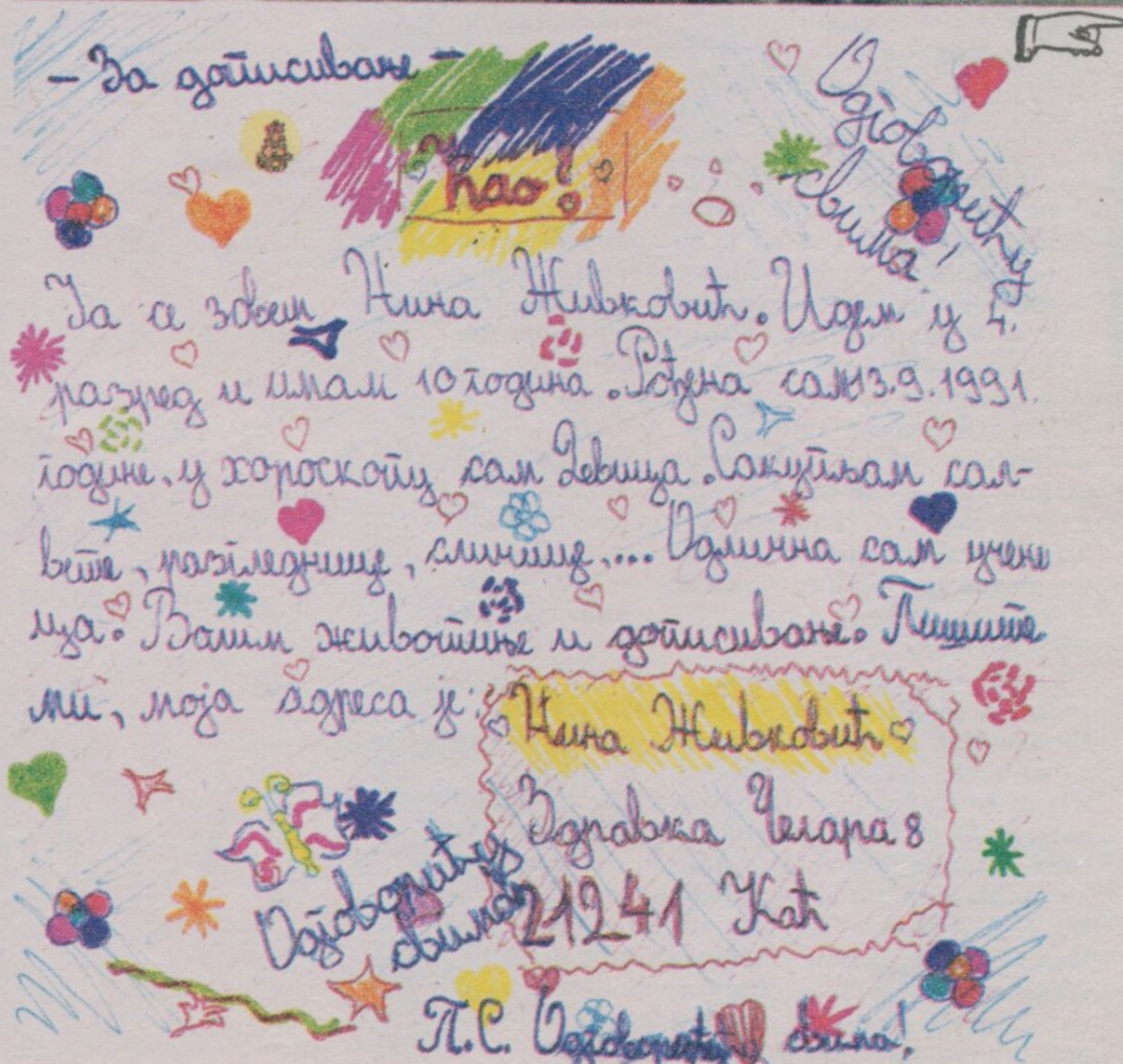

Роман Хермана Мелвила о китоловцу „Пикводу“, капетану Ахабу и његовој махнитој жељи се освети великом белом киту чије је име Моби Дик класично је дело америчке књижевности, али је донекле засновано и на догађајима из стварног живота.

Четрдесетих година 19. века Мелвил је чуо причу о Џорџу Поларду, капетану китоловца „Есекс“ чија је матична лука Нантакет као што ће бити и „Пикводова“ у роману. Новембра 1820. године, док се налазио у лову на Тихом океану иза Галапагоса, Полардов брод најпре је пратио, а онда и напао кит дугачак 25 метара чија је глава била сва у ожиљцима.

Китоловац „Есекс“ од 238 тона преврнуо се од ударца, али је свих двадесет чланова посаде успело да се домогне чамаца за спасавање. То је био почетак њихових страдања. Морске струје носиле су их пуна три месеца и, како су били гладни, почели су да једу једни друге. Преживела су и спасла се само осморица.

Годинама касније Херман Мелвил упознао се с капетаном Полардом и он је на писца оставио такав утисак да га је у роману „Моби Дик“ приказао као мудрог Исмаила, а не као полулудог капетана Ахаба ■

ОТИСЦИ СТОПАЛА НА МЕСЕЦУ

Да ли се на површини Месеца још виде отисци стопала америчког астронаута Нила Армстронга, првог човека који је тамо ступио?

ФИЛИП И ДЕЈАН
Београд

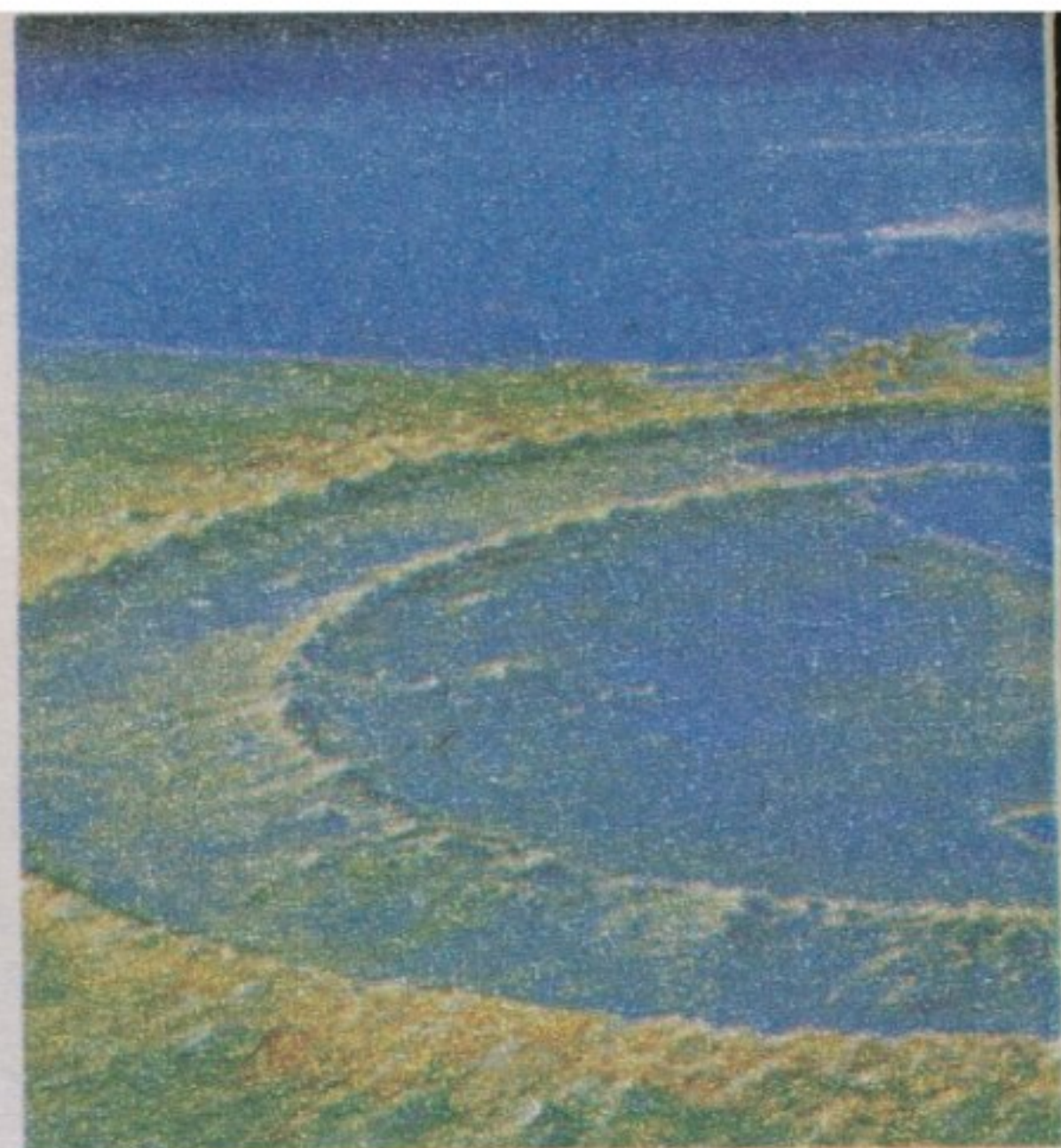
Виде се. Човек је тог 20. јула 1969. године по Мору тишине шетао пуна два и по сата, што ће рећи да је за собом оставио поприличан број отисака астронаутских чизама. Постоји могућност и да је део отисака у непосредној близини лунарног модула који је Армстронга и Олдрина вратио у Месечеву орбиту уништен у ударном таласу насталом приликом покретања погонских мотора Месечевог модула, али остали би морали бити у сјајном стању – тачније, нетакнути. (Баш као, уосталом, и на хиљаде отисака дванаест астронаута који су се у наредне три године – од 1969. до 1972 – прошетали по Месецу у оквиру Насиног програма „Аполо“.)

Кад је већ тако, докле ће се сви ти људски трагови очувати на површини Месеца? Пошто Месец нема атмосфере – што ће рећи да на њему нема ни ветрова ни киша који би могли да их разнесу и сперу – може се очекивати да ће се Армстронгови и отисци стопала свих осталих астронаута који су се прошетали по Месецу, по свему судећи, задржати тамо још најмање десетак милиона година... Под условом, разуме се, да наш најближи небески сусед у међувремену не доживи какву катаклизму, рецимо судар с некаквим метеором „тешке категорије“...

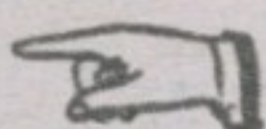
четрдесет осам

Трагове људског боравка на Месецу коначно ће – кроз десетак милиона година – „спрати“ непрестано ромињање такозваних микрометеорита, свемирских честица пречника мањег од 0,2 милиметра које од постанка нама знаног свемира непрестано, микромилиметар по микромилиметар, „изједају“ површину Месеца ■

Проћи ће бар десетак милиона година пре но што отисци стопала првог астронаута који је прошетао Месецом и његових следбеника заувек ишчезну са површине Месеца.

СТО, 10.000...

Зовем се Дива!

Volim RAP, ROCK, HIP-HOP, POP, DANCE!

Oniljeve grupe su mi: Red Hot Chili Peppers, Korn, Colovia, D12, Crazy Town.

Careri su: Shaggy, Eminem, Robbie W.

Carice su: Jennifer Lopez, Janet Jackson.

Obožavam Pedu Stojakovića, Aleba Ajverso-va, Filadelfiju, Lejkerse, NBA, kompjutere,

Muziku, jednom rečju: SVE ŽIVO!

Rođen sam 9.3. '88

Horoskop

Kao što vidite,

oniljeva boja mi je plava, volim zabavljiv

Volim kviz „Klikeri“ (JTV)! Ko god 'oce

jednu iskrenu drugaricu, bek mi piše!

100% odgovaram!

Дива Ковић

Pere Četkovića

11060 BEOGRAD

МИЛИОН АТОМСКИХ БОМБИ!

Која је природна катастрофа највећа од свих које су се икада догодиле на Земљи?

ДРАГАН С.
Врање

Највећу ћемо за крај, и оне разорне далеко мање од ње оставиле су за собом толико пустоши и однеле толико живота да је немогуће не поменути их. Најјачи икада забележен земљотрес који је погодио Еквадор 1906. године имао је јачину од 8,6 степени Рихтерове скале, што одговара разорној снази истовремене експлозије стотину хидрогенских бомби. Ипак, шта рећи за највећу ерупцију вулкана у историји (Тамбора у Индонезији) из 1815. године, разорне моћи равне учинку чак 10 хиљада Н-бомби!

Или за тропске урагане који у распону од свега неколико сати знају да ослободе енергију равну експлозији сто хиљада Н-бомби! Сва срећа – ако то тако уопште може да се каже – што се та незамислива количина енергије никада не обрушава на једну тачку на Земљи, него се ослобађа поступно, простирући се преко огромних просторстава.

Ипак, ништа на овом свету не да се поредити са катаклизмом пре 65 милиона година изазваном падом метеора који је докрајчио сироте диносаурусе. Мора бити да се тада планета и буквално тресла пошто се процењује да је удар имао снагу експлозије десет милиона хидрогенских бомби! Никакво чудо што после тога несрећни диносауруси никада више нису стали на диновске ноге!

ЗАБАВНИК

1. 3. 2002.

РЕШЕЊА

НАСТАВИТЕ НИЗ

Игор Ракочевић (последње слово имена - прво слово презимена, последње слово презимена - прво слово имена) ■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА

Лихтенштајн. Главни градови наведених држава називају се као и државе. Главни град Лихтенштајна је Вадуц ■

САБИРАЊЕ

1-Ч, 2-Р, 3-О, 4-В, 5-Е, 6-П, 7-У, 8-К, 9-А ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Тањир, шампита, аула, Арапин, окупатор, Ева Рас, околина, а, појава, тока, авион, Баварац, о, окапи, бина, Амадеус, бити, Лир, најлон, кенозоик, Тезеј, арка, телеграм, ван, атол, ла ■

УКРШТЕНИЦА - ПЛЕТЕНИЦА

Пет, алас, опера, аре, Пол, Лорин, алем, Маја, један, нат, Ата, Атин, Памела, АН, Алек, каша, „Нора“, ацид ■

КВИЗ ЛАВИРИНТ

6, 2, 13, 8, 10, 14, 4, 7, 12, 9, 3, 5, 11, 1.

(СТАРТ: не, Арно, 1. да, 2. да, 3. не, астрономије, 4. да, 5. не, гуштер, 6. да, 7. да, 8. да, 9. не, женка је сивкастосмеђа, 10. не, Етна, 11. не (1564-1642), 12. не, деоба једра ћелије, 13. да, 14. не, за књижевност) ■

КВИЗ

КО ЧИТА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК ТАЈ И ЗНА

РЕШЕЊЕ:

1-Б; 2-А; 3-В; 4-Г; 5-А; 6-Б; 7-В; 8-Г; 9-А; 10-Б; 11-В; 12-Г; 13-А; 14-В; 15-Б; 16-Г; 17-А; 18-Б; 19-Г; 20-А.

четрдесет девет

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2612

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Издаје и штампа ПОЛИТИКА
Newspapers & Magazines
d.o.o.

Заменик Главног и одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник сцрија Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић
Бојана Дожић
Мина Илић
Петар Милатовић
Весна Минић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Љубомир Патрногић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић
Миленко Тодоровић

Техничка редакција Слободанка Вујић
Зоран Петканић
Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони Секретаријат 3224-471
Техничка редакција 3226-620

централа 3224-191 и 3225-761
претплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1,
тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин. 3 месеца 468,00 дин. 6 месеци 936,00 дин.
Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А. Д.

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 96 EUR. II група – Азија – Африка: 102
EUR. III група – Америка – Аустралија: 108 EUR
или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО:
DEUTSCHE BANK AG, Frankfurt/M, FR Germany, SWIFT: DEUTDE33, на рачун број:
100935966200, КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД
БЕОГРАД, Београд, FR YUGOSLAVIA, SWIFT: KOBVYUBG, BLZ 99900158,
А У КОРИСТ „ПОЛИТИКА“ АД, Београд
Као сврха уплате ОБАВЕЗНО навести
„претплата на лист“.

Копију уплате обавезно послати на адресу
ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд,
29. новембра 24/1 Yugoslavia

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а
копију уплате на факс:
++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржај

УПОЗНАЈ СВЕТ У ПОНОЋ И ПЕТ

Најбољи светски документарни програм

на телевизији ПОЛИТИКА

РЕПРИЗЕ наредног дана 10³⁰ - * СУБОТОМ у 17⁰⁵

ПОНЕДЕЉАК **УТОРАК**
ГЕОПОЛИТИКА **СТИЛ**
ЖИВОТА

СРЕДА
КУЛТУРА,
ЦИВИЛИЗАЦИЈА

ЧЕТВРТАК
У ДИВЉИНИ

ПЕТАК
ИСТРАЖИВАЧ

ЕТОША ИЗГУБЉЕНИ РАЈ

Тек 1851. године бели човек први пут је видео пространство намибијског сланишта Етоше. Четврт века касније изненађујућа слика Етоше насликана је у дневнику Американца Џералда Мекјернана. Лутајући западном ивицом сланишта, он је наишао на тако величанствен приказ да је морао да запише: „Око 10 часова дошли смо тамо где се хранио велики број животиња. Гнуи, зебре, антилопе и на хиљаде газела испред нас. Била је то Африка из књига о путовањима. Све менаџерије на свету заједно не би могле да се пореде с приказом који сам видео тог дана.“

Етоша није увек била огромна слана пустиња. Пре белог човека, пре Херера и Бушмана, сланиште је било језеро које су храниле реке са севера. Онда, можда пре 100.000 година, улегнуће Калахари затрпано је песком који је прекрио реке и подигао ниво земље. Реке су полако скренуле на другу страну и велико плаво језеро је пресушило. Данас, осим у време киша, ово сланиште је равница на којој успевају само најотпорније биљке, вегетација са меснатим лишћем и трава која расте захваљујући сланој влази.

педесет

Године 1907. немачке колонијалне власти прогласиле су Етошу за национални парк. Али, 40 година касније велики делови ове области дати су народу Хереро. Убрзо је постало јасно да је остатак био сувише мали да обухвати еколошку целокупност. Године 1956. границе су проширене у правцу запада да би обухватиле древне путеве и пролаз ка мору чиме је величина парка удвостручена. Тако је све било спремно за највећи резерват дивљачи на свету. После 1956. године мирни дани прошли су попут фатаморгане. Године 1963. влада апартхејда Јужне Африке смањила је величину националног парка Етоша за више од 60 одсто, а убрзо затим границе парка доведене су у линију са ивицама сланишта. И најзад, 1970. године, због недозвољеног лова на дивљач ограђен је северни

део. У том тренутку чак ни они који су водили рачуна о очувању околине нису схватили размеру еколошког уништавања које су изазвали бројни узроци.

Великих стада више нема. Све што еколози могу да ураде јесте да спречавају уништавање преостале флоре и фауне. Захваљујући новцу који се добија од туризма, направљен је напредак. Нажалост, у плановима за развој туризма направљен је и извесан број погрешних процена...

Које су све невоље задесиле овај земаљски рај сазнаћете у једној од епизода документарног програма на Телевизији Политика ■

Ана-Марија Симоновић

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК

1. 3. 2002.

РЕКЛИСУ О ПОРОКУ И НЕВИНОСТИ

АКО НЕПОРОЧНОСТ НИЈЕ ВРЛИНА, ОНА ЈЕ СВАКАКО СНАГА.

Жил Ренар
француски писац
(1864–1910)

ЛЕПО ЈЕ САЧУВАТИ НЕВИНОСТ. АЛИ, И АКО ЈЕ ИЗГУБИМО, НЕЋЕМО СЕ ОБЕСИТИ.

Жан де ла Фонтен
француски песник
(1621–1695)

АКО ЈОШ УОПШТЕ ИМА НЕВИНИХ, ТО ЈЕ ЗБОГ ЧИЊЕНИЦЕ ДА СВАКА ЖЕНА ОДАТЛЕ КРЕЋЕ.

Алеб Реј
француски филозоф
(1873–1940)

МИСЛИМ ДА ЈЕ ЛАКШЕ ЧИТАВОГ ЖИВОТА НОСИТИ ЦРНИНУ НЕГО ОСТАТИ НЕВИН.

Мишел де Монтењ
француски писац
(1553–1592)

ПРЕДРАСУДА ЈЕ ЉУДСКОГ ДУХА МИСАО ДА НЕВИНОСТ МОЖЕ БИТИ ВРЛИНА.

Волтер
француски филозоф
(1694–1778)

ДАЈ МИ НЕВИНОСТ И УМЕРЕНОСТ, АЛИ НЕ ОДМАХ.

Августин
латински филозоф
и светац
(354–430)

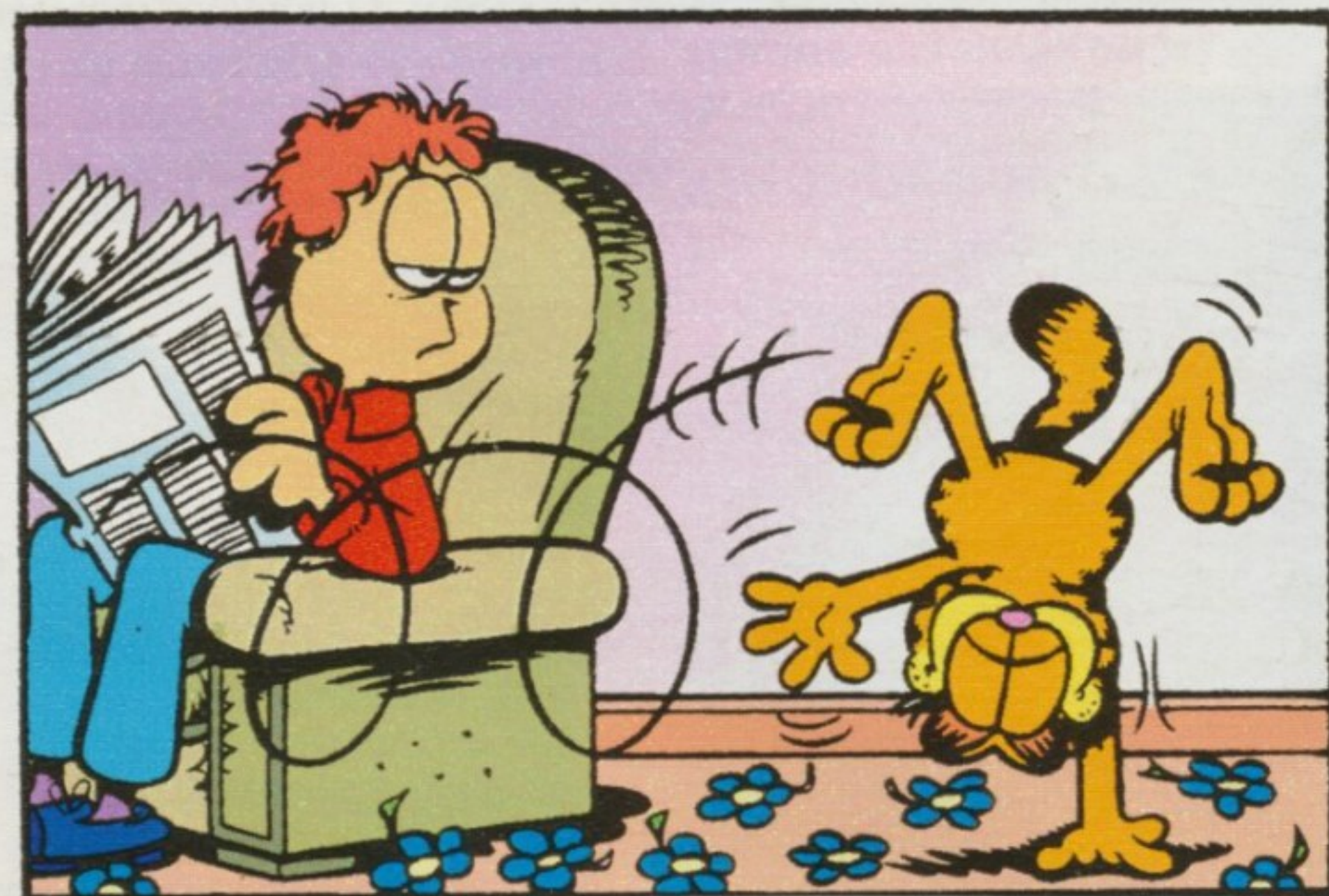
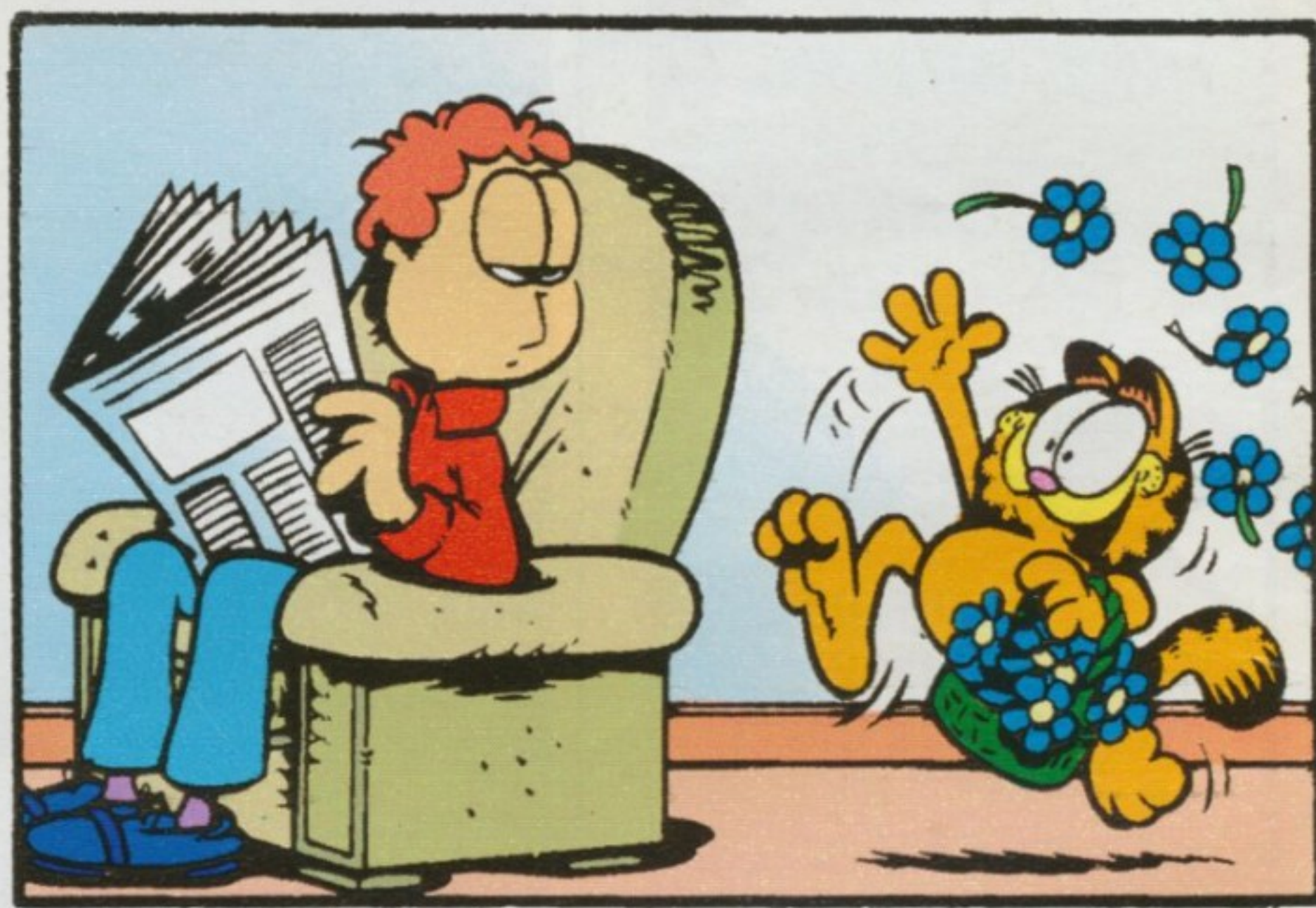
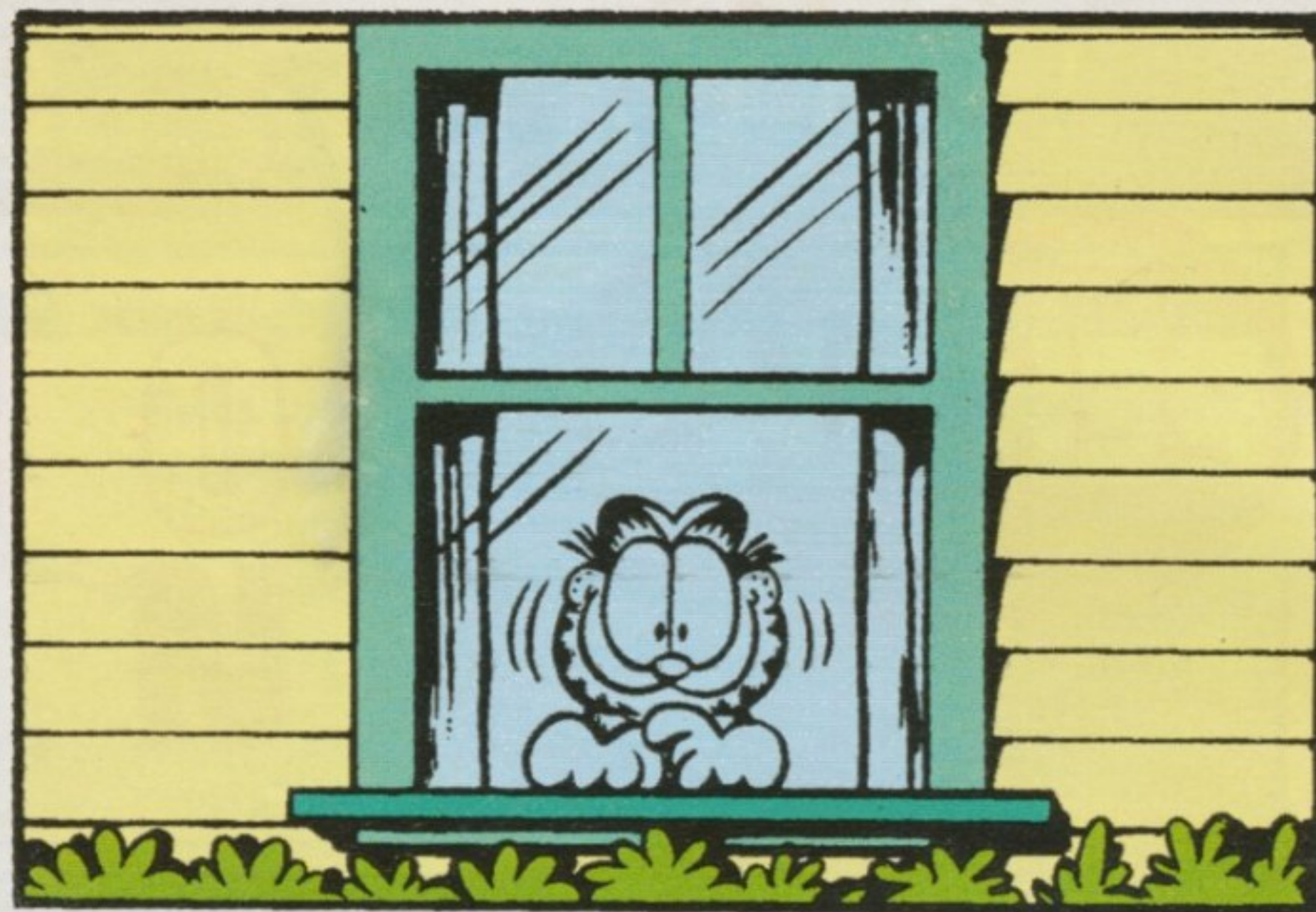
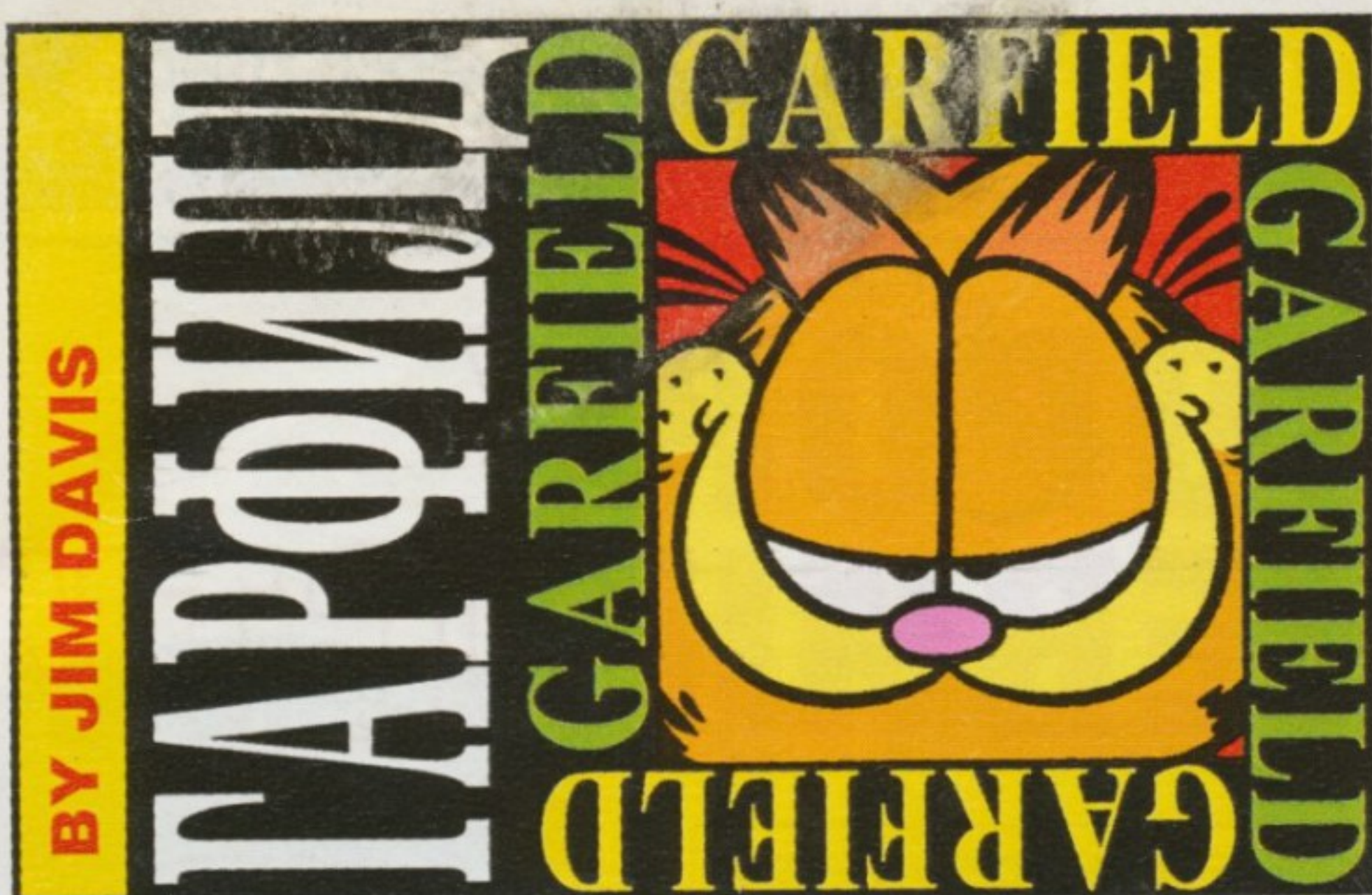
НЕПОРОЧНА МЛАДОСТ ВОДИ У РАСКАЛАШНУ СТАРОСТ. ЛАКШЕ ЈЕ ОДОЛЕТИ НЕЧЕМУ ШТО НАМ ЈЕ ДОБРО ПОЗНАТО, НЕГО ОНОМЕ О ЧЕМУ СМО МАШТАЛИ.

Андре Жид,
француски књижевник
(1869–1951)

Ово је извесно: само је она невина коју нико не затражи.

Ђовани Бокачо,
италијански писац
(1313–1365)

© 1994 United Feature Syndicate, Inc.